

ส่วนที่ ๒

ยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วน

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับมหภาค

๑.๑ แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ โดยกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ ในการติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผล รวมทั้งกำหนดมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการจัดทำ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่างๆ รวม ๖ คณะอันประกอบด้วย คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดตลอดจนได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวางเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

สถานการณ์ แนวโน้ม วิสัยทัศน์ และเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ

๑. บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ เป็นต้นมา ได้ส่งผลให้ประเทศไทยมีการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจที่ประเทศไทยได้รับการยกระดับเป็นประเทศในกลุ่มบนของกลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลาง ในด้านสังคมที่มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนส่งผลให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากการเป็นประเทศยากจน และในด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบในความหลากหลายเชิงนิเวศ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีความท้าทายต่อการพัฒนาที่สำคัญ อาทิ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี ๒๕๖๐ ที่ร้อยละ ๓.๙ ถือว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าศักยภาพ เมื่อเทียบกับร้อยละ ๖.๐ ต่อปีในช่วงเวลาเกือบ ๖ ทศวรรษที่ผ่านมา โดยมีสาเหตุหลักจากการชะลอตัวของการลงทุนภายในประเทศและสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่ยังไม่ฟื้นตัวได้เต็มที่ที่โครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่ยังไม่สามารถขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพภาคบริการและภาคเกษตรมีผลิตภาพการผลิตในระดับต่ำ ขาดการนำเทคโนโลยีเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ประกอบกับแรงงานไทยยังมีปัญหาเรื่องคุณภาพและสมรรถนะที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการในการขับเคลื่อนการพัฒนาของประเทศ

นอกจากนี้ ศักยภาพและคุณภาพของประชากรไทยทุกช่วงวัยยังคงเป็นปัจจัยท้าทายสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ แม้ว่าการเข้าถึงระบบบริการสาธารณะ การศึกษา บริการสาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ และการคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ ของคนไทยมีความครอบคลุมเพิ่มมากขึ้น แต่ยังคงมีปัญหาเรื่องคุณภาพการให้บริการที่มีมาตรฐานแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ ซึ่งเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักที่ทำให้ประเทศไทยยังคงมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ ขณะที่ปัญหาด้านความยากจนยังคงเป็นประเด็นท้าทายในการยกระดับการพัฒนาประเทศให้ประชาชนมีรายได้สูงขึ้นและแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืน ขณะเดียวกันการวางกลยุทธ์ระยะยาวในการฟื้นฟู การใช้ และการรักษาทรัพยากรอย่างบูรณาการเพื่อการพัฒนาประเทศที่ผ่านมายังขาดความชัดเจน ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศยังมีปัญหาการใช้อย่างสิ้นเปลืองและเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว

ทั้งนี้ ปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ การพัฒนาประเทศขาดความต่อเนื่องและความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของประชาชน ขณะที่ความมั่นคงภายในประเทศยังมีหลายประเด็นที่ต้องเสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็ง ลดความขัดแย้งทางความคิดและอุดมการณ์ที่มีรากฐานมาจากความเหลื่อมล้ำ ความไม่เสมอภาค การขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม และปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมืองตลอดจนส่งเสริมคนในชาติให้ยึดมั่นสถาบันหลักเป็นศูนย์รวมจิตใจให้เกิดความรักและความสามัคคี

ในขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานและวัยเด็กที่ลดลงและประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ มีความท้าทายมากขึ้น ทั้งในส่วนของเสถียรภาพทางการเงินการคลังของประเทศในการจัดสวัสดิการเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น การลงทุนและการออม การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ความมั่นคงทางสังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนซึ่งจะเป็นประเด็นท้าทายต่อการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว

๒. ปัจจัยและแนวโน้มที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ

แม้ว่าประเทศไทยจะมีตำแหน่งที่ตั้งที่สามารถเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงในภูมิภาคและเป็นประตูสู่เอเชีย แต่การที่มีอาณาเขตติดกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ ทำให้ปัญหาด้านเขตแดนกับประเทศเพื่อนบ้านยังคงเป็นความท้าทายด้านความมั่นคงในอนาคต นอกจากนี้ ประเทศไทยยังคงต้องให้ความสำคัญกับปัญหาด้านความมั่นคงอื่น ๆ ที่มีความซับซ้อน ละเอียดอ่อน และมีความเชื่อมโยงกันหลายมิติ ที่อาจเป็นประเด็นท้าทายต่อการสร้างบรรยากาศความไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชนและระหว่างประชาชนกับประชาชน ซึ่งรวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ของคนในชาติที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มประชากรไทยที่มีแนวคิดและความเชื่อที่แตกต่างกันอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การขยายอิทธิพลและการเพิ่มบทบาทของประเทมหาอำนาจ ที่อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบหลายขั้วอำนาจ หรือเกิดการย้ายขั้วอำนาจทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต ขณะที่องค์กรที่ไม่ใช่รัฐ อาทิ องค์กรระหว่างประเทศ และบริษัทข้ามชาติ จะมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดกฎ ระเบียบ ทิศทางความสัมพันธ์และมาตรฐานสากลต่างๆ ทั้งในด้านความมั่นคง และเศรษฐกิจ รวมทั้งการรวมกลุ่มเศรษฐกิจและการเปิดเสรีในภูมิภาคที่นำไปสู่ความเชื่อมโยงในทุกระบบ อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านอาชญากรรมข้ามชาติและเศรษฐกิจนอกระบบ รวมทั้งปัญหายาเสพติด การค้ามนุษย์ และการลักลอบเข้าเมืองในทางกลับกัน ความเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดจะก่อให้เกิดนวัตกรรมอย่างพลิกผัน อาทิ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ หุ่นยนต์และโดรน เทคโนโลยีพันธุกรรมสมัยใหม่ และเทคโนโลยีทางการเงิน ซึ่งตัวอย่างแนวโน้มการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดเหล่านี้ คาดว่าจะเป็นปัจจัยสนับสนุนหลักที่ช่วยให้เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มที่จะกลับมาขยายตัวได้เข้มแข็งขึ้น แนวโน้มสำคัญที่จำเป็นต้องมีการติดตามอย่างใกล้ชิด อาทิ การรวมกลุ่มทางการค้าและการลงทุนที่จะมีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น การแข่งขันที่คาดว่าจะรุนแรงขึ้นในการเพิ่มผลิตภาพและสร้างความหลากหลายของสินค้าและบริการที่ตอบโจทย์รูปแบบชีวิตใหม่ๆ นอกจากนี้ ประเทศไทยคาดว่าจะเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอดในปี ๒๕๗๔ จะก่อให้เกิดโอกาสใหม่ๆ ในการตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคสูงอายุที่จะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการคาดการณ์ว่าครอบครัวไทยจะมีขนาดเล็กลงและมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้นประชากรในประเทศไทยจะมีช่วงอายุที่แตกต่างกันและจะมีกลุ่มคนช่วงอายุใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทัศนคติและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้น การเตรียมความพร้อมของประชากรให้มีคุณภาพและการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการผลิตและการบริการของประเทศจะเป็นความท้าทายสำคัญในระยะต่อไป ในขณะที่เดียวกันโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมสูงวัย อาจทำให้เกิดความต้องการแรงงานต่างชาติเพิ่มมากขึ้นเพื่อทดแทนจำนวนแรงงานไทยที่ลดลง ซึ่งปัจจัยด้านการเปิดเสรีในภูมิภาคและความก้าวหน้าของการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งในภูมิภาคจะทำให้การเคลื่อนย้ายแรงงานและการย้ายถิ่นมีความสะดวกมากขึ้น และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรเข้าออกประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มประชากรที่มีศักยภาพซึ่งมีแนวโน้มในการเคลื่อนย้ายไปเรียนหรือทำงานในทั่วทุกมุมโลกสูงขึ้น ทั้งนี้ การย้ายถิ่นส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น จึงอาจจะเป็นไปได้ที่ประเทศไทยจะยังคงเป็นประเทศผู้รับของประชากรจากประเทศเพื่อนบ้านขณะที่ประชากรไทยโดยเฉพาะแรงงานทักษะอาจมีแรงจูงใจในการย้ายถิ่นไปยังประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่ดีกว่า อาจทำให้การแย่งชิงแรงงานมีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งจะยิ่งทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมไทย

นอกจากนี้ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศคาดว่าจะมีความรุนแรงมากขึ้นทั้งในเชิงความผันผวน ความถี่ และขอบเขตที่กว้างขวางมากขึ้น ซึ่งจะสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ระบบโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ตลอดจนระบบผลิตทางการเกษตรที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกับความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ ขณะที่ระบบนิเวศต่างๆ มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง และมีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูงในการสูญเสียความสามารถในการรองรับความต้องการของมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างไรก็ดี ระดับความรุนแรงของผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกและความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศต่าง ๆ ดังกล่าวที่แต่ละประเทศจะต้องเผชิญจะมีความแตกต่างกัน ทำให้การเป็นสังคมสีเขียวการรักษาและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการจะได้รับความสำคัญและความสนใจจากนานาประเทศ รวมทั้งประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกรวมถึงการสร้างสมดุลความมั่นคงด้านพลังงานและอาหารมีแนวโน้มที่จะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นกฎระเบียบและข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อมจะมีความเข้มข้นและเข้มงวดขึ้น โดยกรอบการพัฒนาตามข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ที่สำคัญ เช่น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และบันทึกความตกลงปารีสจะได้รับการนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น

แนวโน้มเหล่านี้จะก่อให้เกิดความท้าทายต่อการพัฒนาประเทศในหลายมิติ ทั้งในส่วนของการทำงานและอาชีพ สาขากการผลิตและบริการใหม่ๆ ความมั่นคงของประเทศอันเกิดจากภัยคุกคามและความเสี่ยงด้านอื่นๆ ที่ซับซ้อนขึ้น อาชญากรรมไซเบอร์ รูปแบบการก่อสงครามที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ การเคลื่อนย้ายอย่างเสรีและรวดเร็วของผู้คน เงินทุน ข้อมูลข่าวสาร องค์กรความรู้ เทคโนโลยีและสินค้าและบริการ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รวดเร็วและคาดการณ์ได้ยากการเกิดขึ้นของโรคระบาด และโรคอุบัติใหม่ที่จะส่งผลให้การเฝ้าระวังด้านการสาธารณสุขในประเทศมีความสำคัญมากขึ้น อาจนำไปสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นได้ หากไม่มีมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและรองรับผลกระทบต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งรวมถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบพลิกผันที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการเข้าถึงเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐาน และองค์ความรู้สมัยใหม่มีระดับความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มประชากรต่างๆ โดยการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมดังกล่าวจะส่งผลต่อการจ้างงานและอาชีพที่จะมีรูปแบบและลักษณะงานที่เปลี่ยนไป มีความต้องการแรงงานที่มีสมรรถนะสูงเพิ่มมากขึ้น หลายอาชีพอาจหายไปจากตลาดงานในปัจจุบัน และบางอาชีพจะถูกทดแทนด้วยระบบอัตโนมัติโดยเฉพาะอาชีพที่ต้องการทักษะระดับต่ำ ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงและคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ปรับตัวไม่ทันหรือขาดความรู้และทักษะที่ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปกระแสโลกาภิวัตน์ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาขยายความเป็นเมือง วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศที่อาจจะมีผลกระทบรุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจัยทั้งหมดดังกล่าวจะส่งผลให้ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

จากปัจจัยและแนวโน้มที่คาดว่าจะส่งผลต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในมิติต่างๆ ข้างต้น เห็นได้ว่าบริบทและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีพลวัตสูง และมีความซับซ้อนหลากหลายมิติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออนาคตการพัฒนาประเทศอย่างมาก ดังนั้น การพัฒนาประเทศจึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติและทุกด้านการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง มีความร่วมมือในลักษณะประชารัฐจากภาคส่วนต่างๆ ในรูปแบบของหุ้นส่วนการพัฒนาที่เป็นการดำเนินงานอย่างบูรณาการ เนื่องจากทุกมิติการพัฒนามีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน โดยประเทศไทยจำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ สมรรถนะ และทักษะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ

สามารถรู้เท่าทันและปรับตัวให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีอาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์และกติกาใหม่ๆ และมาตรฐานที่สูงขึ้น โดยเฉพาะในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบและปัจจัยส่งเสริมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกัน ทั้งในส่วนของระบบการเรียนการสอน และการพัฒนาทักษะฝีมือที่สอดคล้องกันกับการพัฒนาของคนในแต่ละช่วงวัย ระบบบริการสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับเป็นเจ้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมก้าวทันโลก จากการต่อยอดการพัฒนาบนพื้นฐานนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ส่งผลให้เกิดการสร้างห่วงโซ่มูลค่าทางเศรษฐกิจในทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตร และภาคบริการ กระจายผลประโยชน์จากการพัฒนา ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ และนำไปสู่การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกภาคส่วน

นอกจากนี้ ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลความมั่นคงด้านพลังงานและอาหาร การรักษาไว้ซึ่งความหลากหลายเชิงนิเวศ การส่งเสริมการดำเนินชีวิตและธุรกิจ และการพัฒนาและขยายความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่องที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมกับการมีข้อกำหนดของรูปแบบและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้พื้นที่ที่ชัดเจน ขณะที่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ กฎหมาย ระบบภาษีต้องมีกลยุทธ์การพัฒนาที่สามารถอำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้ประเทศมีศักยภาพการแข่งขันที่สูงขึ้น และสามารถใช้จุดแข็งในเรื่องตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศมากขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญของการรวมกลุ่มความร่วมมือกับนานาชาติในระดับภูมิภาคและระดับโลก เพื่อกระชับและสร้างสัมพันธ์ไมตรี เสริมสร้างความสัมพันธ์ทางการทูต ซึ่งจะก่อให้เกิดการสร้างพลังทางเศรษฐกิจและรักษาความมั่นคงของประเทศ โดยจำเป็นต้องสร้างความพร้อมในการที่จะยกระดับมาตรฐานและมีการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกติกาสากลในด้านต่างๆ ขณะเดียวกันประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งให้มีการปฏิรูประบบราชการและการเมืองเพื่อให้เกิดการบริหารราชการที่ดีและมีเสถียรภาพทางการเมือง มีการส่งเสริมคนในชาติให้ยึดมั่นสถาบันหลักเป็นศูนย์รวมจิตใจเพื่อให้เกิดความรักความสามัคคี และลดความขัดแย้งภายในประเทศ โดยที่นโยบายการพัฒนาต่างๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับโครงสร้างและลักษณะพฤติกรรมของประชากรที่อาจจะมีความแตกต่างจากปัจจุบันมากขึ้น

ดังนั้น ภายใต้งานไขว่คว้าโครงสร้างประชากร โครงสร้างเศรษฐกิจ สภาพสังคม สภาพภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อม และปัจจัยการพัฒนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการวางแผนการพัฒนาที่รอบคอบและครอบคลุม อย่างไรก็ตาม หลายประเด็นพัฒนาเป็นเรื่องที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการปรับตัวซึ่งจะต้องหยั่งรากลึกกลงไปถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ประเทศเจริญก้าวหน้าไปในอนาคตจึงจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ในระยะยาวที่ต้องบรรลุ พร้อมทั้งแนวยุทธศาสตร์หลักในด้านต่างๆ เพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างบูรณาการบนพื้นฐานประชารัฐ เพื่อยกระดับจุดแข็งและจุดเด่นของประเทศ และปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนและจุดด้อยต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นเป้าหมายใหญ่ในการขับเคลื่อนประเทศ และถ่ายทอดไปสู่แผนในระดับอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ภารกิจและพื้นที่ ซึ่งรวมถึงพื้นที่พิเศษต่างๆ อาทิ เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศสามารถดำเนินการได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

๓. วิสัยทัศน์ประเทศไทย

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อสนองต่อต่อผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย การดำรงอยู่อย่างมั่นคง และยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

ความมั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติทางการทหาร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง เช่น ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มีความเข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน มีระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต มีการออมสำหรับวัยเกษียณ ความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ มีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

ความมั่งคั่ง หมายถึง ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืนจนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรมีความอยู่ดีมีสุขได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น และมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงทุกภาคส่วนมีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ ไม่มีประชาชนที่อยู่ในภาวะความยากจนเศรษฐกิจในประเทศมีความเข้มแข็ง ขณะเดียวกันต้องมีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่างๆทั้งในตลาดโลกและตลาดภายในประเทศเพื่อให้สามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศตลอดจนมีการสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป และประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีโลก และมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย เป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาค ทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจ เพื่อให้เป็นพลังในการพัฒนา นอกจากนี้ยังมีความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่องไปได้ ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญาทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้ การรักษาและการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและสิ่งแวดล้อม

มีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน

โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “**ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน**” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

- ๑) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
- ๒) ขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้
- ๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
- ๔) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม
- ๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
- ๖) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ

๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

- (๑) การรักษาความสงบภายในประเทศ
- (๒) การป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง
- (๓) การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ
- (๔) การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มีใช้ภาครัฐ
- (๕) การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

๔.๒ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

- (๑) การเกษตรสร้างมูลค่า
- (๒) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต
- (๓) สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว
- ๔.๔ โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก
- (๕) พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่

๔.๓ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

- (๑) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม
- (๒) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต
- ๓) ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่

- (๔) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย
- (๕) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี
- (๖) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
- (๗) การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ

๔.๔ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

- (๑) การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ
- (๒) การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี
- (๓) การเสริมสร้างพลังทางสังคม
- (๔) การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเอง

๔.๕ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

- (๑) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว
- (๒) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล
- (๓) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ
- (๔) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง
- (๕) พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- (๖) ยกระดับกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

๔.๖ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

- (๑) ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส
- (๒) ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมาย
- (๓) และเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่
- (๔) ภาครัฐมีขนาดเล็กกระทัดรัด เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ
- (๕) ภาครัฐมีความทันสมัย
- (๕) บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกมีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ
- (๖) ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดภัย จริตและประพฤติมิชอบ
- (๗) กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น
- (๘) กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค

๑.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญาทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙-๑๑ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน

ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนี้ ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา พร้อมทั้งแผนงาน/โครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมในช่วง ๕ ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกัน ยังได้กำหนดแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อกำกับให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพ นาไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย

๑. ภาพรวมการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

๑.๑ หลักการ

๑.๒ จุดเปลี่ยนสำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ ๑๒

๑.๓ ประเด็นการพัฒนาหลักที่สำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

๒. การประเมินสภาพแวดล้อมการพัฒนาประเทศ

๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

๒.๒ สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

๓. วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

๓.๑. วัตถุประสงค์

๓.๒. เป้าหมายรวม

๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มีทั้งหมด ๑๐ ยุทธศาสตร์ โดยมี ๖ ยุทธศาสตร์ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และอีก ๔ ยุทธศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสนับสนุน ดังนี้

๔.๑ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

๔.๒ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

๔.๓ ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

๔.๔ ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๔.๕ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่ง

คั่ง และยั่งยืน

๔.๖ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ

และธรรมาภิบาลในสังคมไทย

๔.๗ ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์

๔.๘ ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

๔.๙ ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

๔.๑๐ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

๕. การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ สู่การปฏิบัติ

๕.๑ หลักการ

๕.๒ แนวทางขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

๕.๓ การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

๑.๓ แผนพัฒนาภาค / แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด / แผนพัฒนาจังหวัด

แผนพัฒนาภาค

แผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ฉบับทบทวน

๑. สภาพทั่วไป

๑.๑ ที่ตั้ง ภาคกลางประกอบด้วย ๑๗ จังหวัด ได้แก่ สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี ลพบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ และพื้นที่ กรุงเทพมหานคร มีอาณาเขตติดต่อกับเมียนมาด้านตะวันตก ด้านเหนือ ติดกับจังหวัดอุทัยธานี นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ด้านใต้ติดกับจังหวัด ชุมพร ส่วนทิศตะวันออกติดกับจังหวัดนครราชสีมา นครนายก ฉะเชิงเทรา และอ่าวไทย

๑.๒ พื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ มีพื้นที่รวม ๔๑.๑๕ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๑๒.๘ ของประเทศ เมื่อรวมพื้นที่กรุงเทพมหานครมีพื้นที่ ๔๒.๑๒ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๑๓.๑ ของประเทศ ภูมิประเทศแบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ ด้านตะวันตกเป็นพื้นที่สูง บริเวณเทือกเขาถนนธงชัยและตะนาวศรีเป็นแนวยาวไปทางใต้ตามแนวพรมแดน ตอนกลางเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ ที่เกิดจากการทับถมของดินตะกอนที่แม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำสาขาต่างๆ พัดพามา สภาพดินมีความอุดม สมบูรณ์สูง และตอนล่างเป็นพื้นที่ราบและที่ราบชายฝั่งทะเล

๑.๓ ภูมิอากาศ ภาคกลางมีภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อน มีฝนตกปานกลาง มีลมมรสุม ตะวันตก เฝียงใต้พัดพาความชุ่มชื้นมาจากทะเลอันดามันมาสู่ภาคกลาง แต่เนื่องจากเทือกเขาถนนธงชัยและ ตะนาวศรี ซึ่งทอดตัวในแนวเหนือ-ใต้ทางด้านตะวันตกของภาคจึงเป็นแนวบังลมมรสุม ทำให้พื้นที่หลังเขามีฝน ตกน้อย ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ประมาณ ๑,๕๐๐ มิลลิเมตรต่อปี

๑.๔ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ในปี ๒๕๕๙ จากพื้นที่รวม ๔๑.๑๕ ล้านไร่ จำแนกเป็นพื้นที่ป่าไม้ ๑๓.๙๑ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๓๓.๘ พื้นที่ทำการเกษตร ๑๘.๐๒ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๔๓.๘ และพื้นที่ใช้ ประโยชน์อื่นๆ ๙.๖๓ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๒๓.๔ ของพื้นที่ภาค

๑.๕ ทรัพยากรธรรมชาติ

๑.๕.๑ ดิน ดินที่พบส่วนใหญ่ในบริเวณที่ราบภาคกลาง มีลักษณะเป็นดินลุ่มน้ำหรือ ดินตะกอนที่แม่น้ำเจ้าพระยา ป่าสัก และ แม่กลอง พาดตะกอนโคลนตมและทรายจากบริเวณที่สูงโดยรอบมาทับ ถม อยู่ในบริเวณแอ่งลุ่มน้ำเป็นเวลานาน และยังพัดพาตะกอนใหม่มาทับถม อยู่ตลอดเวลา จากบริเวณที่เคยอยู่ ใต้ระดับน้ำทะเลจนกลายเป็นที่ราบ ดินดอนสามเหลี่ยมปากน้ำและบริเวณที่ราบน้ำท่วมถึงมายังเขตทุ่งราบ เจ้าพระยา สภาพดินในภาคกลางมีคุณสมบัติที่แตกต่างกันดังนี้ดินเหนียว ๒ แผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่ กรุงเทพมหานคร เป็นดินที่มีเนื้อละเอียดเหมาะที่จะใช้เพาะปลูกข้าวหรือยกทรงปลูกมะพร้าวได้ ดินเหนียว องค์กรักษ์ เป็นดินเปรี้ยวที่ควรใช้เป็นเขตที่อยู่อาศัยหรือพื้นที่เพื่อทำการอุตสาหกรรม เป็นลักษณะของดินที่ไม่ สมบูรณ์ ได้แก่ ดินในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น ดินร่วนกำแพงแสน เป็นดินบริเวณขอบของที่ราบภาค กลางใช้ ปลูกพืชไร่และ ดินเหนียวท่าจีน พบในเขตที่ติดต่อกับทะเล หากยกทรงให้สูงขึ้นสามารถปลูกมะพร้าว ผัก หรือไม้ผลอื่นๆ หรือใช้พื้นที่เลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลาหรือทำนาเกลือ

๑.๕.๒ แหล่งน้ำ ภาคกลางมีลุ่มน้ำที่สำคัญ ๗ ลุ่มน้ำ คือ ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ลุ่มน้ำ สะแกกรัง ลุ่มน้ำป่าสัก ลุ่มน้ำท่าจีน ลุ่มน้ำแม่กลอง ลุ่มน้ำเพชรบุรี และลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันตก โดยแม่น้ำที่ สำคัญ ในภาคกลาง ได้แก่ (๑) แม่น้ำเจ้าพระยา แยกสาขาออกเป็นแม่น้ำ ๓ สาย คือ แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำน้อย และ แม่น้ำลพบุรี(๒) แม่น้ำป่าสัก(๓) แม่น้ำแม่กลอง และ (๔) แม่น้ำเพชรบุรี

๑.๕.๓ ป่าไม้ปี ๒๕๖๐ มีพื้นที่ป่าไม้ ๑๓.๙๒ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๘ ของพื้นที่ หรือ ร้อยละ ๑๓.๖ ของพื้นที่ป่าทั้งประเทศ ลักษณะของป่าไม้ในภาคกลางส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ ลักษณะทั่วไป เป็นป่าโปร่ง พื้นที่ป่าไม้ไม่รกทึบ โดยมีไม้ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจหลายชนิด ได้แก่ ไม้สัก ไม้ มะค่า และยังมีป่าไม้ ประเภทอื่นๆ ด้วย เช่น ป่าดงดิบชื้น ขึ้นอยู่ในที่ราบหรือบนภูเขาที่ระดับความสูงไม่เกิน ๖๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล ป่าชายเลน มักพบขึ้นอยู่บริเวณชายฝั่งทะเล ปากแม่น้ำลำคลอง และบริเวณ รอบเกาะ ที่มีสภาพเป็นดินเลน และป่าชายหาด ป่าที่ขึ้นคลุมดินหรือเนินทรายชายฝั่งทะเลที่ยกตัวจนน้ำ ท่วมไม่ถึง

๒. โครงข่ายคมนาคมขนส่งและการบริการสาธารณูปโภค

๒.๑ การคมนาคมขนส่งทางบก

๒.๑.๑ โครงข่ายถนน มีเส้นทางถนนสายหลักขนาดไม่ต่ำกว่า ๔ ช่องจราจรเชื่อมโยง ทุกจังหวัด และโครงข่ายหลักของประเทศที่เชื่อมสู่ภาคต่างๆ แต่พื้นที่เมืองยังมีปัญหาการจราจรแออัด

๑) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑ (ถนนพหลโยธิน) จากกรุงเทพมหานคร ผ่านภาคกลาง (ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี ลพบุรี ชัยนาท) ไปยังภาคเหนือ ถนนเส้นนี้บางช่วงอยู่ใน โคร่งข่าย ทางหลวงเอเชีย คือ AH๑ (หิโนกง-บางปะอิน; ชัยนาท-ตาก) AH๒ (ชัยนาท-แม่สาย) AH๑๒ (สระบุรี-หิโนกง)

๒) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒ (ถนนมิตรภาพ) หรือ ทางหลวงสาย สระบุรี-สะพาน มิตรภาพที่หนองคาย เชื่อมโยงกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑ (ถนนพหลโยธิน) โดยสายทาง เริ่มต้นที่จังหวัด สระบุรี มุ่งเข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยสิ้นสุดที่จังหวัดหนองคาย และเป็น ส่วนหนึ่งของทางหลวง เอเชีย AH๑๒

๓) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓ (ถนนสุขุมวิท) จากกรุงเทพมหานครผ่าน จังหวัด สมุทรปราการไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สิ้นสุดที่ด่านพรมแดนบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด (เขตแดนไทย-กัมพูชา) เป็นส่วนหนึ่งของทางหลวงเอเชีย AH๑๒๓

๔) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) จากกรุงเทพมหานคร ผ่านภาคกลาง ไปยังภาคใต้ถึงจุดผ่านแดนถาวรสะเดา (เขตแดนไทย-มาเลเซีย) เป็นส่วนหนึ่งของทางหลวง เอเชีย AH๒ และ AH๑๒๓

๕) ถนนกาญจนาภิเษก หรือ ถนนวงแหวนรอบนอกกรุงเทพมหานคร เป็น ทางเลี้ยวเมือง ที่เชื่อมทางสายหลักไปสู่ทุกภาคของประเทศ เพื่อแก้ปัญหาการจราจรติดขัดในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นถนนสายสำคัญที่มีเส้นทางเชื่อมต่อกันเป็นวงแหวนล้อมรอบตัวเมือง กรุงเทพมหานคร จังหวัด นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ รวมถึงผ่านจังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้วย

๖) เส้นทางแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้(North-South Economic Corridor : NSEC) เชื่อมโยงระหว่างไทย เมียนมา ลาว และจีน โดยมีจุดเริ่มต้นที่จีนเข้าเขตประเทศไทยทาง จังหวัด เชียงราย มีปลายทางที่กรุงเทพมหานคร และมีเส้นทางเชื่อมต่อไปยังภาคใต้

๗) เส้นทางแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้(Southern Economic Corridor : SEC) เชื่อมโยงระหว่างเมียนมา ไทย กัมพูชา และเวียดนาม ประกอบด้วย เส้นทางทวาย-ทิกิ-กรุงเทพมหานคร อรัญประเทศ-ปอยเปต-พนมเปญ-โฮจิมินห์-วังเตา ซึ่งเป็นเส้นทางที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง โดยพาดผ่าน เมืองสำคัญหลายเมืองและมีการขนส่งข้ามแดนตามแนวเส้นทางในปริมาณมาก และเส้นทางทวาย-ทิกิ- บ้านพุน้ำร้อน-กรุงเทพมหานคร-เสียมราฐ-สตริงเตรัง-ควีเยอน ซึ่งเป็นเส้นทางเศรษฐกิจและท่องเที่ยวสำคัญ ระหว่าง ไทย และกัมพูชา รวมถึงเชื่อมต่อระหว่างไทยไปภาคกลางของเวียดนามผ่านกัมพูชา

๒.๑.๒ รถไฟ มีศูนย์กลางอยู่ที่สถานีกรุงเทพมหานคร หรือสถานี "หัวลำโพง" โดย เป็นระบบ ทางสาม ได้แก่ ช่วงสถานีรังสิต - ชุมทางบ้านภาชี และหัวหมาก - ชุมทางฉะเชิงเทรา และทางคู่ ได้แก่ ช่วงสถานีชุมทางบางซื่อ - รังสิต ชุมทางบ้านภาชี - ลพบุรี ชุมทางบ้านภาชี - ชุมทางแก่งคอย และตลิ่งชัน - นครปฐม ทางรถไฟมี ๕ สาย คือ สายเหนือ สายตะวันออกเฉียงเหนือ สายตะวันออก สายใต้ และสายแม่กลอง ๒.๑.๓ รถไฟฟ้า มีระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนเชื่อมกรุงเทพมหานคร ออกสู่พื้นที่ปริมณฑล ทุกทิศทาง โดยปัจจุบันมีระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนเปิดให้บริการแล้วจำนวน ๖ เส้นทาง ประกอบด้วย

๑) รถไฟฟ้าสายสีเขียวอ่อน ช่วงหมอชิต-สำโรง

๒) รถไฟฟ้าสายสีเขียวเข้ม ช่วงสนามกีฬาแห่งชาติ - บางหว้า

๓) รถไฟฟ้าสายสีน้ำเงิน ช่วงเตาปูน - บางซื่อ - หัวลำโพง

๔) รถไฟฟ้าสายสีม่วง ช่วงบางใหญ่ - เตาปูน ๕) รถไฟฟ้าแอร์พอร์ตเรลลิงก์ ช่วงสุวรรณภูมิ - พญาไท และ

๖) รถโดยสารด่วนพิเศษ BRT ช่วงสาทร - ราชพฤกษ์ และที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ได้แก่ รถไฟฟ้าสายสีแดงเข้ม ช่วงบางซื่อ-รังสิต สายสีเขียว ช่วงหมอชิต-สะพานใหม่-คูคต และสายสีชมพู ช่วงแคราย-มีนบุรี เป็นต้น

๒.๒ การคมนาคมขนส่งทางน้ำ

๒.๒.๑ การขนส่งทางน้ำภายในภาค ได้แก่ เส้นทางแม่น้ำเจ้าพระยา ป่าสัก แม่กลอง และ ท่าจีน ซึ่งยังใช้ได้ไม่เต็มศักยภาพ เนื่องจากปัญหาน้ำตื้นเขินในบางช่วง

๒.๒.๒ การขนส่งทางชายฝั่ง คือ ท่าเรือกรุงเทพมหานคร เป็น Feeder Port ของท่าเรือแหลมฉบัง รวมถึงมีท่าเรือ Ferry หัวหิน - พัทยา

๒.๓ การคมนาคมขนส่งทางอากาศ มีท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ และท่าอากาศยานดอนเมือง และอยู่ระหว่างการพัฒนาระบบรถไฟฟ้าเชื่อมโยง ๓ ท่าอากาศยาน ดอนเมือง-สุวรรณภูมิ-อุตะเถา ให้เป็นศูนย์กลางการบินของภูมิภาคอาเซียน

๒.๔ ด้านชายแดน มีด่านถาวร ๑ ด่าน คือ ด่านถาวรบ้านพุน้ำร้อน จุดผ่อนปรน ๒ จุด คือ จุดผ่อนปรน พิเศษด่านสิงขร และจุดผ่อนปรนด่านพระเจดีย์สามองค์ ที่เป็นจุดเชื่อมโยงการค้าชายแดนกับเมียนมา

๒.๕ แผนงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ที่อยู่ระหว่างดำเนินการในภาค ได้แก่ รถไฟความเร็วสูง ช่วงกรุงเทพมหานคร-โคราช รถไฟทางคู่ช่วงนครปฐม-หัวหิน หัวหิน-ประจวบคีรีขันธ์ ฉะเชิงเทรา-คลองลึบ แก้ว-แก่งคอย ลพบุรี-ปากน้ำโพ ฯลฯ ทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง (มอเตอร์เวย์) ๒ เส้นทาง ได้แก่ ๔ แผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร ๑) เส้นทางบางใหญ่-กาญจนบุรี ๒) เส้นทางบางปะอิน-นครราชสีมา การพัฒนารถไฟฟ้าในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ รถไฟฟ้าสายสีเขียว ช่วงหมอชิต-สะพานใหม่-คูคต สายสีชมพู ช่วงแครายมีนบุรี รถไฟฟ้าสายสีแดงเข้ม ช่วงบางซื่อ-รังสิต สายสีเหลือง ช่วงลาดพร้าว-สำโรง และสายสีส้ม ช่วงศูนย์ วัฒนธรรม-มีนบุรี

๒.๖ บริการสาธารณูปโภค

๒.๖.๑ ไฟฟ้า การให้บริการไฟฟ้าครอบคลุมร้อยละ ๘๘.๒ ของจำนวนครัวเรือนในภาคกลาง โดยมีทั้งการไฟฟ้านครหลวงและการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคให้บริการ

๒.๖.๒ ประปา การให้บริการน้ำประปายังไม่ครอบคลุมและทั่วถึง และมีปัญหาการขาดแคลน แหล่งน้ำดิบทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ในปี ๒๕๕๙ การประปาภูมิภาค (กปภ.) ซึ่งให้บริการน้ำประปา รวม ๑๕ จังหวัด (ยกเว้นพื้นที่ของ กปน.) สามารถให้บริการแก่ผู้ใช้น้ำ จำนวน ๙๙๘,๓๐๓ ราย สัดส่วนการให้บริการ ในแต่ละจังหวัด อยู่ระหว่างร้อยละ ๙ - ๕๔ และการประปานครหลวง (กปน.) ซึ่งให้บริการน้ำประปา ครอบคลุมพื้นที่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี และสมุทรปราการ สามารถให้บริการแก่ผู้ใช้น้ำ จำนวน ๒,๓๒๐,๐๐๐ ราย หรือร้อยละ ๙๙.๘ ของจำนวนครัวเรือนในพื้นที่บริการ (๒,๓๒๔,๖๔๙ ราย) ทั้งนี้ ในเขต กรุงเทพมหานคร สามารถให้บริการครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด

๓. สภาพเศรษฐกิจและรายได้

๓.๑ ภาพรวมเศรษฐกิจ

๓.๑.๑ ภาคกลางเป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศรองลงมาจากกรุงเทพมหานคร โดยภาคกลาง (๑๗ จังหวัด) มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค ณ ราคาประจำปี ๒๕๕๙ เท่ากับ ๓,๓๓๑,๗๔๘ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๒.๙ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ เมื่อเทียบขนาดเศรษฐกิจปี ๒๕๕๕ กับปี ๒๕๕๙ พบว่า ภาคกลาง (๑๗ จังหวัด) มีสัดส่วนการผลิตลดลง สำหรับกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๒๙.๔ เป็นร้อยละ ๓๒.๕ ภาคกลางเป็นภาคที่มีการพัฒนาและใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจสูง ซึ่งเป็นผล มาจากการเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากกรุงเทพมหานคร อีกทั้งยังได้รับ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานค่อนข้างเพียบพร้อม ทำให้มีความสะดวกในการคมนาคมขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ รวมทั้งมีแหล่งน้ำและระบบชลประทานค่อนข้างสมบูรณ์เมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ และมี พื้นที่ชายแดนติดกับเมียนมา จึงมีศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาทั้งทางด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การค้า การท่องเที่ยวและบริการ ทำให้มีสัดส่วนการผลิตสูงรองจากกรุงเทพมหานคร และเมื่อภาคกลางรวมกับ กรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๕๕.๕ ในขณะที่ภาคอื่นมีสัดส่วนการผลิตต่อประเทศค่อนข้างต่ำ

๓.๑.๒ โครงสร้างเศรษฐกิจของภาคกลางพึ่งพิงภาคอุตสาหกรรมมากที่สุดแต่มีแนวโน้ม ลดลง ในปี ๒๕๕๙ ภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วนการผลิตร้อยละ ๔๕.๗ (สาขาอุตสาหกรรม ร้อยละ ๔๔.๖ สาขาเหมืองแร่ ร้อยละ ๑.๑) ลดลงจากร้อยละ ๔๘.๔ ในปี ๒๕๕๕ รองลงมาคือ ภาคบริการ มีสัดส่วนการผลิต ร้อยละ ๔๘.๔ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๔๔.๒ ในปี ๒๕๕๕ และที่เหลือเป็นภาคเกษตรร้อยละ ๕.๙ ลดลงจากร้อยละ ๗.๕ ในปี ๒๕๕๕ สำหรับสาขาการผลิตที่มีสัดส่วนการผลิตสูงสุดของภาคในปี ๒๕๕๙ คือ สาขาอุตสาหกรรม โดยสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาอุตสาหกรรมคิดเป็นร้อยละ ๔๔.๖ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค และสัดส่วน มูลค่าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมภาคกลางต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมรวมทั้งประเทศอยู่ที่ร้อยละ ๓๗.๕ นอกจากสาขาอุตสาหกรรมแล้วสาขาการผลิตหลักของภาคที่สำคัญรองลงมา คือ สาขาการค้า มีสัดส่วนการผลิต ร้อยละ ๑๒.๘ สาขาขนส่ง ร้อยละ ๗.๑ และสาขาเกษตรกรรม ร้อยละ ๕.๙

๓.๑.๓ อัตราการขยายตัวเฉลี่ยทางเศรษฐกิจของภาคกลางต่ำกว่าระดับประเทศ เศรษฐกิจ ภาคกลางมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยในช่วง ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙) ร้อยละ ๒.๗ ต่ำกว่าระดับประเทศที่มีอัตรา การขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๓.๔ และถ้าเทียบรายปีจะพบว่า อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของภาคกลาง ส่วนใหญ่จะต่ำกว่าประเทศ ทั้งที่ภาคกลางเป็นภาคที่มีบทบาททางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ ซึ่งสาเหตุหลัก มาจากเศรษฐกิจของภาคพึ่งพิงการส่งออกและสภาพพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วม ดังนั้นจำเป็นต้องเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการเพื่อยกระดับการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศ ให้หลุดพ้นจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลาง รวมทั้งหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหา น้ำท่วม โดยเฉพาะ ในพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญของภาค

๓.๑.๔ ภาคกลางมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเฉลี่ยต่อหัว (GRP Per capita) สูงกว่าระดับประเทศ ปี ๒๕๕๙ ภาคกลางมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเฉลี่ยต่อหัวเท่ากับ ๒๔๑,๕๓๖ บาท เพิ่มขึ้นจาก ๒๒๑,๑๐๕ บาท ในปี ๒๕๕๕ และสูงกว่าระดับประเทศที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัวเท่ากับ ๒๑๕,๔๕๕ บาท แต่มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยในช่วง ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙) ร้อยละ ๓.๕ ต่ำกว่าระดับประเทศที่มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๔.๘ ในช่วงเดียวกัน จังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัว (GPP Per capita)

สูงที่สุดคือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๔๖๐,๒๒๓ บาท รองลงมาคือ สมุทรสาคร ๓๘๒,๖๗๙ บาท และสมุทรปราการ ๓๓๗,๐๒๖ บาท ส่วนจังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัวต่ำที่สุดคือ ชัยนาท ๙๐,๕๓๒ บาท ต่ำกว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๕ เท่า สำหรับกรุงเทพมหานคร มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ จังหวัดเฉลี่ยต่อหัว ๕๔๓,๗๐๘ บาท ๓.๑.๕ พื้นที่เศรษฐกิจหลักของภาคกลางยังคงกระจุกตัวอยู่ในจังหวัดที่เป็นแหล่งอุตสาหกรรมสำคัญของภาค โดยจังหวัดที่มีสัดส่วนการผลิตสูงที่สุดคือ สมุทรปราการ ร้อยละ ๒๐.๘ พระนครศรีอยุธยา ร้อยละ ๑๒.๐ รองลงมาคือ สมุทรสาคร ร้อยละ ๑๑.๐ และปทุมธานี ร้อยละ ๑๐.๔ ส่วนจังหวัดที่มีสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อภาคต่ำที่สุดคือ จังหวัดสมุทรสงคราม ร้อยละ ๐.๖ ซึ่งให้เห็นว่า การกระจายการพัฒนาในภาคกลางยังไม่ทั่วถึงทุกพื้นที่ โดยจังหวัดในภาคที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจดี คือ จังหวัดในแถบปริมณฑลที่รองรับการกระจายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจมาจากกรุงเทพมหานคร โดยตรง และจังหวัดที่เป็นแหล่งอุตสาหกรรมสำคัญของภาค ดังนั้นจำเป็นต้องรักษาพื้นฐานการผลิตเดิมของ ภาคควบคู่กับการกระจายการพัฒนาไปยังพื้นที่จังหวัดอื่นๆ

๓.๒ เศรษฐกิจรายสาขา

๓.๒.๑ ภาคเกษตร

๑) ภาคกลางมีศักยภาพในการพัฒนาด้านการเกษตรตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยมีดินและน้ำอุดมสมบูรณ์ และมีระบบชลประทานที่ดี มีลักษณะภูมิประเทศที่เอื้ออำนวย ทำให้เป็น แหล่งผลิตสินค้าเกษตรหลากหลายประเภท ทั้งพืชผัก ผลไม้ ปศุสัตว์ และประมง รวมทั้งเป็นแหล่งอุตสาหกรรม แปรรูป การเกษตรที่เชื่อมโยงแหล่งผลิตสินค้าเกษตรทั้งในภาคกลาง และภาคอื่นๆ มีสถาบันวิทยาศาสตร์ข้าว แห่งชาติ ตั้งอยู่ที่จังหวัดสุพรรณบุรีมีศูนย์วิจัยข้าวตั้งอยู่ในพื้นที่หลายจังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยนาท สุพรรณบุรี ลพบุรี ราชบุรี ปทุมธานี และพระนครศรีอยุธยา นอกจากนี้ยังมีตลาดค้าส่งค้าปลีกสินค้าเกษตรที่สำคัญในพื้นที่ เช่น ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี ตลาดศรีเมือง จังหวัดราชบุรี ตลาดปลาสุวพันธ์ จังหวัดอ่างทอง และตลาดมหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร เป็นต้น

๒) ภาคกลางมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตร ณ ราคาประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ประมาณ ๑๙๘,๐๐๔ ล้านบาท ลดลงจาก ๒๑๙,๕๕๐ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๕ โดยเป็นมูลค่าผลิตภัณฑ์ เกษตรกรรม การป่าไม้ ณ ราคาประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ประมาณ ๑๖๘,๐๗๙ ล้านบาท และการประมง ๒๙,๙๒๕ ล้านบาท ภาคเกษตรฯ มีสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค เกษตรฯ ของประเทศ เมื่อพิจารณาอัตราการเติบโตเฉลี่ยในช่วง ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙) ของภาคเกษตรฯ พบว่า หดตัวเฉลี่ยร้อยละ ๑.๘ ในขณะที่ระดับประเทศที่หดตัวเฉลี่ยร้อยละ ๑.๑ เนื่องจากรูปแบบการผลิตเป็น เกษตรเชิงพาณิชย์ที่ใช้สารเคมีจำนวนมาก มีปัญหาดินเสื่อมโทรม และหลายพื้นที่มักประสบปัญหาอุทกภัยและ ภัยแล้ง มูลค่าผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม การป่าไม้มีสัดส่วนการผลิตร้อยละ ๕.๐ ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคกลาง และร้อยละ ๑๕.๐ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม การป่าไม้ของประเทศ สำหรับการประมง แม้ว่าจะมีสัดส่วนการผลิตเพียงร้อยละ ๐.๙ ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคกลาง แต่มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๒๖.๒ ของมูลค่า ผลิตภัณฑ์การประมงของประเทศ

๓) ภาคกลางเป็นแหล่งการทำเกษตรฯ ที่สำคัญของประเทศและมีแนวโน้มการพัฒนา คุณภาพ การผลิตมากขึ้น แหล่งการทำเกษตรฯ (เกษตรและประมง) ที่สำคัญของภาคกลาง คือ จังหวัดราชบุรี มี สัดส่วนการผลิตร้อยละ ๑๓.๘ รองลงมาคือ จังหวัดสุพรรณบุรี ร้อยละ ๑๑.๘ และสมุทรสาคร ร้อยละ ๑๐.๔ ภาคกลางเป็นพื้นที่ที่มีที่ราบลุ่มแม่น้ำที่อุดมสมบูรณ์เหมาะสมในการทำเกษตร แม้ว่าปัจจุบันมีแรงผลักดัน ทางเศรษฐกิจทำให้พื้นที่เกษตรกรรมของภาคกลางลดลงไปมาก โดยแปรเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม และ ที่อยู่อาศัยมากขึ้น แต่ภาคกลางก็ยังถือได้ว่าเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของประเทศแห่งหนึ่ง ทั้ง ทางด้าน การเพาะปลูก การทำปศุสัตว์ และประมง สินค้าเกษตรที่สำคัญของภาคกลางมีดังนี้

(๑) ข้าวและพืชไร่ ผลผลิตที่สำคัญได้แก่ ข้าว จังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งนาปี และนาปรัง มาก คือ จังหวัดสุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา และชัยนาท มันสำปะหลัง จังหวัดที่มีพื้นที่ ปลูกมันสำปะหลัง มาก คือ จังหวัดกาญจนบุรี และลพบุรี อ้อยโรงงาน ปลูกมากในจังหวัดกาญจนบุรี ลพบุรี และ สุพรรณบุรี สับปะรดโรงงาน ปลูกมากในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ปลูกมากในจังหวัดลพบุรี และสระบุรี

(๒) ถั่วฝักยาวเป็นพืชส่งออกสำคัญที่ทำรายได้และสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศ โดยแหล่ง ผลิตถั่วฝักยาวที่สำคัญของประเทศอยู่ในพื้นที่ภาคกลาง ซึ่งจังหวัดที่มีเนื้อที่เก็บเกี่ยวและผลผลิตมากที่สุด ของ ภาคและของประเทศคือ จังหวัดนครปฐม รองลงมาคือ จังหวัดสมุทรสาคร

(๓) ปศุสัตว์ ได้แก่ โคเนื้อ เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัดสระบุรี รองลงมา ได้แก่ จังหวัดลพบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และนครปฐม โคเนื้อ เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัดกาญจนบุรี รองลงมา ได้แก่ จังหวัดสุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ สุกร เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัดราชบุรี รองลงมา ได้แก่ จังหวัดนครปฐม ลพบุรี สุพรรณบุรี และสระบุรีเป็ดเนื้อ เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัดสระบุรี รองลงมา ได้แก่ จังหวัด นครปฐม ลพบุรี กาญจนบุรี และราชบุรี เป็ดไข่ เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัดสุพรรณบุรี รองลงมา ได้แก่ จังหวัด อ่างทอง นครปฐม ลพบุรี และพระนครศรีอยุธยา ไก่เนื้อ เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัดลพบุรี รองลงมา ได้แก่ จังหวัด กาญจนบุรี สระบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี และนครปฐม และไก่ไข่ เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัด พระนครศรีอยุธยา รองลงมา ได้แก่ จังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม อ่างทอง และสระบุรี

(๔) ประมง ภาคกลางมีศักยภาพในการทำประมงทั้งน้ำจืดและ น้ำเค็ม โดยจังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ประมงน้ำเค็มสูงที่สุดของภาค คือจังหวัดสมุทรสาคร รองลงมาคือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และสมุทรปราการ ส่วนจังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ประมงน้ำจืดสูงที่สุดของภาค คือ จังหวัดนครปฐม

๔) พื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรของภาคกลางสูงกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ โดยมีสัดส่วนร้อยละ ๕๕.๒ ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่มีสัดส่วนร้อยละ ๒๑.๙ พื้นที่ชลประทานของภาคกลาง ในปี ๒๕๕๙ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๙.๙๕ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๕ ของพื้นที่ชลประทานทั้งประเทศ

๕) เกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ยังมีไม่มากนัก จากข้อมูลการตรวจ รับรองเกษตร ปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตร ณ วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ พบว่า ภาคกลางมีพื้นที่ ได้รับการรับรองเกษตรปลอดภัยรวมทั้งสิ้น ๑๐๑,๘๙๓.๕๘ ไร่ แบ่งออกเป็นที่ยังไม่หมดอายุ ๙๘,๔๘๐.๖๕ ไร่ และที่หมดอายุ ๓,๔๑๒.๙๓ ไร่ และเกษตรอินทรีย์ ๑,๔๖๙.๙๙ ไร่ แบ่งออกเป็นที่ยังไม่

หมดอายุ ๑,๔๔๗.๗๔ ไร่ และที่หมดอายุ ๒๒.๒๕ ไร่ โดยจังหวัดในภาคกลางที่มีพื้นที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยมากที่สุดคือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รองลงมาคือ จังหวัดปทุมธานี ราชบุรี และสุพรรณบุรี ส่วนจังหวัดที่มีพื้นที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์มากที่สุดคือ จังหวัดลพบุรี รองลงมาคือ จังหวัดสุพรรณบุรี สระบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และราชบุรี ๓.๒.๒ ภาคอุตสาหกรรม

๑) ภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคการผลิตหลักของภาคกลาง มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคอุตสาหกรรม ณ ราคาประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เท่ากับ ๑,๕๒๑,๕๕๖ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก ๑,๔๑๙,๐๒๕ ล้านบาทในปี ๒๕๕๕ โดยเป็นมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาอุตสาหกรรม ๑,๔๘๔,๖๔๓ ล้านบาท และสาขาเหมืองแร่ฯ ๓๖,๙๑๓ ล้านบาท สาขาอุตสาหกรรมจึงเป็นสาขาการผลิตหลักที่สำคัญของภาคกลาง ปี ๒๕๕๙ สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาอุตสาหกรรมต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคคิดเป็นร้อยละ ๔๔.๖ และมีสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์ สาขาอุตสาหกรรมต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาอุตสาหกรรมของประเทศคิดเป็นร้อยละ ๓๗.๕

๒) สาขาอุตสาหกรรมของภาคกลางมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ เมื่อพิจารณาการเติบโตของสาขาอุตสาหกรรมของภาคกลางในช่วง ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙) ที่ผ่านมา พบว่าสาขาอุตสาหกรรมของภาคกลางขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๑.๓ ในขณะที่ระดับประเทศมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๒.๕

๓) อุตสาหกรรมและแหล่งผลิตที่สำคัญของภาคกลางยังคงกระจุกตัวในจังหวัด ปริมณฑล พระนครศรีอยุธยา และสระบุรี จังหวัดที่มีสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสูงสุด คือ จังหวัดสมุทรปราการ รองลงมาคือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สมุทรสาคร ปทุมธานี และนครปฐม สำหรับอุตสาหกรรมสำคัญๆ ที่มีสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์สูงสุดของภาคกลางคือ อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๗ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาอุตสาหกรรมของภาค แหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในพื้นที่จังหวัด สมุทรสาคร สมุทรปราการ และนครปฐม รองลงมาคือ อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่ม ร้อยละ ๑๐.๘ แหล่งผลิต ที่สำคัญอยู่ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี นครปฐม และพระนครศรีอยุธยา อุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และ ผลิตภัณฑ์เคมี ร้อยละ ๙.๘ แหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร สมุทรปราการ และนครปฐม อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ทางทัศนศาสตร์ ร้อยละ ๙.๘ แหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และปทุมธานี อุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ รถพ่วงและ รถกึ่งรถพ่วง ร้อยละ ๘.๘ แหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและสมุทรปราการ อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ทำจากแร่โลหะ ร้อยละ ๗.๐ แหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในพื้นที่ จังหวัดสระบุรี อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก ร้อยละ ๖.๔ แหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในพื้นที่ จังหวัดสมุทรสาคร นครปฐม และสมุทรปราการ

๔) อุตสาหกรรมของภาคกลางส่วนใหญ่ยังขาดการวัดกรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่ม มีการใช้แรงงานอย่างเข้มข้น และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้มีคู่แข่งทางการค้าสูง และยังมี ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน คุณภาพแรงงานไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เกิดปัญหามลพิษ เนื่องจากขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการควบคุมมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ควรต้องหาแนวทางแก้ไขโดยเร็ว เพื่อให้ภาคกลางมีศักยภาพในการพัฒนา ด้านอุตสาหกรรมต่อไปได้อย่างยั่งยืน

๕) ภาคกลางเป็นที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ ปัจจุบันมี นิคมอุตสาหกรรมที่สำคัญในพื้นที่ ๑๕ แห่ง ใน ๘ จังหวัด คือ สมุทรปราการ ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมบางปู นิคมอุตสาหกรรมบางพลีปทุมธานี ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมนวนคร สมุทรสาคร ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมมหาชน นคร นิคมอุตสาหกรรมสมุทรสาคร และนิคมอุตสาหกรรมสินสาคร พระนครศรีอยุธยา ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรม บางปะอิน นิคมอุตสาหกรรมไฮเทค (บ้านหว่า) และนิคมอุตสาหกรรมสหรัตนนคร ราชบุรี ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมราชบุรี และนิคมอุตสาหกรรมวี อาร์ เอ็ม สระบุรี ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมแก่งคอย และ นิคมอุตสาหกรรมหนองแค เพชรบุรี ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมบริการไทย ไดมอนด์ ซิตี้ และประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมเหล็กบางสะพาน

๓.๒.๓ การค้าชายแดน

๑) ภาคกลางเป็นภาคที่มีศักยภาพในการพัฒนาทางด้านการค้าชายแดนกับประเทศ เมียนมา โดยภาคกลางมีพื้นที่ชายแดนติดกับเมียนมาทางฝั่งตะวันตก ซึ่งจังหวัดที่เป็นแหล่งการค้าชายแดน ที่สำคัญคือ จังหวัดกาญจนบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ปี ๒๕๖๐ ภาคกลางมีมูลค่าการค้าชายแดนรวมทั้งสิ้น ประมาณ ๖๔,๙๓๓.๐๖ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๖.๐ ของประเทศ ลดลงจาก ๑๐๘,๗๘๕.๗๓ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๕ โดยเป็นมูลค่าการนำเข้า ๖๔,๒๓๒.๓๔ ล้านบาท และส่งออก ๗๐๐.๗๒ ล้านบาท ขาดดุลการค้า กับประเทศเพื่อนบ้านมาโดยตลอด เนื่องจากมีการนำเข้าก๊าซธรรมชาติมาจากทางเมียนมาเป็นมูลค่าสูง สำหรับ การค้าชายแดนของภาคกลาง ในช่วง ปี ๒๕๕๕-๒๕๖๐ มีอัตราการหดตัวเฉลี่ยร้อยละ ๖.๒ ในขณะที่ ระดับประเทศขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๓.๐

๒) สินค้าส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภค โดยสินค้าส่งออกไปยังเมียนมา ที่สำคัญ ได้แก่ อาหารเสริมและนม เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เครื่องปรุงรส น้ำมันปาล์ม ต้นกล้าสัก เครื่องจักรการเกษตร สุกรมีชีวิต ปุ๋ยและปูนซีเมนต์ เป็นต้น และสินค้านำเข้าจากเมียนมาที่สำคัญ ได้แก่ ก๊าซธรรมชาติ โค-กระบือมีชีวิต ไม้ไผ่ลำ อาหารทะเล ขี้เลื่อย และเฟอร์นิเจอร์ไม้ เป็นต้น แม้ว่าการค้าชายแดนของภาคกลางจะเป็นการนำเข้ามากกว่าส่งออก เนื่องจากต้องพึ่งพาพลังงานและพืชเกษตรที่เป็นวัตถุดิบการผลิตจากประเทศเพื่อนบ้าน แต่ก็สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศได้

๓.๒.๔ การท่องเที่ยว

๑) จำนวนนักท่องเที่ยวของภาคกลางมีแนวโน้มขยายตัวสูงกว่าระดับประเทศ ภาคกลางเป็นพื้นที่ที่มีสภาพภูมิประเทศทั้งภูเขา ป่าไม้ น้ำตก และทะเล รวมทั้งเป็นแหล่งประวัติศาสตร์ ที่สำคัญของประเทศ จึงมีแหล่งท่องเที่ยวมากมายหลากหลายประเภท แหล่งท่องเที่ยวสำคัญและมีชื่อเสียง ของภาคกลาง ได้แก่ ชะอำ หัวหิน และอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา เป็นต้น ทำให้มีนักท่องเที่ยว เดินทางมาเที่ยวจำนวนมาก ในปี ๒๕๖๐ ภาคกลางมีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยือน ๖๒.๒๕ ล้านคน เพิ่มขึ้นจาก ๔๑.๘๕ ล้านคน ในปี ๒๕๕๕ จังหวัดในภาคกลางที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากที่สุด คือ จังหวัดกาญจนบุรี รองลงมา คือ จังหวัดเพชรบุรี พระนครศรีอยุธยา และประจวบคีรีขันธ์ สำหรับอัตราการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวของ ภาคกลาง ในช่วงปี ๒๕๕๕-๒๕๖๐ มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๑๐.๒ สูงกว่าระดับประเทศที่มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๘.๙

๒) รายได้จากการท่องเที่ยวมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นสูงกว่าระดับประเทศ ในปี ๒๕๖๐ ภาคกลางมีรายได้จากการท่องเที่ยว ๑๕๘,๒๒๕.๑๘ ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ ๖.๔ ของประเทศ) เพิ่มขึ้นจาก ๘๕,๗๐๘.๔๘ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๕ จังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุดในภาคกลาง คือ ๑๐ แผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รองลงมาคือ จังหวัดเพชรบุรี กาญจนบุรี และพระนครศรีอยุธยา สำหรับอัตรา การขยายตัวเฉลี่ยของรายได้จากการท่องเที่ยวของภาคกลาง ในช่วงปี ๒๕๕๕-๒๕๖๐ มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ ๑๖.๑ สูงกว่าระดับประเทศที่มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๑๔.๔

๓) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวไทย และจำนวนวันพักและรายจ่ายของ นักท่องเที่ยวในพื้นที่ค่อนข้างต่ำกว่าภาคอื่น เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก ยังไม่เป็นที่รู้จัก และมีที่ตั้งอยู่ไกล กรุงเทพมหานคร จึงไม่นิยมพักค้าง กรุงเทพมหานครมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ ได้แก่ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และปี ๒๕๖๐ กรุงเทพมหานคร ได้เป็นเมืองที่มี นักท่องเที่ยวต่างชาติมาท่องเที่ยวมากที่สุดในโลก สำหรับรายได้ท่องเที่ยวของกรุงเทพมหานคร มีสูงถึง ๙๔๗,๒๘๔.๓๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๓ ของประเทศ

๓.๓ เศรษฐกิจระดับครัวเรือน จากข้อมูลล่าสุดปี ๒๕๖๐ พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนของประชากรในภาคกลางสูงกว่า ประเทศ แต่หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนของประชากรในภาคกลางต่ำกว่าประเทศ และเมื่อพิจารณาแนวโน้มอัตรา การขยายตัวเฉลี่ย (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๖๐) ของรายได้พบว่าสูงกว่าระดับประเทศ ส่วนอัตราการขยายตัวเฉลี่ย ของหนี้สินต่ำกว่าระดับประเทศ และเมื่อเปรียบเทียบอัตราการขยายตัวระหว่างรายได้กับหนี้สินเฉลี่ยต่อ ครัวเรือนแล้ว พบว่า อัตราการขยายตัวของรายได้เฉลี่ยครัวเรือนสูงกว่าหนี้สินเฉลี่ย ดังนั้นประชากรของภาคมี แนวโน้มที่จะมีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๓.๓.๑ รายได้เฉลี่ยครัวเรือนของภาคกลางสูงกว่าระดับประเทศ โดยในปี ๒๕๖๐ ภาคกลาง มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือน ๓๐,๖๖๐ บาทต่อเดือน สูงกว่าระดับประเทศ (๒๖,๙๔๖ บาทต่อเดือน) เพิ่มขึ้นจาก ๒๑,๘๐๗ บาทต่อเดือน ในปี ๒๕๕๔ โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๖๐) ร้อยละ ๘.๑ สูงกว่า ระดับประเทศที่ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๖.๗ จังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนสูงที่สุดในภาค คือ จังหวัดปทุมธานี ๔๑,๔๘๔ บาทต่อเดือน รองลงมาคือ นนทบุรี ๔๐,๘๖๑ บาทต่อเดือน สระบุรี ๓๕,๓๗๘ บาทต่อเดือน ราชบุรี ๓๓,๖๒๒ บาทต่อเดือน นครปฐม ๓๒,๗๖๑ บาทต่อเดือน และสมุทรสงคราม ๓๐,๑๘๓ บาทต่อเดือน ส่วนจังหวัด ที่มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนต่ำสุดในภาค คือจังหวัดลพบุรี ๑๙,๗๙๖ บาทต่อเดือน

๓.๓.๒ หนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนของภาคกลางต่ำกว่าระดับประเทศ โดยในปี ๒๕๖๐ ภาคกลาง มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ๖๒,๘๕๗ บาท ต่ำกว่าระดับประเทศ (๑๗๘,๙๙๔ บาท) เพิ่มขึ้นจาก ๕๓,๕๑๔ บาท ในปี ๒๕๕๔ โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๖๐) ร้อยละ ๓.๑ ต่ำกว่าระดับประเทศที่ขยายตัว เฉลี่ยร้อยละ ๗.๔ จังหวัดที่มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนสูงที่สุดในภาค คือ จังหวัดปทุมธานี ๒๙๔,๙๐๑ บาท รองลงมา คือ นนทบุรี ๒๘๘,๙๔๐ บาท ชัยนาท ๒๘๖,๘๘๘ บาท และสระบุรี ๒๘๖,๔๖๐ บาท ส่วนจังหวัดที่มี หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่ำสุดในภาค คือ จังหวัดสุพรรณบุรี ๔๕,๘๖๑ บาท

๔. ประชากรและสังคม

๔.๑ ประชากร

๔.๑.๑ ภาคกลางมีอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ข้อมูลจากกรมการปกครอง ในปี ๒๕๖๐ ภาคกลางมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๑๒.๐๒ ล้านคน (ชาย ๕.๘๑ ล้านคน หญิง ๖.๒๐ ล้านคน) หรือร้อยละ ๑๘.๒ ของประเทศ เพิ่มขึ้นจาก ๑๑.๕๐ ล้านคนในปี ๒๕๕๕ และมีอัตราการเพิ่มของจำนวนประชากรรวมของภาคในช่วงปี ๒๕๕๕ - ๒๕๖๐ เฉลี่ยร้อยละ ๐.๙ ต่อปี สูงกว่า ๑๑ แผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร ประเทศที่มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ ๐.๕ โดยจังหวัดที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในสามลำดับแรก ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี มีจำนวนประชากร ๑.๓๓ ๑.๒๓ และ ๑.๑๓ ล้านคน ตามลำดับ การเพิ่มขึ้นของประชากรของภาคกลางส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากประชากรจากภูมิภาคอื่นหรือประชากรที่ไม่มี สัญชาติอพยพมาพักอาศัยและประกอบอาชีพ

๔.๑.๒ โครงสร้างประชากรของภาคกลางเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในปี ๒๕๖๖ โดยปี ๒๕๕๕ ภาคกลางมีสัดส่วนผู้สูงอายุร้อยละ ๑๓.๕ เพิ่มเป็นร้อยละ ๑๖.๐ ในปี ๒๕๖๐ และในปี ๒๕๖๖ ภาคกลางจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์โดยมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากกว่า ร้อยละ ๒๐ เนื่องจากคน มีความสนใจด้านการดูแลสุขภาพมากขึ้น ประกอบกับการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ ความก้าวหน้าทางการแพทย์ จึงทำให้คนมีอายุยืนยาวมากขึ้น ขณะที่ประชากรวัยเด็กมีแนวโน้มลดลง อย่างต่อเนื่องจากร้อยละ ๑๖.๓ ในปี ๒๕๕๕ เป็นร้อยละ ๑๕.๐ ในปี ๒๕๖๐ เช่นเดียวกับประชากรวัยแรงงาน ที่มีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ ๗๐.๒ ในปี ๒๕๕๕ เป็นร้อยละ ๖๙.๑ ในปี ๒๕๖๐ ส่งผลให้อัตราการพึ่งพิงรวม มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชากรวัยแรงงานต้องรับภาระในการดูแลเด็กและผู้สูงอายุมากขึ้น จากประชากรวัยแรงงาน ๑๐๐ คน ดูแลเด็กและผู้สูงอายุ ๔๒ คน ในปี ๒๕๕๕ เป็นประชากรวัยแรงงาน ๑๐๐ คน ดูแลเด็กและผู้สูงอายุ ๔๕ คน ในปี ๒๕๖๐ และอัตราการพึ่งพิงผู้สูงอายุมีแนวโน้มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน ทำให้ ประชากรวัยแรงงาน ๑๐๐ คน ต้องรับภาระในการดูแลผู้สูงอายุจาก ๑๙ คน ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๒๓ คน ในปี ๒๕๖๐ เพราะฉะนั้นจึงต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนในการเพิ่มประสิทธิภาพและสมรรถนะกำลังแรงงาน เพื่อให้สามารถรักษาระดับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และมีรายได้เพียงพอต่อการครองชีพ เพื่อให้สามารถดูแล ผู้ที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงได้

๔.๑.๓ ประชากรเมืองโดยรวมเพิ่มขึ้น ปี ๒๕๕๕ มีประชากรเมืองจำนวน ๔.๓๗ ล้านคน หรือร้อยละ ๓๘.๐ ของประชากรทั้งภาค เพิ่มขึ้นเป็น ๔.๕๒ ล้านคน หรือร้อยละ ๓๗.๙ ของประชากรทั้งภาค ในปี ๒๕๕๙ หรือเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย ๐.๘๘ ต่อปี โดยจังหวัดปทุมธานีมีอัตราการเพิ่มของประชากรเมืองมากที่สุด ร้อยละ ๑๕.๕ รองลงมา คือ จังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดลพบุรีมีอัตราการเพิ่มของประชากรเมือง ร้อยละ ๑๐.๗ และ ๔.๐ ตามลำดับ

๔.๑.๔ ประชากรแฝงกระจุกตัวในพื้นที่ที่เป็นแหล่งจ้างงานสำคัญของภาค จากข้อมูลในปี ๒๕๖๐ พบว่า กรุงเทพมหานคร เป็นจังหวัดที่มีประชากรแฝงมากที่สุด ๒.๒๐ ล้านคน หรือ คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๓ ของประชากรแฝงทั้งประเทศ (๘.๐๗ ล้านคน) รองลงมา ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ ๘.๓๑ แสนคน ๑๒ แผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ๖.๐๖ แสนคน ปทุมธานี ๕.๓๘ แสนคน และสมุทรสาคร ๔.๗๕ แสนคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓ ๗.๕ ๖.๗ และ ๕.๙ ของประชากรแฝงทั้งประเทศ ตามลำดับ เนื่องจากภาคกลางและกรุงเทพมหานครเป็นแหล่ง อุตสาหกรรมต่างๆ เป็นศูนย์กลางทางธุรกิจ การค้า และสถาบันการศึกษา ดังนั้นการให้โอกาสในการได้รับ บริการจากภาครัฐทางด้านสวัสดิการ ด้านสาธารณสุข การรักษาพยาบาล และด้านอื่นๆ จึงมีความจำเป็น ที่ภาครัฐต้องดูแลและให้บริการอย่างเท่าเทียม

๔.๒ แรงงาน

๔.๒.๑ สัดส่วนกำลังแรงงานของภาคกลางมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ในปี ๒๕๖๐ ภาคกลางมีประชากรอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป ๑๑.๘๙ ล้านคน เป็นผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานหรือผู้ที่พร้อม จะทำงาน ๘.๓๖ ล้านคน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๗๐.๓ ลดลงจากปี ๒๕๕๕ ที่มีสัดส่วนร้อยละ ๗๒.๙ ของประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป กำลังแรงงานเหล่านี้ประกอบด้วย ผู้มีงานทำ ๘.๒๕ ล้านคน ซึ่งผู้มีงานทำ ส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๓.๐ อยู่ในภาคบริการ รองลงมาร้อยละ ๓๐.๑ อยู่ในภาคอุตสาหกรรม และร้อยละ ๑๖.๙ อยู่ในภาคเกษตรกรรม โดยแรงงานในภาคบริการมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๔๙.๖ ในปี ๒๕๕๕ เป็นร้อยละ ๕๓.๐ ในปี ๒๕๖๐ เช่นเดียวกับแรงงานในภาคอุตสาหกรรมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๒๖.๘ ในปี ๒๕๕๕ เป็นร้อยละ ๓๐.๑ ในปี ๒๕๖๐ แต่แรงงานในภาคเกษตรกรรมมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ ๒๓.๖ ในปี ๒๕๕๕ เป็นร้อยละ ๑๖.๙ ในปี ๒๕๖๐ สำหรับอัตราการว่างงาน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๐.๗ ในปี ๒๕๕๕ เป็นร้อยละ ๑.๑ ในปี ๒๕๖๐

๔.๒.๒ แรงงานส่วนใหญ่มีความรู้ระดับประถมศึกษาและต่ำกว่าประถมศึกษา แรงงานระดับ อาชีวศึกษามีน้อยมาก ในปี ๒๕๖๐ มีผู้งานทำ ๘.๒๕ ล้านคน แรงงานส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับ ประถมศึกษาและต่ำกว่าซึ่งมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ ๔๒.๒ ในปี ๒๕๕๕ เป็นร้อยละ ๓๔.๓ ในปี ๒๕๖๐ แรงงานที่จบการศึกษาระดับมัธยมต้น เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๗.๔ ในปี ๒๕๕๕ เป็นร้อยละ ๑๙.๑ ในปี ๒๕๖๐ ระดับมัธยมปลาย เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๑.๑ ในปี ๒๕๕๕ เป็นร้อยละ ๑๓.๒ ในปี ๒๕๖๐ แรงงานที่จบ การศึกษาระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๒๐.๓ ในปี ๒๕๕๕ เป็นร้อยละ ๒๓.๒ ในปี ๒๕๖๐ สำหรับ แรงงานระดับอาชีวศึกษามีสัดส่วนน้อยที่สุดแต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๔.๖ ในปี ๒๕๕๕ เป็นร้อยละ ๔.๙ ในปี ๒๕๖๐ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบันที่ต้องการแรงงานสายวิชาชีพจำนวนมาก

๔.๒.๓ กำลังแรงงานของภาคกลางเข้าสู่ระบบประกันสังคมลดลง โดยสัดส่วน ผู้ประกันตน ต่อกำลังแรงงานลดลงจาก ร้อยละ ๕๕.๐ ในปี ๒๕๕๕ เป็นร้อยละ ๔๗.๕ ในปี ๒๕๖๐ แต่ยังคง สูงกว่าค่าเฉลี่ย ของประเทศ (ร้อยละ ๓๘.๔) โดยปี ๒๕๖๐ ภาคกลางมีแรงงานอยู่ในระบบประกันสังคม จำนวน ๓.๙๗ ล้านคนหรือร้อยละ ๔๗.๕ จังหวัดที่มีแรงงานอยู่ในระบบประกันสังคมมากที่สุดสามจังหวัดแรก ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สมุทรสาคร และสมุทรปราการ ที่ร้อยละ ๗๙.๗ ๖๘.๗ และ ๖๕.๑ ตามลำดับ ส่วน จังหวัดที่มีแรงงานอยู่ในระบบประกันสังคมน้อยที่สุด ได้แก่ จังหวัดสุพรรณบุรี ร้อยละ ๑๗.๗ ๔.๒.๔ ภาคกลาง ต้องพึ่งพิงแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้น โดยในปี ๒๕๖๐ มีจำนวนแรงงานต่างด้าว ๓ สัญชาติ (เมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา) ที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานในภาค จำนวน ๕๙๗,๐๗๑ คน เพิ่มขึ้นจาก ปี ๒๕๕๕ จำนวน ๒๔๒,๐๘๔ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๗.๘ ของแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้ทำงาน ทั้งประเทศ โดยจังหวัดปทุมธานี มี แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานมากที่สุดในภาคกลาง จำนวน ๑๖๐,๓๙๘ คน รองลงมาได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน ๑๔๙,๖๖๙ คน ทั้งนี้ เป็นผลมาจากโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่ ๑๓ แผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่ กรุงเทพมหานคร ภาวะสังคมผู้สูงอายุ ขณะที่อัตราการเกิดลดลงและอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยทุกปี ประกอบกับแรงงานบางสาขาไม่เป็นที่นิยมของคนไทย โดยเฉพาะในกิจการประมงทะเล และ แปรรูปสัตว์น้ำ ผู้ประกอบการจึงต้องใช้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะแรงงานสัญชาติเมียนมา

๔.๓ การศึกษา

๔.๓.๑ คนในภาคกลางได้รับโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้นและสูงกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ โดย จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงานอายุ ๑๕-๕๙ ปี เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก ๘.๗ ปี ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๙.๘ ในปี ๒๕๖๐ สูงกว่าภาคอื่นๆ ซึ่งระดับประเทศมีปีการศึกษาเฉลี่ย ๙.๕ ปี โดยจังหวัดที่มีจำนวนปี การศึกษาเฉลี่ยสูงสุดของภาค ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ ซึ่งมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย ๑๑.๕ ๑๐.๙ และ ๑๐.๕ ปี ตามลำดับ สำหรับกรุงเทพมหานคร มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย ๑๑.๗ ปี

๔.๓.๒ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยผลการสอบ O-NET ชั้น ม.๓ (๔ วิชาหลัก) ในปีการศึกษา ๒๕๖๐ มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ ๓๔.๘ ลดลงจาก ร้อยละ ๓๖.๖ ในปี ๒๕๕๕ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๕๐ ในทุกวิชา เมื่อพิจารณาในรายวิชาปี ๒๕๖๐ พบว่า วิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ร้อยละ ๒๖.๙ และวิชาภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ร้อยละ ๔๙.๑ รองลงมาได้แก่ วิชาวิทยาศาสตร์ และ ภาษาอังกฤษ ร้อยละ ๓๒.๕ และ ๓๐.๗ ตามลำดับ ซึ่งควรได้รับการปรับปรุงกระบวนการบริหารวิชาการ เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์มีค่าเฉลี่ยดีขึ้น

๔.๓.๓ สถาบันการศึกษามีทุกระดับ ภาคกลางมีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ๔๔ แห่ง ครอบคลุมเกือบทุกจังหวัด แยกเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ ๒๔ แห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน ๑๙ แห่ง และวิทยาลัย ชุมชน ๑ แห่ง และในส่วนของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีสถาบันการศึกษาที่สำคัญและมีชื่อเสียง ในระดับอุดมศึกษาจำนวน ๖๑ แห่ง แยกเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ ๓๕ แห่ง และมหาวิทยาลัยเอกชน ๒๖ แห่ง ซึ่งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาติดอันดับใน ๘๐๐ อันดับแรกของโลก จากการจัดอันดับของ Times Higher Education (THE) ประจำปี ๒๐๑๙ มหาวิทยาลัยในพื้นที่ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร ติดอันดับ ใน ๘๐๐ อันดับแรกของโลก คือ มหาวิทยาลัยมหิดล และติดอันดับที่ ๘๐๑-๑,๐๐๐ ได้แก่ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สำหรับระดับมัธยมศึกษาที่มีโรงเรียนที่มีชื่อเสียง หลายแห่ง เช่น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย และ โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เป็นต้น

๔.๔ สาธารณสุข

๔.๔.๑ ประชาชนในภาคกลางมีโอกาสได้รับบริการสาธารณสุขที่ดีที่สุดของประเทศ เนื่องจากเป็นที่ตั้งของสถานพยาบาลที่ดีที่สุดและมากที่สุดของประเทศ โดยมีจำนวนโรงพยาบาลรัฐบาล จำนวน ๑,๙๓๙ แห่ง แยกเป็น โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) ๑๑๘ แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป (รพท.) ๒๒ แห่ง โรงพยาบาลศูนย์ (รพศ.) ๘ แห่ง และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) จำนวน ๑,๗๙๑ แห่ง และสัดส่วนแพทย์ ต่อประชากรของภาคกลางไม่รวมกรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มดีขึ้น จากแพทย์ ๑ คนต่อประชากร ๒,๔๔๓ คน ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๒,๐๔๖ คน ในปี ๒๕๖๐ ซึ่งจังหวัดสมุทรสาคร มีโอกาสได้รับบริการด้านสุขภาพสูงที่สุด โดยมีแพทย์ ๑ คน ต่อประชากร ๑,๒๕๒ คน รองลงมาคือ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีแพทย์ ๑ คน ต่อประชากร ๑,๔๒๓ คน และจังหวัดสระบุรี ซึ่งมีแพทย์ ๑ คน ต่อประชากร ๑,๖๔๕ คน ในส่วนของกรุงเทพมหานคร มีโอกาสได้รับบริการด้านสุขภาพสูงที่สุดของประเทศ โดยมีแพทย์ ๑ คน ต่อประชากร ๖๓๐ คน มีโรงพยาบาลสังกัดโรงเรียนแพทย์ ๙ แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป ๒๖ แห่ง โรงพยาบาลเฉพาะโรคและสถาบัน ๑๔ แผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร เฉพาะโรค ๑๓ แห่ง ศูนย์บริการสาธารณสุขครบทุกเขต รวม ๖๘ ศูนย์/ ๗๖ สาขา และโรงพยาบาลเอกชน ๑๐๔ แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพมหานคร หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๐.๓ ของโรงพยาบาลเอกชน ทั้งหมด

๔.๔.๒ คนในภาคกลางมีแนวโน้มเป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) มากขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุหลัก ของการเสียชีวิต อัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำคัญใน ๕ โรค ได้แก่ โรคมะเร็ง ความดันโลหิต หัวใจ เบาหวาน และหลอดเลือดสมอง เพิ่มขึ้นจาก ๕,๐๙๗ คนต่อประชากรแสนคน ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๖,๐๙๖ คนต่อประชากรแสนคน ในปี ๒๕๕๙ โดยเฉพาะการเจ็บป่วยด้วยโรคมะเร็งซึ่งเป็นสาเหตุการตาย สูงที่สุดของคนไทย พบว่า ภาคกลางมีอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคมะเร็งเพิ่มขึ้น จาก ๕๘๐ คนต่อประชากรแสนคนในปี ๒๕๕๕ เป็น ๖๗๗ คนต่อประชากรแสนคน ในปี ๒๕๕๙ แต่สำหรับอัตราผู้ป่วยเอดส์สะสมภาคกลางมีแนวโน้มลดลง จาก ๑๒๑ คนต่อประชากรแสนคน ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๑๐๓ คนต่อประชากรแสนคน ในปี ๒๕๕๙

๔.๔.๓ ภาคกลางมีปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ปัญหาการตั้งครรภ์ ในวัยรุ่นของภาคกลางลดลงจาก ๕๘.๗ คนต่อประชากรหญิงอายุ ๑๕ - ๑๙ ปีพันคน ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๔๒.๘ คนต่อประชากรหญิงอายุ ๑๕ - ๑๙ ปีพันคน ในปี ๒๕๖๐ แต่ก็ยังเป็นอัตราที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่มี อัตรา ๓๙.๖ คนต่อประชากรหญิงอายุ ๑๕ - ๑๙ ปีพันคน โดยจังหวัดที่มีอัตราการคลอดในหญิงอายุ ๑๕-๑๙ ปี สูงสุดของภาคกลาง คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รองลงมา ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร และสระบุรี ที่มีอัตรา การคลอด ๕๙.๒ ๕๖.๓ และ ๔๙.๒ คนต่อประชากรหญิงอายุ ๑๕ - ๑๙ ปีพันคน ตามลำดับ ทั้งนี้ ปัญหา การตั้งครรภ์ในเด็กวัยรุ่นของภาคกลาง ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องดำเนินการป้องกันและแก้ไขอย่าง ต่อเนื่อง ๔.๔.๔ อัตราการตายของมารดาที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่อัตราการตายของทารกมีแนวโน้มลดลง โดยอัตราการตายของมารดาจากการคลอดบุตรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก ๑๗.๕ คนต่อการเกิด มีชีพแสนคนในปี ๒๕๕๕ เป็น ๒๘.๔ คนต่อการเกิดมีชีพแสนคน ในปี ๒๕๖๐ สูงกว่าระดับประเทศที่มีอัตรา การตายของมารดา ๒๑.๘ คนต่อการเกิดมีชีพแสนคน โดยจังหวัดที่มีอัตราการตายของมารดาสูงสุดในภาค ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ ปทุมธานี และประจวบคีรีขันธ์ ที่มีอัตราการตายของมารดา ๗๐.๕ ๕๕.๘ และ ๕๐.๘ คนต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ ส่วนอัตราการตายของทารกมีแนวโน้มลดลง จาก ๖.๐ คนต่อเกิด มีชีพพันคน ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๕.๘ คนต่อเกิดมีชีพพันคนในปี ๒๕๖๐ ซึ่งต่ำกว่าอัตราการตายของทารก ระดับประเทศที่มี อัตรา ๕.๙ คนต่อการเกิดมีชีพพันคน โดยจังหวัดลพบุรีมีอัตราการตายของทารกสูงสุดของ ภาค ๘.๗ คนต่อเกิด มีชีพพันคน รองลงมา ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดราชบุรีเท่ากัน กับจังหวัดอ่างทอง มีอัตรา การตายของทารก ๘.๒ และ ๗.๐ คนต่อเกิดมีชีพพันคน ตามลำดับ ในส่วนของ กรุงเทพมหานคร อัตราการตายของมารดาที่มีแนวโน้มลดลงจาก ๑๔.๕ คนต่อการเกิดมีชีพแสนคนในปี ๒๕๕๕ เป็น ๑๒.๑ คนต่อการเกิดมีชีพแสนคน ในปี ๒๕๖๐ ส่วนอัตราการตายของทารกมีแนวโน้มลดลงเช่นกัน จาก ๖.๓ คนต่อเกิดมีชีพพันคน ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๖.๑ คนต่อเกิดมีชีพพันคนในปี ๒๕๖๐

๔.๕ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ชุมชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินลดลง ภาคกลางมีคดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกายและเพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเพิ่มขึ้นจาก ๑๕๕.๕ คดี ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๑๖๑.๒ คดีต่อประชากรแสนคน ในปี ๒๕๖๐ โดยจังหวัดอ่างทองมีสัดส่วนคดีสูงสุด จำนวน ๔๐๑.๙ คดีต่อ ประชากรแสนคน รองลงมา ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี และสระบุรี มีสัดส่วนคดี ๑๙๘.๒ และ ๑๙๗.๕ คดีต่อ ประชากรแสนคน ตามลำดับ สำหรับคดี ยาเสพติดก็มีแนวโน้มลดลงจาก ๘๐๑.๗ คดีต่อประชากรแสนคน ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๔๕๙.๓ คดี ๑๕ แผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร ต่อประชากรแสนคนในปี ๒๕๖๐ ทั้งนี้พบคดียาเสพติดสูงสุดที่จังหวัดกาญจนบุรี ๖๓๕.๘ คดีต่อประชากรแสน คน รองลงมาได้แก่ จังหวัดราชบุรี และสิงห์บุรีที่มีสัดส่วนคดียาเสพติดเท่ากับ ๕๙๖.๕ และ ๕๑๘.๘ คดี ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ

๔.๖ ความอบอุ่นในชีวิตครอบครัวมีแนวโน้มดีขึ้น ในขณะที่อัตราการสมรสมีแนวโน้มลดลง โดยในช่วงปี๒๕๕๕ - ๒๕๖๐ อัตราการหย่าร้างในภาคกลางมีแนวโน้มลดลง จาก ๖.๖ คู่ต่อพันครัวเรือน ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๕.๗ คู่ต่อพันครัวเรือนในปี ๒๕๖๐ โดยภาพรวมใกล้เคียงกับอัตราการหย่าร้างของทั้งประเทศ (๕.๗ คู่ต่อพันครัวเรือน) ในปี ๒๕๖๐ จังหวัดสระบุรีมีอัตราการหย่าร้างสูงสุดในภาค คือ ๙.๐ คู่ต่อพันครัวเรือน ในขณะที่จังหวัดสมุทรสาครมีอัตราการหย่าร้างน้อยที่สุด ๓.๕ คู่ต่อพันครัวเรือน ส่วนอัตราการสมรสภาคกลางมีแนวโน้มลดลงจาก ๑๖.๐ คู่ต่อพันครัวเรือน ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๑๒.๖ คู่ต่อพันครัวเรือน ในปี ๒๕๖๐ แต่โดยภาพรวมยังต่ำกว่าอัตราการสมรสของทั้งประเทศ (๑๓.๙ คู่ต่อพันครัวเรือน) โดยจังหวัดสระบุรีมีอัตราการสมรสสูงสุดในภาคคือ ๑๘.๑ คู่ต่อพันครัวเรือน ในขณะที่จังหวัดสมุทรสาครมีอัตราการสมรสน้อยที่สุด ๘.๓ คู่ต่อพันครัวเรือน

๔.๗ สถานการณ์ความยากจนมีแนวโน้มลดลง แต่ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้สูงขึ้น จำนวนคนจนหรือประชากรที่มีรายจ่ายเพื่อการบริโภคต่ำกว่าเส้นความยากจนลดลงจาก ๙๖๓.๕ พันคน ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๕๙๙.๒ พันคน ในปี ๒๕๖๐ เช่นเดียวกับสัดส่วนคนจนของภาคที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ ๗.๓ ในปี ๒๕๕๕ เป็นร้อยละ ๔.๓ ในปี ๒๕๖๐ โดยจังหวัดชัยนาทมีสัดส่วนคนจนมากที่สุด ของภาค ร้อยละ ๒๖.๒ รองลงมาได้แก่ จังหวัดอ่างทองและจังหวัดกาญจนบุรี มีสัดส่วนคนจนร้อยละ ๑๖.๕ และ ๑๑.๔ ตามลำดับ ส่วนสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ (Gini Coefficient) ภาคกลาง มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก ๐.๓๙๔ ในปี ๒๕๕๕ เป็น ๐.๔๐๖ ในปี ๒๕๖๐ โดยจังหวัดมีความเหลื่อมล้ำสูงสุดสามอันดับแรกในภาค ได้แก่ จังหวัดชัยนาท นครปฐม และสิงห์บุรี มีสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ (Gini Coefficient) เท่ากับ ๐.๕๙๒ ๐.๕๐๕ และ ๐.๔๖๙ ตามลำดับ ซึ่งเกือบทุกจังหวัดในภาคกลางมีความเหลื่อมล้ำเพิ่มขึ้น ยกเว้นจังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร ปทุมธานี และลพบุรี ที่มีความเหลื่อมล้ำลดลง

๕. ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติ

๕.๑ สถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕.๑.๑ ทรัพยากรดินเสื่อมโทรม พื้นที่ใช้ประโยชน์นอกการเกษตรเพิ่มขึ้น ในขณะที่พื้นที่ เกษตรลดลง ทรัพยากรดินมีแนวโน้มเสื่อมโทรมในระดับสูง ซึ่งมีสาเหตุจากการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้สารเคมี การแผ้วถางป่าไม้ เป็นต้น และยังมีปัญหาดินเสื่อมโทรมที่เกิดตามธรรมชาติ โดยปัญหา ดินเปรี้ยวจัดในภาคกลางมีปริมาณเนื้อที่ ๓.๒๐ ล้านไร่ ปัญหาดินเค็มมีพื้นที่ประมาณ ๐.๔๘ ล้านไร่ พบใน บริเวณพื้นที่ที่มีตะกอนน้ำทะเล น้ำกร่อยและกลุ่มจังหวัดที่มีพื้นที่ใกล้กับทะเล ได้แก่ จังหวัดนครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี และชัยนาท

๕.๑.๒ ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่มีแนวโน้มลดลง ปริมาณน้ำท่าของภาคกลาง มาจากลุ่มน้ำหลัก ๗ แห่ง คือ ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ลุ่มน้ำสะแกกรัง ลุ่มน้ำป่าสัก ลุ่มน้ำท่าจีน ลุ่มน้ำแม่กลอง ลุ่มน้ำเพชรบุรี ลุ่มน้ำชายฝั่งตะวันตก มีค่ารายปีเฉลี่ย ๒๔,๙๗๖ ล้านลูกบาศก์เมตร จากสถิติปริมาณการ เก็บกักน้ำได้ของอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ของภาคกลางจำนวน ๕ อ่าง พบว่า ปริมาณน้ำที่กักเก็บได้ตั้งแต่ ปี ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐ มีปริมาณลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๑.๕ ต่อปี โดยปี ๒๕๖๐ มีปริมาณน้ำกักเก็บได้จำนวน ๒๐,๕๔๒ ๑๖ แผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๕ ของความจุอ่าง เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐.๑ จากปี ๒๕๕๙ และคิดเป็นร้อยละ ๘๒.๒ ของปริมาณน้ำท่ารายปี ขณะที่ความต้องการใช้

น้ำเพิ่มขึ้น จากการเพิ่มขึ้นของรอบการผลิตภาคเกษตร การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว และการเพิ่มขึ้นของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การขาดแคลนน้ำ ในหน้าแล้งยังคงเป็นปัญหาต่อเนื่อง

๕.๑.๓ พื้นที่ป่าไม้ภาคกลางเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ตั้งแต่ปี ๒๕๕๖-๒๕๖๐ พบว่า พื้นที่ป่าไม้ ของภาคกลางเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๐.๐๔ ต่อปี โดยในปี ๒๕๖๐ มีพื้นที่ป่าไม้ ๑๓.๙๒ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๘ ของพื้นที่ภาค ซึ่งต่ำกว่าค่ามาตรฐานความสมดุลของระบบนิเวศ หากเปรียบเทียบกับป่าไม้ทั้งประเทศ ภาคกลางมีส่วนพื้นที่ป่าไม้ร้อยละ ๑๓.๖ ของพื้นที่ป่าทั้งประเทศ โดยจังหวัดที่มีสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ตามมาตรฐานความสมดุลของระบบนิเวศ คือ จังหวัดกาญจนบุรี และเพชรบุรี ส่วนจังหวัดที่ไม่มีพื้นที่ป่าไม้ ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง การเพิ่มขึ้นของผืนป่าเป็นผลจากประชาชนมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ดูแลรักษา รวมทั้งมีโครงการปลูกป่าไม่อย่างต่อเนื่อง สำหรับสถานการณ์ป่าชายเลน ภาคกลาง (จังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์) ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๕๗) ลดลงร้อยละ ๙.๓ โดยปี ๒๕๕๗ ภาคกลางมีพื้นที่ป่าชายเลนทั้งหมดประมาณ ๖๕,๖๒๑.๙๘ ไร่ ซึ่งจังหวัดที่มีพื้นที่ป่าชายเลนมากที่สุด คือ จังหวัดสมุทรสาคร น้อยที่สุด คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่วนกรุงเทพมหานคร ในช่วงปี ๒๕๕๖ -๒๕๖๐ มีพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้น ๒,๔๕๓ ไร่ โดยปี ๒๕๖๐ มีพื้นที่ป่าไม้ ๓,๒๕๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๓ ของพื้นที่จังหวัด และพื้นที่ป่าชายเลนมีแนวโน้มลดลง อย่างต่อเนื่อง โดยเฉลี่ยลดลงร้อยละ ๒๑.๘ ต่อปี

๕.๑.๔ ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเพิ่มขึ้น ภาคกลางมีปริมาณขยะมากเป็นลำดับ ๒ ของประเทศ รองจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยในช่วงปี ๒๕๕๗-๒๕๖๐ ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นของภาค กลางเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๒ ต่อปีซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการอุปโภคบริโภคของประชาชน โดยในปี ๒๕๖๐ มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้น ๕.๔๐ ล้านตันต่อปี หรือ ๑๔,๗๙๘ ตันต่อวัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๔ ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งประเทศ จังหวัดที่มีปริมาณการ เกิดขยะมากที่สุดตามลำดับ คือ จังหวัดสมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม และพระนครศรีอยุธยา สำหรับปริมาณขยะที่มีการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ เมื่อเทียบกับปริมาณ ขยะที่เกิดขึ้นมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจาก รัฐบาลให้ความสำคัญกับปัญหาขยะ ส่งผลให้มีการดำเนินงาน เกี่ยวกับปัญหาขยะอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ภาคกลางก็ยังคงประสบปัญหา ปริมาณขยะของเสียอันตรายที่มีแนวโน้มมากขึ้น โดยเฉพาะของเสียอันตรายจากชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ นอกจากนี้ ยังมีขยะในทะเลที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

๕.๑.๕ คุณภาพน้ำของภาคกลางยังคงอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมากกว่าภาคอื่นๆ ภาค กลาง มีจำนวนแหล่งน้ำที่สำคัญอยู่ ๑๗ แห่ง ในช่วงปี ๒๕๕๖-๒๕๖๐ คุณภาพแหล่งน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และไม่มีแหล่งน้ำใดอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก โดยปี ๒๕๖๐ มีแหล่งน้ำเสื่อมโทรมเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ ในขณะที่แหล่งน้ำที่มีคุณภาพดีลดลง แม่น้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา ตอนล่าง แม่น้ำท่าจีนตอนกลางและล่าง แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำสะแกกรัง สาเหตุสำคัญมาจากชุมชนเมือง พื้นที่เกษตรกรรม การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการปศุสัตว์ที่ไม่มีระบบการจัดการของเสีย โดยเฉพาะบริเวณ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ อำเภอเมือง อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี อำเภอบ้านแหลม จังหวัด เพชรบุรี อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร อำเภอสสามพราน อำเภอนครชัยศรี อำเภอบางเลน จังหวัด นครปฐม และอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี สาเหตุหลักเกิดจากการปล่อยของเสีย สิ่งปฏิกูลและ สิ่งโสโครกของ ชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรม ๑๗ แผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร คุณภาพน้ำชายฝั่งทะเล

จากสถานีตรวจวัด ๓๘ แห่ง ช่วงระหว่างปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐ โดยรวม ภาคกลางมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และมีแนวโน้มดีขึ้น โดยปี ๒๕๖๐ คุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ พอใช้ เสื่อมโทรมและเสื่อมโทรมมากปรับตัวในทิศทางดีขึ้นจากปี ๒๕๕๙ ในขณะที่คุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดี ปรับตัวลดลง ซึ่งบริเวณที่ควรเฝ้าระวังเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นบริเวณเสื่อมโทรมถึงเสื่อมโทรมมาก ได้แก่ บริเวณปากคลอง ๑๒ ธนวา หน้าโรงงานฟอกย้อม และปากแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ บริเวณ ปากน้ำแม่กลอง จังหวัดสมุทรสงคราม บ้านบ่อนอก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปากแม่น้ำแม่กลอง จังหวัด สมุทรสงคราม และปากแม่น้ำท่าจีน จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการปล่อยน้ำเสียของโรงงาน ฟอกย้อม แหล่งชุมชนทั้งเศษขยะและเศษอาหาร รวมถึงการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งและการเลี้ยงปศุสัตว์ ๕.๑.๖ มลพิษทางอากาศยังคงเป็นปัญหาอย่างต่อเนื่องของภาคกลาง ทั้งมลพิษที่ได้รับ ผลกระทบจากสารอินทรีย์ระเหยง่าย ก๊าซโอโซน และฝุ่นละอองขนาดเล็ก ภาคกลางส่วนใหญ่พบในจังหวัดที่มี เขตประกอบการอุตสาหกรรม ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ นนทบุรี สระบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา และ สมุทรสาคร ส่วนปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอน บริเวณตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี ตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ -๒๕๕๙ มีแนวโน้มดีขึ้น แต่ในปี ๒๕๖๐ มีจำนวนวันที่ฝุ่นละอองสูงเกินมาตรฐานเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ และยังคงเป็นพื้นที่ที่มีปัญหามากที่สุดของประเทศ สาเหตุหลักมาจาก โรงปูนซีเมนต์ โรงปูนขาว โรงโม่ บด ย่อยหิน ถนนและการบรรทุกทุกขนส่งในพื้นที่ ส่วนพื้นที่บริเวณ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล (นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และนครปฐม) ยังคงพบปัญหาฝุ่นละอองเกินค่ามาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจาก การจราจรที่หนาแน่น ในขณะที่สารอินทรีย์ระเหยง่ายมีแนวโน้มลดลง

๕.๒ สถานการณ์ภัยพิบัติ

๕.๒.๑ ไฟป่าแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากสถิติตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐ พบว่า จำนวนพื้นที่ป่าที่ถูกไฟไหม้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๐.๙ ต่อปี โดยปี ๒๕๖๐ พบว่า มีพื้นที่ป่าถูกไฟไหม้ ๒,๓๕๗ ไร่ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๐.๐๒ ของพื้นที่ป่าภาคกลาง ลดลงจากปี ๒๕๕๙ ร้อยละ ๖๒.๗ จังหวัดที่มีสัดส่วนไฟไหม้ป่าเมื่อเทียบกับพื้นที่ ป่าไม้มากที่สุดของภาคกลางคือจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งสาเหตุคาดว่าน่าจะเกิดจากการเผาไร่เพื่อกำจัดวัชพืช หรือเศษซากพืชที่เหลืออยู่ภายหลังการเก็บเกี่ยว ๕.๒.๒ สถานการณ์อุทกภัยเพิ่มขึ้น ช่วงปี ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐ ภาคกลางมีจำนวนหมู่บ้านและ ครัวเรือน ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะปี ๒๕๕๙ และ ๒๕๖๐ มีหมู่บ้านได้รับความเสียหายจาก ๓๐ หมู่บ้านในปี ๒๕๕๘ เป็น ๒,๗๘๓ หมู่บ้านในปี ๒๕๕๙ และ ๓,๕๖๙ หมู่บ้านในปี ๒๕๖๐ ซึ่งปี ๒๕๖๐ จังหวัดที่ได้รับความเสียหายมากที่สุด คือ จังหวัดเพชรบุรี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และ สุพรรณบุรี ตามลำดับ สาเหตุหลักเกิดจากฝนตกหนักติดต่อกันเป็นเวลานาน และน้ำป่าไหลหลาก ประกอบกับ การขยายตัวของเมืองส่งผลให้ความต้องการใช้ที่ดินสำหรับปลูกสร้างเพิ่มมากขึ้น

๕.๒.๓ พื้นที่ประสบภัยแล้งลดลง ภาพรวมในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา (๒๕๕๖-๒๕๖๐) แนวโน้มหมู่บ้านที่ประสบภัยแล้งของภาคกลางมีจำนวนลดลง โดยปี ๒๕๖๐ มีเพียงจังหวัดกาญจนบุรีเท่านั้นที่ประสบกับภัยแล้ง จำนวน ๒๙ หมู่บ้าน ๘๐๒ ครัวเรือน ซึ่งตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๙ จังหวัดที่ประสบภัยแล้งต่อเนื่องยังคงเป็นจังหวัดกาญจนบุรี สระบุรีชัยนาท สุพรรณบุรี และเพชรบุรี สาเหตุหลักเกิดจากภาวะฝนทิ้งช่วง ส่งผลให้ปริมาณน้ำฝนที่ตกน้อยและไม่ตกในพื้นที่อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่

๕.๒.๔ การกัดเซาะชายฝั่งทะเลยังเป็นปัญหาต่อเนื่อง ภาคกลางมีจังหวัดที่มีพื้นที่ติดชายทะเล ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ มีชายฝั่งทะเลยาว ๑๘๖.๔๘ กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๗ ของความยาวชายฝั่งทั้งหมด โดยถูกกัดเซาะเป็นระยะทางรวม ๑๗๑.๒๓ กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖ ของการกัดเซาะชายฝั่งทะเลทั้งหมด ซึ่งเป็นการกัดเซาะรุนแรง ระยะทาง ๖๓.๒๖ กิโลเมตร และกัดเซาะปานกลางระยะทาง ๑๐๗.๙๗ กิโลเมตร โดยพื้นที่ที่มีอัตราการกัดเซาะ รุนแรงเฉลี่ยมากกว่า ๕ เมตร เกิดขึ้นใน ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ตามลำดับ โดยเฉพาะจังหวัดสมุทรปราการที่พื้นที่ชายฝั่งทะเลถูกกัดเซาะรุนแรงมากที่สุด ยาวถึง ๓๑.๔๗ กิโลเมตร สาเหตุของการกัดเซาะส่วนหนึ่งมาจากการขยายตัวของพื้นที่อุตสาหกรรมและชุมชน ที่ขยายตัวรุกล้ำพื้นที่ชายฝั่ง และการบุกรุกทำลายป่าชายเลน ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศชายฝั่ง สำหรับ กรุงเทพมหานครประสบกับปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในระดับรุนแรงถึงร้อยละ ๙๘.๓ ของแนวชายฝั่ง กรุงเทพมหานคร กล่าวคือ มีแนวชายฝั่งถูกกัดเซาะรุนแรง ๕.๗๑ กิโลเมตรจากความยาวแนวชายฝั่ง ๕.๘๑ กิโลเมตร

๗. สภาวะแวดล้อม ภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีที่ตั้ง ลักษณะภูมิสังคม โครงสร้างเศรษฐกิจ ระบบโครงสร้าง พื้นฐาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม ซึ่งมีผลต่อ การพัฒนาเชิงพื้นที่ ดังนี้คือ

๗.๑ จุดแข็ง

๗.๑.๑ เป็นที่ตั้งของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีผู้เดินทางมาเยือนมากที่สุดในโลก (Global Destinations Cities Index) เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ ได้แก่ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร พระบรมมหาราชวัง และถนนข้าวสาร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียบพร้อม ทำให้รายได้ท่องเที่ยวของกรุงเทพมหานครสูงถึง ร้อยละ ๓๘.๓ ของประเทศ และในปี ๒๕๖๐ กรุงเทพมหานคร ติดอันดับเมืองท่องเที่ยวที่มีผู้เดินทางมา เยี่ยมเยือนมากที่สุดในโลก

๗.๑.๒ เป็นศูนย์กลางการบริหารราชการ ศูนย์กลางเศรษฐกิจและธุรกิจสำคัญของประเทศ เนื่องจากเป็นที่ตั้งของกระทรวง กรม ตลาดหลักทรัพย์ สถาบันการเงิน ธุรกิจ และการค้าชั้นนำของประเทศ

๗.๑.๓ เป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาชั้นทุกระดับและมีความพร้อมด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ และบุคลากรการวิจัย โดยมีมหาวิทยาลัย และสถาบันวิจัยและพัฒนาที่มีชื่อเสียงจำนวนมาก

๗.๑.๔ เป็นที่ตั้งของสถานพยาบาลที่ดีที่สุดและมากที่สุดของประเทศ โดยมีศูนย์การแพทย์ชั้นนำ และสถาบันการแพทย์เฉพาะทางที่มีชื่อเสียงจำนวนมาก

๗.๑.๕ เป็นฐานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมส่งออกและแหล่งจ้างงานหลักของประเทศ ซึ่งอุตสาหกรรมที่สำคัญของภาค ได้แก่ วัสดุก่อสร้าง ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า ในจังหวัดสระบุรี พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี สมุทรปราการ รวมถึงอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร โดยเฉพาะ การรวมกลุ่มของอุตสาหกรรมอาหาร ๓ กลุ่ม คือ อุตสาหกรรมอาหารทะเล จังหวัดสมุทรสาคร อุตสาหกรรม ไก่เนื้อ จังหวัดลพบุรี และอุตสาหกรรมสับปะรดกระป๋อง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตลอดจนเขตอุตสาหกรรม เหล็กที่บางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๗.๑.๖ เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของประเทศและภูมิภาคอาเซียน โดยมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคมขนส่งอย่างเพียงพอพร้อมและทันสมัย สามารถอำนวยความสะดวกในการคมนาคมขนส่งที่ครอบคลุมการเชื่อมโยงระหว่างเมือง ระหว่างภาค และระหว่างประเทศมากกว่าภาคอื่นๆ ทั้งทางบก ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศ ๒๐ แผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร

๗.๑.๗ เป็นแหล่งรวมของแม่น้ำสายสำคัญและมีพื้นที่ลุ่มแม่น้ำขนาดใหญ่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีพื้นที่ชลประทานมากที่สุดเป็น “อู่ข้าว อู่น้ำ” ของประเทศ โดยมีสัดส่วนพื้นที่ชลประทานคิดเป็นร้อยละ ๓๐.๕ ของพื้นที่ชลประทานทั้งประเทศ

๗.๑.๘ เป็นศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าเกษตรของประเทศ เนื่องจากมีตลาดค้าส่งค้าปลีกสินค้าเกษตรที่สำคัญในพื้นที่ เช่น ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี ตลาดศรีเมือง จังหวัดราชบุรี ตลาดปลาสุวพันธ์ จังหวัดอ่างทอง และตลาดมหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร เป็นต้น

๗.๑.๙ เป็นแหล่งเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ของประเทศ เนื่องจากมีสภาพพื้นที่และระบบชลประทานที่อุดมสมบูรณ์ โดยมีลักษณะการผลิตที่เด่นและแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ได้แก่ ภาคกลางตอนบน เป็นแหล่งผลิตข้าวและพืชไร่ เช่น อ้อยโรงงาน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ภาคตะวันตกเป็นแหล่งผลิตสับปะรด มะพร้าว และไม้ผล นอกจากนี้ภาคกลางยังเป็นแหล่งผลิต โคนม-โคเนื้อ สุกร และไก่ รวมทั้งยังมีพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่เหมาะสมแก่การทำประมงน้ำลึกและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งทะเลที่สำคัญของประเทศ

๗.๑.๑๐ มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย โดยมีทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ ได้แก่ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ชะอำ และหัวหิน เป็นต้น นอกจากนี้ ภาคกลางยังมีพื้นที่อีกหลายแห่งที่มีสภาพภูมิอากาศและธรรมชาติที่เหมาะสมต่อการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการเชิงสุขภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การบริการที่พักแบบ Long Stay Home Stay การบริการสปาการดูแลผู้สูงอายุ การบริการสุขภาพ นวดแผนไทย สมุนไพรเพื่อสุขภาพ และอาหารสุขภาพ การท่องเที่ยวแบบผจญภัย ทัวร์ป่า ฯลฯ

๗.๑.๑๑ เป็นพื้นที่ในแนวเส้นทางแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor : SEC) เชื่อมโยงระหว่างเมียนมา ไทยกัมพูชาและเวียดนาม ซึ่งเป็นเส้นทางที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง โดยพาดผ่านเมืองสำคัญหลายเมืองและมีการขนส่งข้ามแดนตามแนวเส้นทางในปริมาณมาก จึงเป็นเส้นทางเศรษฐกิจและท่องเที่ยวสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างไทย เมียนมา และกัมพูชา รวมถึงเชื่อมต่อไปยังเวียดนามได้

๗.๒ จุดอ่อน

๗.๒.๑ พื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดที่มีการเจริญเติบโตและขยายตัวของเมืองสูง ประสบปัญหาที่กระทบต่อคุณภาพชีวิต ได้แก่ ปัญหาจราจรแออัด ปัญหาฝุ่นละอองจากการจราจร ที่หนาแน่น ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาขยะ ปัญหาหน้าท่วม ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งปัญหา ความเสี่ยงภัยการก่อการร้าย เป็นต้น

๗.๒.๒ มีปัญหาฝุ่นละอองในเขตอุตสาหกรรมก่อสร้าง โดยเฉพาะในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอน มากที่สุดของประเทศ

๗.๒.๓ พื้นที่เกษตรที่อุดมสมบูรณ์ลดลง จากการขยายตัวของเมืองและอุตสาหกรรมรุกกล้า พื้นที่เกษตร และเป็นการทำการเกษตรเชิงพาณิชย์ที่ยังมีการใช้สารเคมีจำนวนมาก

๗.๒.๔ ปัญหาการเชื่อมต่อระหว่างโครงข่ายถนนกับระบบการขนส่งอื่นๆ มีน้อย ทำให้ ไม่ประหยัดและมีต้นทุนสูง เนื่องจากภาคกลางได้มีการพัฒนาโครงข่ายถนนเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ การพัฒนาโครงข่ายรถไฟและท่าเรือเพื่อใช้ขนส่งสินค้ายังมีน้อย ๒๑ แผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร

๗.๒.๕ ทักษะกำลังแรงงานอยู่ในเกณฑ์ต่ำไม่สอดคล้องกับระดับการพัฒนาของภาค ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนา ทำให้ขาดแคลนแรงงานที่มีความรู้ความสามารถที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกได้ โดยเฉพาะในภาคการผลิตที่มีการใช้ทุน และเทคโนโลยีอย่างเข้มข้น

๗.๒.๖ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง และมีแนวโน้มที่จะทวีความ รุนแรงยิ่งขึ้น เนื่องจากการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และชุมชนเมือง โดยไม่มีการดำเนินมาตรการ ควบคุมและบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม ได้แก่ คุณภาพแม่น้ำเจ้าพระยาและท่าจีนตอนล่าง เสื่อมโทรมลง คุณภาพดินเสื่อมโทรมลง ป่าไม้และป่าชายเลนถูกบุกรุกทำลาย และความสมบูรณ์ของทรัพยากร ชายฝั่งลดลง เป็นต้น

๗.๒.๗ การพัฒนาอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังใช้เทคโนโลยีเดิม และมีการใช้แรงงานเข้มข้น จึงสร้างมูลค่าเพิ่มได้ต่ำ

๗.๒.๘ การท่องเที่ยวกระจุกตัวในกรุงเทพมหานคร และบางจังหวัด เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวรอบนอกไม่เป็นที่รู้จักและขาดความพร้อมจึงไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้พักค้างในพื้นที่ได้

๗.๒.๙ ผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลให้มีอัตราการพึ่งพิงเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ในขณะที่ประชากรวัยเด็ก และวัยแรงงาน มีแนวโน้มลดลง

๗.๓ โอกาส

๗.๓.๑ การเปิดเสรีการค้าและการลงทุนกับประเทศกลุ่ม CLMV จะเป็นโอกาสในการขยายตลาดส่งออกสินค้าอาหารและอุตสาหกรรมมากขึ้น รวมทั้งชักจูงนักลงทุนเข้ามาลงทุนในพื้นที่ภาคกลางเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีความพร้อมทั้งในด้านทำเลที่ตั้ง ระบบโครงสร้างพื้นฐานและบริการสังคม

๗.๓.๒ การพัฒนาความเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย-ภาคกลาง-ระยองเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออกตามเส้นทางแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor) จะเป็น โอกาสในการเพิ่มการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

๗.๓.๓ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุ และนาโนเทคโนโลยี จะเป็นโอกาสในการปรับกระบวนการผลิตสินค้าให้สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลายทั้งในด้านคุณภาพ มาตรฐาน และราคา

๗.๓.๔ โครงสร้างประชากรที่กำลังเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมผู้สูงอายุ เปิดโอกาสให้กับสินค้าและบริการใหม่ ที่สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป อาทิ การขยายตัวของตลาดอาหารสุขภาพ สมุนไพร และการแพทย์พื้นบ้าน สถานที่ท่องเที่ยวและการพักผ่อนระยะยาวของผู้สูงอายุ

๗.๓.๕ กระแสการรักษาสุขภาพและความนิยมธรรมชาติที่ขยายตัวไปทั่วโลก ช่วยให้เกิดความตระหนักในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกัน ก็สร้างกระแสความนิยมบริโภคสินค้าเชิงอนุรักษ์และสินค้าสุขภาพ

๗.๓.๖ แผนงานโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระหว่างภาค จะเป็นโอกาสในการเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) ระหว่างภาค ๒๒ แผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร

๗.๔ ภัยคุกคาม

๗.๔.๑ สินค้าราคาถูกของประเทศอื่นที่ต้นทุนถูกกว่าเข้ามาตีตลาด ส่งผลให้สูญเสียส่วนแบ่งทางการตลาดและนักลงทุนต่างชาติย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศเหล่านั้นเนื่องจากมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า ซึ่งสินค้าของภาคกลางที่ได้รับผลกระทบ เช่น ข้าว เสื้อผ้า ผลไม้ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

๗.๔.๒ ภัยก่อการร้ายข้ามชาติที่มีแนวโน้มการก่ออาชญากรรมในเขตเมือง ซึ่งเป็นอาชญากรรม รูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคอาเซียน จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งกระทบต่อเศรษฐกิจ ทำให้นักธุรกิจหรือผู้ประกอบการที่สนใจจะเข้ามาลงทุนขาดความเชื่อมั่น

๗.๔.๓ มาตรการกีดกันที่ไม่ใช่ภาษีเช่น มาตรฐานการผลิตสินค้า มาตรฐานด้านความสะอาดและสุขอนามัย โดยได้มีการตั้งกฎเกณฑ์ในการรับซื้อสินค้าจากผู้ผลิตค่อนข้างมาก และมีการตรวจสอบคุณภาพอย่างเข้มงวด ส่งผลให้ผู้ประกอบการในภาคกลางต้องเร่งปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐาน และคุณภาพสินค้าให้เป็นที่ยอมรับระหว่างประเทศ

๗.๔.๔ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติมีความผันผวนและรุนแรง มากขึ้น โดยเฉพาะอุทกภัยและภัยแล้ง

๘. ปัญหาและประเด็นท้าทาย

๘.๑ ปัญหาคุณภาพชีวิตของคนในเมือง ได้แก่ ปัญหาจราจร ขยะ น้ำเสีย น้ำท่วม มลพิษทางอากาศ ฯลฯ

๘.๒ ปัญหาการดูแลผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๘.๓ ทักษะกำลังแรงงานอยู่ในเกณฑ์ต่ำไม่สอดคล้องกับระดับการพัฒนาของภาค ๘.๔ พื้นที่เกษตรที่อุดมสมบูรณ์ลดลงจากการขยายตัวของเมืองและอุตสาหกรรม และเป็นการทำ เกษตรเชิงพาณิชย์ที่ใช้สารเคมีจำนวนมาก

๘.๕ อุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังขาดการนำนวัตกรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่ม ใช้แรงงานเข้มข้น และส่งผล กระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อม

๘.๖ การท่องเที่ยวกระจุกตัวในกรุงเทพมหานคร และบางจังหวัด แหล่งท่องเที่ยวรอบนอกไม่เป็นที่ รู้จักและขาดความพร้อมจึงไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้พักค้างในพื้นที่

๘.๗ มีสถาบันการศึกษาและวิจัยชั้นนำทุกระดับแต่ยังขาดการนำผลงานวิจัยที่สามารถใช้ประโยชน์ ในเชิงพาณิชย์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการที่ชัดเจน

๙. แนวคิดและทิศทางการพัฒนา ภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร เป็นภูมิภาคที่มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงกับทุกภาค ภายในประเทศ เนื่องจากเป็นที่ตั้งของเมืองหลวงกรุงเทพมหานคร และเป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการระดับ กระทรวง หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยชั้นนำทุกระดับ สถาบันการรักษาพยาบาลที่ดีที่สุด รวมทั้งสถาบันธุรกิจ และสถาบันการเงินชั้นนำของประเทศ ขณะเดียวกันภาคกลางตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่ม แม่น้ำขนาดใหญ่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เป็น “อู่ข้าว อู่น้ำ” ของประเทศ และเป็นพื้นที่ในแนวระเบียง เศรษฐกิจตอนใต้ของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Southern Economic Corridor) ที่เชื่อมโยงเมียนมา-ไทย- ๒๓ แผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร กัมพูชา-เวียดนาม ซึ่งเป็นเส้นทาง

ลัดโลจิสติกส์ (Landbridge) เชื่อมโยงภูมิภาคอาเซียนกับโลกตะวันตกและ โลกตะวันออก ดังนั้น การพัฒนาภาคกลางสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” จำเป็นต้องรักษาความมีชื่อเสียงของ กรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองชั้นนำระดับโลกตลอดไป ควบคู่ไปกับการใช้ศักยภาพพื้นฐานด้านความอุดม สมบูรณ์ของดินและน้ำ และความพร้อมของสถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยในการยกระดับภาคการเกษตรสู่ เกษตรอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูง รวมทั้งการพัฒนา เส้นทางลัดโลจิสติกส์ เชื่อมโยงทวาย (เมียนมา) กับระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เพื่อให้ภาคกลาง เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ในการเชื่อมโยงเส้นทางการค้าการขนส่งระหว่างทะเลตะวันตกและทะเลตะวันออกใน ระยะยาว

๙.๑ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ ภาคกลางมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงกับทุกภาคภายในประเทศ เนื่องจากเป็นที่ตั้งของ กรุงเทพมหานคร สถาบันการศึกษาและวิจัยชั้นนำทุกระดับ สถาบันการรักษาพยาบาลที่ดีที่สุด นอกจากนี้ ภาคกลางยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง สภาพพื้นที่และระบบชลประทานที่อุดมสมบูรณ์ เป็นฐานเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ และเป็นพื้นที่แนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Southern Economic Corridor) ที่เชื่อมโยงเมียนมา-ไทย-กัมพูชา-เวียดนาม ซึ่งเป็นเส้นทางลัดโลจิสติกส์ (Landbridge) เชื่อมโยงภูมิภาคอาเซียนกับโลกตะวันตกและโลกตะวันออก ภาคกลางจึงมีเป้าหมายที่จะ “พัฒนากรุงเทพฯ สู่มหานครทันสมัยและภาคกลางเป็นฐานการผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูง”

๙.๒ วัตถุประสงค์

๙.๒.๑ เพื่อรักษาภาพลักษณ์ของกรุงเทพมหานคร ให้เป็นเมืองที่มีความทันสมัย และเป็นเมือง น่ายุ่่น่าเที่ยวในลำดับต้นๆ ของโลกตลอดไป

๙.๒.๒ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้อยู่ดีมีสุขทั้งสุขภาพกาย จิตใจ มีความมั่นคง ด้านอาชีพและรายได้ และมีสภาพแวดล้อมที่ดี

๙.๒.๓ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและยกระดับการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว อย่างต่อเนื่อง

๙.๒.๔ เพื่อฟื้นฟูและรักษาฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

๙.๓ เป้าหมาย

๙.๓.๑ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคกลางขยายตัวเพิ่มขึ้น

๙.๓.๒ สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ในการกระจายรายได้ภาคกลางลดลง

๑๐. แผนงาน/โครงการตามแผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานครที่สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑๐.๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนากรุงเทพฯ เป็นมหานครทันสมัยระดับโลกควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเมือง

๑๐.๑.๑ แผนงานการพัฒนาาระบบขนส่งสาธารณะที่เหมาะสมกับระดับการพัฒนาของเมืองใน เขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

● สาระสำคัญ พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะที่เหมาะสมกับระดับการพัฒนาของเมือง ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

- หน่วยงานดำเนินงานหลัก องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย การรถไฟแห่งประเทศไทย กระทรวงคมนาคม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

๑๐.๑.๒ พัฒนาสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมเพื่อคนทุกวัย

- **สาระสำคัญ** การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในที่สาธารณะให้เหมาะกับคนทุกวัย ส่งเสริม สิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและรองรับสังคมสูงวัย การพัฒนาต้นแบบเมืองเพื่อ รองรับสังคมสูงวัย ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการสำหรับผู้สูงอายุ อาทิ ทางเท้า และทางข้ามที่ปลอดภัยในเขตเมือง

- หน่วยงานดำเนินงานหลัก สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา

๑๐.๑.๓ แผนงานปฏิรูประบบการจัดบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิและบริการดูแล ระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงไปยังส่วนภูมิภาค

- **สาระสำคัญ** พัฒนารูปแบบและคุณภาพการบริการปฐมภูมิและบริการดูแลระยะยาว สำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถ ให้บริการสาธารณสุขปฐมภูมิได้อย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และทั่วถึงแก่ประชาชน พร้อมทั้ง ส่งเสริม บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ

- หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย

๑๐.๑.๔ แผนงานการสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- **สาระสำคัญ** แผนงานการสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประกอบด้วย โครงการสำคัญ อาทิโครงการบูรณาการการแก้ปัญหาอาชญากรรมด้วยระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (มท.) โครงการสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังอาชญากรรมภาคประชาชน (สตร.) โครงการยกระดับคุณภาพผู้ขับขี่เพื่อความปลอดภัยบนท้องถนน (คค.) โครงการสร้างความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (มท.) โครงการเสริมสร้าง ตำบลขับขี่ปลอดภัย (มท.) โครงการพัฒนาประสิทธิภาพความปลอดภัยบนท้องถนน (คค.)

- หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงมหาดไทย

๑๐.๑.๕ แผนงานจัดระเบียบและพัฒนาเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ

- **สาระสำคัญ** จัดทำแผนแม่บทพื้นที่ศูนย์กลางความเจริญตามความเหมาะสมของ พื้นที่ของแต่ละเมือง และจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินของศูนย์เศรษฐกิจ แหล่งที่อยู่อาศัย และพื้นที่เฉพาะ ในเมือง พัฒนาระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ให้เป็นระบบการสัญจรหลักของคนในเมือง พัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานด้านโทรคมนาคม สื่อสาร และดิจิทัลที่ทันสมัยเพื่อสร้างบรรยากาศให้พร้อมต่อการลงทุนด้านนวัตกรรม และดิจิทัล และนำเทคโนโลยีมายกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกกลุ่มที่อาศัยอยู่ในเมือง และเพิ่มพื้นที่ สาธารณะต่อประชากร โดยเน้นความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ ความหลากหลาย และ

ศักยภาพของเมือง บน พื้นฐานของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม โดยช่วงปีที่ ๑ - ๕ เร่งรัดการพัฒนา ในกรุงเทพและ ปริมณฑล

- หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงมหาดไทย กระทรวงคมนาคม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการคลัง กระทรวงดิจิทัล เพื่อ เศรษฐกิจและสังคม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกระทรวงพลังงาน กระทรวงพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑๐.๑.๖ โครงการวางแผน กำหนดพื้นที่ และเทคโนโลยีในการบริหารจัดการมลพิษ กากของเสีย ให้ครอบคลุมพื้นที่ทุกภูมิภาค

- สำคัญ กำหนดแผน Zoning การจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการมลพิษให้ ครอบคลุม ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ โดยชี้ประเด็นความสำคัญในการกำหนดพื้นที่และเทคโนโลยีที่เหมาะสมใน แต่ละภูมิภาคซึ่งมี Criteria การคัดเลือกพื้นที่ที่ชัดเจน รวมทั้งทำความเข้าใจในระดับชาติถึงความสำคัญของ การจัดการ มลพิษทุกประเภทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อป้องกันการต่อต้านจาก ประชาชนโดย สร้างการมีส่วนร่วมให้ประชาชนรับรู้และเข้าใจถึงปัญหา

- หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย

๑๐.๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติและสร้าง ความ เชื่อมโยงเพื่อกระจายการท่องเที่ยวทั่วทั้งภาค

๑๐.๒.๑ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งประวัติศาสตร์วิถีชีวิตชุมชน

- สำคัญ พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตชุมชน โดยเน้นการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เมืองมรดกโลก โบราณสถานที่สวยงาม สอดคล้องกัน เช่น การจัดรายการเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยประวัติศาสตร์อุทยาน ประวัติศาสตร์ ชมอารยธรรมโบราณสถานต่างๆ อนุสาวรีย์อนุสรณ์สถาน สิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่า และ ความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมรวมทั้งพัฒนากิจกรรมและบริการ และการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ให้กับนักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยว วิถีพุทธ การท่องเที่ยวกลุ่มมุสลิม เป็นต้น

- หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวง วัฒนธรรม และองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.)

๑๐.๒.๒ โครงการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย แบบครบวงจร

- สำคัญ พัฒนาและยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และ แพทย์แผนไทย ให้เกิดความโดดเด่นในระดับนานาชาติ โดยการใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญา ดั้งเดิมของไทย พัฒนาต่อยอดให้เกิดเป็นนวัตกรรม สร้างมูลค่าเพิ่ม ตั้งแต่การส่งเสริมสุขภาพ ธุรกิจบริการ สุขภาพ นวดแผนไทย การดูแลผู้สูงอายุ สถานพักฟื้นเพื่อการฟื้นฟูสุขภาพ การรักษาด้วยสมุนไพร รวมทั้งการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ สมุนไพรเพื่อการรักษาและเสริมความงาม ให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับนานาชาติ และ ส่งเสริมให้เกิดการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยทั้งจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ

- หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงสาธารณสุข

๑๐.๒.๓ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก
ผู้โดยสารเรือสำราญ ของท่าเรือหลัก

- สำระสำคัญ จัดทำแผนพัฒนาและขับเคลื่อนการปรับปรุงและยกระดับสิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณท่าเรือที่มีศักยภาพในการรองรับเรือสำราญ เช่น กรุงเทพฯ เป็นต้น

● หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงคมนาคม ๑๐.๒.๔ โครงการบริหารจัดการการท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

- สำระสำคัญ จัดทำเส้นทางการท่องเที่ยวทางน้ำเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหรือ กิจกรรมการท่องเที่ยวสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ที่สะท้อนเอกลักษณ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนในลุ่มน้ำ เจ้าพระยา พร้อมทั้งบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในลุ่มน้ำเจ้าพระยาและบริเวณใกล้เคียงให้มีมาตรฐานระดับสากลในทุกมิติเช่น การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม มาตรฐานความปลอดภัย การมีส่วนร่วมของชุมชน การบอกเล่าเรื่องราว เป็นต้น

● หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และ
กระทรวงคมนาคม

๑๐.๒.๕ แผนงานฟื้นฟูเมืองประวัติศาสตร์และแหล่งศิลปกรรม

- สำระสำคัญ จัดทำแผนการพัฒนาเมืองในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตาม ศักยภาพและอัตลักษณ์ของเมืองในพื้นที่เมืองประวัติศาสตร์ซึ่งคำนึงถึงการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของคนในเมือง โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และบูรณาการ การทำงานร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่นในรูปแบบคณะทำงาน รวมทั้งรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจาก ภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนพัฒนาและฟื้นฟูเมืองประวัติศาสตร์และแหล่งศิลปกรรม

● หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑๐.๒.๖ โครงการบริหารการท่องเที่ยว ควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ให้เกินขีด
ความสามารถ ในการรองรับของระบบนิเวศ

- สำระสำคัญ จัดทำขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของระบบนิเวศ แนวปะการังและระบบนิเวศที่มีความสำคัญทั่วประเทศ รวมถึงการท่องเที่ยวชมสัตว์ทะเลหายาก เช่น วาฬบรูด้า จัดระบบบริหารจัดการในพื้นที่ต่างๆ ให้เป็นไปตามขีดความสามารถอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้เกิดพื้นที่ เป้าหมายสอดคล้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ

● หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

- หน่วยงานสนับสนุน กองทุนวิจัย สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

๑๐.๓ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมโดยใช้นวัตกรรมเทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

๑๐.๓.๑ แผนงานพัฒนาระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยสินค้าเกษตรและอาหาร ให้เป็นที่ยอมรับในตลาดทั้งในและต่างประเทศ

- สำคัญ เพื่อให้เกิดการพัฒนาระดับคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย สินค้าเกษตรและอาหาร ตลอดจนระบบการตรวจสอบ และระบบการตรวจสอบย้อนกลับให้เป็นที่ยอมรับ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการบริโภคในตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

- หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข

๑๐.๓.๒ แผนงานพัฒนาและส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร ให้เข้าสู่ระบบมาตรฐาน ความปลอดภัย

- สำคัญ เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และกำกับดูแลให้การผลิตสินค้าเกษตรและ อาหารเข้าสู่ระบบมาตรฐานความปลอดภัย โดยใช้มาตรการสนับสนุนและส่งเสริมการผลิต รวมทั้ง การวิจัยและ พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดสายการผลิตให้มีคุณภาพมาตรฐานตามความต้องการของตลาด ควบคู่ไปกับการส่งเสริม ด้านการตลาดที่ตระหนักถึงการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารที่ปลอดภัย

- หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๑๐.๓.๓ แผนงานส่งเสริมการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพมาตรฐาน และ ยกระดับไปสู่ผลิตภัณฑ์คุณภาพสูง

- สำคัญ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีไปสู่การผลิตในเชิงพาณิชย์ให้กับเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือชุมชน ที่จะใช้วัตถุดิบทางการเกษตรในการแปรรูปสร้างมูลค่าไปสู่สินค้าเกษตรแปรรูป สินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะ รวมถึง ต่อยอดไปสู่ผลิตภัณฑ์คุณภาพสูง โดยการพัฒนาส่งเสริมผลักดันให้ เกษตรกรรวมกลุ่มแปรรูปสินค้าเกษตรไปสู่ความเป็นผู้ประกอบการแบบมืออาชีพ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของ สินค้า มีกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการแปรรูป ส่งเสริมให้กับ กลุ่มเกษตรกร การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์และเชื่อมโยงสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

- หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๑๐.๓.๔ แผนงานการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรยุคใหม่ (Smart Farmer)

- สำคัญ เพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรยุคใหม่ที่มีทักษะ ในการประกอบการ สามารถเข้าถึงและใช้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ ทั้งทางด้านเทคโนโลยีการจัดการ และ การตลาด มีทักษะความรู้ความสามารถในด้านบัญชีการผลิต การควบคุมต้นทุน การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และจัดการคุณภาพผลผลิตของตน และสามารถเข้าถึงช่องทางการตลาดที่หลากหลายได้โดยมี

กลุ่มเป้าหมายทั้ง ทายาทเกษตรกร เกษตรกรในปัจจุบัน และคนกลุ่มใหม่ที่จะเข้าสู่ภาคเกษตรในอนาคต รวมถึงการส่งเสริมให้ เกษตรกรสามารถพัฒนาการจัดการคุณภาพให้ได้ตามมาตรฐานสินค้าเกษตร (GAP) มาตรฐานการผลิตและ แปรรูป (GMP) และมาตรฐานอื่นในระดับสากล

- หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงพาณิชย์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

๑๐.๓.๕ แผนงาน การพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาค การเกษตร

- สำคัญ สร้างและเพิ่มสมรรถนะของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ในภาคการเกษตรในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการบริหารจัดการการผลิต การแปรรูป และการตลาด รวมทั้งมีความเชี่ยวชาญระดับสูงในการประยุกต์เทคโนโลยีเพื่อจัดการห่วงโซ่อุปทานที่ใช้ในการ ประกอบการ การจัดการฟาร์ม การเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ การพัฒนาโครงการและบริหารจัดการ ธุรกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมของเกษตรกร (SMAEs - Small and Medium Agricultural Enterprises) ทั้งนี้ ด้วยการจัดตั้งสถาบันเฉพาะ ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร เพื่อให้การฝึกอบรม การศึกษา ประยุกต์วิธีปฏิบัติที่ดี และการบ่มเพาะองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญที่เหมาะสม

- หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร สภา เกษตรกรแห่งชาติ

๑๐.๓.๖ แผนงาน การวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการผลิต การแปรรูป และยกระดับเกษตรกรและยกระดับประกอบการและธุรกิจการเกษตรแบบครบวงจรของห่วงโซ่ คุณค่า

- สำคัญ การวิจัยเพื่อสร้างความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อต่อ ยอดให้ เกษตรกรนำไปใช้ประโยชน์ทั้งด้านการผลิตและการแปรรูป รวมทั้งยกระดับให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจ การเกษตรตลอดห่วงโซ่คุณค่า โดยจัดตั้งหน่วยประสานงานวิจัยเพื่อรับโจทย์การพัฒนาจากกลุ่มเกษตรกรและ ผู้ประกอบการ นำสู่การสืบค้นและพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรม การทำงานร่วมกับกลุ่มเกษตรกรและ ผู้ประกอบการในการประเมินความเป็นไปได้ทางด้านการตลาดและด้านเทคโนโลยีการวิจัยทดลองและพัฒนา การสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบ การทดสอบตลาด ไปจนถึงการออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า

- หน่วยงานดำเนินงานหลัก สถาบันอุดมศึกษา สำนักงานกองทุนสนับสนุน การวิจัย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การ มหาชน) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงาน พัฒนา เศรษฐกิจสร้างสรรค์(องค์การมหาชน) สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) สำนักงาน นวัตกรรมแห่งชาติ

๑๐.๓.๗ แผนงานการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่

- **สาระสำคัญ** วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนรวมทั้ง ระบบกักเก็บพลังงานที่ให้พลังงานสูง ออกแบบและผลิตสถานีประจุไฟฟ้า เตาปรับเต้าเสียบ การพัฒนาระบบ จัดการไฟฟ้า จัดทำมาตรฐาน นโยบายทางด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับการนำไปใช้งานทันต่อ การเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมและเทคโนโลยีพร้อมทั้งพัฒนาศูนย์ทดสอบที่มีประสิทธิภาพ ยกระดับสู่มาตรฐานสากล ตลอดจนเพิ่มผลิตภาพบุคลากรด้วยระบบรับรองความสามารถบุคลากรในอุตสาหกรรม ยานยนต์ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตรถยนต์ที่มีคุณสมบัติ “สะอาด ประหยัด ปลอดภัย” และใช้ พลังงานในภาคขนส่งอย่างมีประสิทธิภาพ

- **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๑๐.๓.๘ โครงการยกระดับและเพิ่มศักยภาพและสมรรถนะแรงงาน รวมทั้งการเป็น ผู้ประกอบการใหม่ เพื่อเพิ่มผลิตภาพแรงงาน

- **สาระสำคัญ** ส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับศักยภาพและสมรรถนะแรงงาน ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และรูปแบบการทำงานใหม่ และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งส่งเสริมการสร้างผู้ประกอบการใหม่ ควบคู่กับการจัดทำมาตรฐานอาชีพที่สอดคล้องกับอาชีพใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มผลิตภาพแรงงาน

- **หน่วยงานดำเนินงาน** กระทรวงแรงงาน กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สศช. และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑๐.๓.๙ โครงการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับทักษะอาชีพและสร้างผู้ประกอบการยุคใหม่

- **สาระสำคัญ** จัดให้นักเรียนในระดับการศึกษาพื้นฐานได้มีการฝึกอาชีพระยะสั้นเพื่อ สร้างทักษะการทำงานด้วยตนเองและการมีความรู้คุณธรรม หัตถกรรม ช่างพื้นฐาน ดิจิทัล เทคโนโลยีเบื้องต้น และทักษะการจัดการเบื้องต้น จัดกลไกส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเรียนในระดับชั้นมัธยมปลายคู่ขนานกับการ เรียนอาชีวศึกษาระดับปวช.(ทวิศึกษา) เพื่อให้เยาวชนสามารถเข้าสู่ตลาดการทำงานและมีวุฒิวิชาชีพได้เร็วถ้า ต้องการ แทนการสูญเสียไปจากการเรียนอุดมศึกษาที่ไม่มีตลาดแรงงานรองรับ รวมทั้งสร้างทัศนคติที่ดีต่อ การศึกษาอาชีพ เพิ่มจำนวนและโอกาสการเรียนรู้ต่ออาชีวศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และสร้างกำลังงานให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาและ สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาที่เชื่อมต่อการทำงาน โดยนักศึกษาอาชีวศึกษาเรียนรู้และฝึกในสถาน ประกอบการผ่านระบบทวิภาคีนักศึกษาอุดมศึกษาเรียนรู้และฝึกในสถานประกอบการหรือสถานที่ทำงานจริง ผ่านระบบสหกิจศึกษา ระบบโรงเรียนฝึกทักษะวิศวกรรม บุคลากรในสถานศึกษาได้มีประสบการณ์ทำงานตรงกับ บุคลากรในภาคการผลิต สนับสนุนการพัฒนาและส่งเสริมอาจารย์สายการศึกษาวิชาชีพที่ต้องการความรู้และ สมรรถนะต่างจากสายวิชาการรวมถึงสร้างกลไกและเพิ่มแรงจูงใจสนับสนุนให้ผู้ประกอบการได้เพิ่มการทำงาน กับสถานศึกษา

- หน่วยงานดำเนินงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงแรงงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สถาบัน คุนวลูฒิวินาซีพ (องค์การมหาชน) ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑๐.๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการน้ำและทรัพยากรธรรมชาติเพื่อแก้ไขปัญหาหน้าท่วมภัยแล้ง และคงความสมดุลของระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

๑๐.๔.๑ โครงการบรรเทาภัยพิบัติทางน้ำแบบบูรณาการ

- สาระสำคัญ เนื่องจากภัยพิบัติทางน้ำได้สร้างความเสียหายทั้งเศรษฐกิจ สังคม และเป็นอุปสรรคในการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจที่ผ่านมา ควรมีการจัดการเพื่อบรรเทาภัยพิบัติทางน้ำให้ลดความเสียหายลง (ใน ๕ ปีลดลงร้อยละ ๕๐ ในพื้นที่สำคัญ) จากฐานเฉลี่ย ๑๐ ปีที่ผ่านมาโดยจัดทำแผนบรรเทา อุทกภัยพื้นที่วิกฤติที่รวมยุทธศาสตร์ต่างๆ และภารกิจของหน่วยงาน (Function) ระดมในพื้นที่วิกฤติน้ำท่วม ประกอบด้วย ตัดยอดน้ำหลาก ผันน้ำข้ามลุ่ม ปรับปรุงลำนน้ำธรรมชาติสิ่งกีดขวางทางน้ำ ระบบป้องกันชุมชน เมือง การจัดการพื้นที่น้ำท่วม พื้นที่ชลอน้ำ สร้างคันกั้นน้ำ ระบบสูบน้ำ และมาตรการบริหารจัดการน้ำสถานะต่างๆ เช่น ระบบประมวลผลและเตือนภัย การปรับตัวอยู่กับพื้นที่น้ำท่วมตามธรรมชาติการปรับปฏิทินเพาะปลูกพืช การปรับเปลี่ยนใช้ที่ดิน ทั้งนี้ ในระยะ ๕ ปีแรกจะมุ่งเน้นพื้นที่พื้นที่ที่มีความเสียหายสูง และพื้นที่ การแก้ไขปัญหาอุทกภัย และภัยแล้งเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ (Area Base) โดยเฉพาะกลุ่มลุ่มน้ำเจ้าพระยา และเป็นแผนบูรณาการครอบคลุมงานเตือนภัย แจ้งเตือน บริหารน้ำ พื้นที่น้ำนอง ช่วยเหลือระหว่างและหลังเหตุการณ์สำหรับพื้นที่ที่มีความสำคัญ (สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่ ๑ ด้านความมั่นคง)

- หน่วยงานดำเนินงานหลัก สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์กระทรวงคมนาคม และกระทรวงมหาดไทย

๑๐.๔.๒ โครงการจัดทำแผนแม่บทการจัดการน้ำในพื้นที่ภาคกลาง (Delta Water Master Plan ๒๐๔๐)

- สาระสำคัญ เพื่อให้เกิดการวางแผนและการจัดการระบบน้ำให้สอดคล้องกับการ พัฒนาพื้นที่ การระบายน้ำ การแก้ไขมลพิษ การทรุดตัวของแผ่นดินและรองรับต่อการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล จำเป็นต้องมีการจัดทำแผนแม่บทการจัดการน้ำให้เหมาะสมและสมดุลกับการพัฒนาพื้นที่นี้แบบบูรณาการ มีส่วนร่วมและรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญเติบโตจากโครงสร้างพื้นฐาน การทรุดตัวของแผ่นดิน การยกตัวของระดับน้ำทะเล ปัญหามลพิษ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยใช้เครื่องมือสมัยใหม่

- หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

๑๐.๔.๓ โครงการการจัดการป่าไม้และพื้นที่สีเขียวเพื่อการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

- สาระสำคัญ ส่งเสริมการบริหารจัดการป่าไม้เชิงพื้นที่ พื้นที่ระบบนิเวศป่าไม้และ พื้นที่สีเขียวตามธรรมชาติที่เสื่อมโทรม ส่งเสริมการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าไม้และพื้นที่สีเขียวตามธรรมชาติให้ เหมาะสม รวมถึงการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ โดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการ หยุดยั้งการทำลายป่า และมีการบูรณาการร่วมกันทุกหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

- หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงคมนาคม กอง อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศ และภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)

๑๐.๔.๔ แผนงานการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเดินเรือลำน้ำและชายฝั่ง

- สาระสำคัญ พัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเดินเรือในแม่น้ำเจ้าพระยา และ แม่น้ำป่าสัก และการปรับปรุงท่าเรือโดยสารสาธารณะในแม่น้ำเจ้าพระยาและคลองสาขาในจังหวัด ปทุมธานี นนทบุรี กรุงเทพฯ และสมุทรปราการ รวมทั้งการใช้ประโยชน์ท่าเทียบเรือสินค้าและปรับปรุงระบบ บริหาร จัดการภายในเพื่อความปลอดภัยในฝั่งอ่าวไทย

- หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงคมนาคม และการนิคมอุตสาหกรรม แห่ง ประเทศไทย

๑๐.๔.๕ โครงการเสริมสร้างกลไกให้ชายฝั่งทะเลได้รับการป้องกันปัญหาและมี นโยบาย การจัดการชายฝั่งที่เหมาะสม โครงการฝึกอบรมผู้นำชุมชนชายฝั่งเกี่ยวกับความรู้ในการจัดการชายฝั่ง ทะเลและเกาะที่เหมาะสม

- สาระสำคัญ กลไกสำคัญหนึ่งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะ ชายฝั่งและ น้ำคืบมาซึ่งระบบนิเวศชายฝั่งที่มีระบบอย่างเหมาะสม ซึ่งจะเป็นการดำเนินการเชิงรุก ได้แก่ การมี ความรู้ ความเข้าใจในการจัดการปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมซึ่งผู้นำชุมชนชายฝั่งและเกาะที่เกี่ยวข้อง จะมี บทบาทอย่างมากและเป็นที่มาของโครงการนี้

- หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- หน่วยงานสนับสนุน กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย หน่วยงาน ในระดับ ท้องถิ่น สถาบันการศึกษาต่างๆ

๑๐.๔.๖ โครงการการประเมินปริมาณและการบริหารจัดการขยะทะเล น้ำเสียและ คราบน้ำมัน ตามหลักสากลและจัดทำแผนที่ระบุสถานการณ์ในไทย

- สาระสำคัญ ประเมินปริมาณและจัดทำแผนที่ระบุสถานการณ์และพื้นที่ วิกฤต ด้านขยะทะเล น้ำเสีย และคราบน้ำมันในทะเล จัดตั้งโมเดลบริหารจัดการขยะทะเล น้ำเสีย และคราบน้ำมัน ในพื้นที่อ่าวไทยตอนใน เร่งงานศึกษาวิจัยด้านขยะทะเลและผลิตภัณฑ์ทดแทนพลาสติกใช้แล้วทิ้ง

- หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงคมนาคม สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)

- หน่วยงานสนับสนุน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กองทุนวิจัย สถาบันการศึกษา ที่เกี่ยวข้อง

๑๐.๔.๗ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ทางทะเลและภัยพิบัติ ด้วยการบูรณาการเครื่องมือเชิงพื้นที่แบบองค์รวม

- **สาระสำคัญ** จัดตั้งระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมทางทะเลและ ภัยพิบัติ โดยใช้การบูรณาการระบบข้อมูลเชิงพื้นที่และเทคโนโลยีด้านภูมิสารสนเทศทางทะเล เพื่อใช้สนับสนุน ข้อมูลในการตัดสินใจเชิงนโยบาย ตลอดจนบริหารจัดการในภาวะวิกฤตและภัยพิบัติ โดยเริ่มจากโมเดลในพื้นที่ ที่มีความสำคัญ ได้แก่ อ่าวไทยตอนใน

- **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงคมนาคม สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)

- **หน่วยงานสนับสนุน** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กองทุนวิจัย สถาบันการศึกษา ที่เกี่ยวข้อง

๑๐.๔.๘ โครงการการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและการสร้างระบบส่งน้ำที่ครอบคลุม และทั่วถึงพื้นที่ชลประทานและนอกเขตชลประทาน

- **สาระสำคัญ** จัดทำแผนการพัฒนาแหล่งน้ำ และพื้นที่รับน้ำเพื่อการเกษตร พัฒนา แหล่งน้ำ ตลอดจนส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่แบบมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อยกระดับประสิทธิภาพ การใช้น้ำ และผลิตภาพของน้ำเพื่อการเกษตร

- **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

๑๐.๕ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ เปิดประตูการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว เชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทวาย-ภาคกลาง-ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

๑๐.๕.๑ แผนงานพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- **สาระสำคัญ** เพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค เพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิต ของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งแก้ปัญหาความมั่นคงบริเวณชายแดน ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน กาญจนบุรี

- **หน่วยงานดำเนินการหลัก** สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงการคลัง กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

๑๐.๕.๒ แผนงานการพัฒนาและปรับปรุงโครงข่ายทางหลวง ทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง และทางพิเศษ

- **สาระสำคัญ** พัฒนาและปรับปรุงโครงข่ายถนนบริเวณด่านการค้าและประตูการค้า หลักตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ และบำรุงรักษาโครงข่ายถนนที่มีอยู่ในปัจจุบันให้ทำหน้าที่เป็นระบบเสริม (Feeder Road) ปูองกันและแก้ไขปัญหาจุดเสี่ยง จุดอันตรายเพื่อเพิ่มความปลอดภัยและลดอัตราการเกิด อุบัติเหตุทางถนน

- **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงคมนาคม

๑๐.๕.๓ แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกตาม เส้นทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญ

● **สาระสำคัญ** พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกตาม เส้นทางการยุทธศาสตร์ที่สำคัญ เช่น สถานีขนส่งสินค้าชายแดน เป็นต้น ให้สามารถเชื่อมโยงประตูการค้าหลัก ของประเทศ สนับสนุนการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบด้วยการนำระบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย มาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อลดต้นทุนโลจิสติกส์และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคขนส่ง รวมทั้ง สร้างมูลค่าเพิ่มจากการเป็นศูนย์กลางทางภูมิศาสตร์และเชื่อมต่อกับเครือข่ายโลจิสติกส์ในระดับภูมิภาค

● **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงคมนาคม

๑๐.๖ ยุทธศาสตร์ที่ ๖ พัฒนาความเชื่อมโยงเศรษฐกิจและสังคมกับทุกภาคเพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพและลดความเหลื่อมล้ำภายในประเทศ ๑๐.๖.๑ แผนงานการพัฒนาและปรับปรุงระบบคมนาคมขนส่งทางราง

● **สาระสำคัญ** พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางราง รถจักรและล้อเลื่อน และศูนย์ซ่อมบำรุง ได้แก่ รถไฟขนาด ๑ เมตร และรถไฟความเร็วสูง เพื่อให้เป็นโครงข่ายการเดินทางและขนส่งหลักของประเทศที่สอดคล้องกับความต้องการเดินทางและขนส่งสินค้า รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ เขตกรรม ท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (โดยโครงการในภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในช่วง ๕ ปีแรก ได้แก่ โครงการรถไฟความเร็วสูง ช่วงกรุงเทพฯ-พิษณุโลก โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ ช่วงลพบุรี-ปากน้ำ และช่วงนครปฐม-ชุมพร)

● **หน่วยงานดำเนินงานหลัก** กระทรวงคมนาคม การรถไฟแห่งประเทศไทย

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ๔ ปี(ทบทวน) พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๑ สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๑

ข้อมูลสภาพทั่วไปของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๑ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๑ มีขนาดพื้นที่ รวม ๓๒,๒๐๕.๗๐๙ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒๐,๑๒๗,๙๒๗ ไร่ แยกเป็น

♣ จังหวัดนครปฐม มีพื้นที่ ๒,๑๖๘.๓๒๗ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑,๓๕๕,๒๐๔ ไร่

♣ จังหวัดกาญจนบุรี มีพื้นที่ ๑๙,๔๘๓.๐๐๐ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑๒,๑๗๖,๙๖๘

ไร่

♣ จังหวัดสุพรรณบุรี มีพื้นที่ ๕,๓๕๗.๙๒ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓,๓๔๘,๗๕๕ ไร่

♣ จังหวัดราชบุรี มีพื้นที่ ๕,๑๙๖.๕๖๒ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓,๒๔๗,๐๐๐ ไร่

การปกครองและประชากร การปกครอง ใน ๔ จังหวัดของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๑ แบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น ๔๐ อำเภอ ๔๑๘ ตำบล ๓,๘๖๑ หมู่บ้าน แยกเป็น

♣ จังหวัดนครปฐม มี ๗ อำเภอ ๑๐๖ ตำบล ๙๓๐ หมู่บ้าน

♣ จังหวัดกาญจนบุรี มี ๑๓ อำเภอ ๙๘ ตำบล ๙๕๙ หมู่บ้าน

♣ จังหวัดราชบุรี มี ๑๐ อำเภอ ๑๑๐ ตำบล ๙๔๕ หมู่บ้าน

♣ จังหวัดสุพรรณบุรี มี ๑๐ อำเภอ ๑๐๔ ตำบล ๙๙๗ หมู่บ้าน

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๔ แห่ง

เทศบาลนคร ๑ แห่ง

เทศบาลเมือง ๑๐ แห่ง

เทศบาลตำบล ๑๓๒ แห่ง

องค์การบริหารส่วนตำบล ๓๓๑ แห่ง

ประชากร ใน ๔ จังหวัดของกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ตอนล่าง ๑ มีประชากรใกล้เคียงกัน รวม ๓,๔๐๖,๘๒๔ คน แยก เป็น

- ♣ จังหวัดนครปฐม มี ๘๗๔,๖๑๖ คน
- ♣ จังหวัดกาญจนบุรี มี ๘๓๘,๒๖๙ คน
- ♣ จังหวัดราชบุรี มี ๘๔๖,๖๓๑ คน
- ♣ จังหวัดสุพรรณบุรี มี ๘๔๗,๓๐๘ คน

จำนวนประชากรทั้ง ๔ จังหวัด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๕.๓ ของประเทศ ความหนาแน่นของประชากร ๑๐๕ คน/ตารางกิโลเมตร หนาแน่นน้อยกว่าค่าเฉลี่ย ของประเทศ จังหวัดที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุดคือนครปฐม ๔๐๓ คน/ตารางกิโลเมตร รองลงมาคือจังหวัดสุพรรณบุรี ๑๖๓/คน/ตารางกิโลเมตร ส่วนจังหวัดที่มีความหนาแน่นของ ประชากรน้อยที่สุดคือกาญจนบุรี โดยมีความหนาแน่นของประชากรเพียง ๔๓ คน/ตารางกิโลเมตรรายได้ของประชากรต่อคน/ปี/คน (บาท) GPP แยกเป็น

- ♣ จังหวัดนครปฐม ๑๘๗,๑๒๔ บาท
- ♣ จังหวัดกาญจนบุรี ๙๕,๗๔๔ บาท
- ♣ จังหวัดราชบุรี ๑๕๔,๗๔๙ บาท
- ♣ จังหวัดสุพรรณบุรี ๗๖,๕๔๙ บาท

๕. ศักยภาพ แหล่งน้ำ มีแม่น้ำสายสำคัญหล่อเลี้ยงพลเมือง ได้แก่ แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำแคว นอกจากนี้ยังมีเขื่อนศรีนครินทร์ เขื่อนวชิราลงกรณ์ อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ ห้วย หนอง คลอง บึงและระบบชลประทานครอบคลุมเกือบทุกพื้นที่ คุณภาพดิน มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะกับการเกษตร ทั้งการทำนาทำสวน ทำไร่ ปศุสัตว์ และประมง การท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศาสนาศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ธรรมชาติ การเกษตร การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงสุขภาพและการกีฬา ด้านการเกษตรอุตสาหกรรม เป็นแหล่งผลิตอาหารสู่การเป็นครัวโลก มีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าการผลิตการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว พืชไร่ พืชผัก ผลไม้ นมสดหนองโพ และมีสุกรมากที่สุด ของประเทศไทย ซึ่งขณะนี้มีการส่งออกกล้วยไม้ หน่อไม้ฝรั่ง ข้าวโพดอ่อน พริกและกระเจี๊ยบเขียว สู่ตลาดยุโรป เพิ่มมากขึ้น ด้านการเกษตร มีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว อ้อย ผลไม้ พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ ด้านอุตสาหกรรม มีโรงงานการผลิตเพื่อการส่งออก ด้านปศุสัตว์ได้แก่ การเลี้ยงไก่ สุกร โคเนื้อ และโคนม ด้านประมง ได้แก่ กุ้ง ก้ามมกรม กุ้งขาวและปลาน้ำจืด ด้านการศึกษา มีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่หลายสถาบัน ได้แก่

- ♣ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ♣ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ♣ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ♣ มหาวิทยาลัยคริสเตียน
- ♣ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
- ♣ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- ♣ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
- ♣ วิทยาลัย สถาบันการศึกษาของตำรวจ ทหารเรือ และทหารอากาศ

๔. โครงสร้างทางเศรษฐกิจ เป็นแหล่งอาหารและอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และธรรมชาติ เศรษฐกิจส่วนใหญ่เจริญเติบโตพึ่งพาภาคอุตสาหกรรม โดยมีภาคเกษตรกรรม การค้า และการ บริการรองรับทำให้เศรษฐกิจมีการขยายตัวและเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่จะมีข้อจำกัดด้านการจัดระเบียบ การใช้ที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน และมลภาวะ ที่เกิดขึ้นตามมาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและประชากร

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๑ ประกอบไปด้วยจังหวัดนครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี และสุพรรณบุรี ด้านเศรษฐกิจ กลุ่มทวารวดีซึ่งตั้งอยู่ในภาคกลางของประเทศมีบทบาททางเศรษฐกิจที่สำคัญ ต่อประเทศเพิ่มขึ้น โดยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ (GRP) ค่อนข้างสูง โดยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ต่อหัวสูงรองจากกรุงเทพมหานคร และมีโครงสร้างการผลิตที่ต้องพึ่งพิงอุตสาหกรรมมาก โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะที่อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี และจังหวัดกาญจนบุรี ส่วนจังหวัดนครปฐม และจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นเขตปริมณฑลที่นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเที่ยววันเดียว ไหว้พระแก้ววัด ดังนั้น การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวต้องสร้างมูลค่าเพิ่มจากตัวสินค้า ซึ่งเป็นภาคการเกษตร ส่วนการท่องเที่ยวต้องอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้เพราะได้รับความนิยมนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวแบบครอบครัว การดำเนินกิจการต้องตั้งอยู่บนฐานรากการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ชุมชน ชนบทธรรมนิยมประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ซึ่งจะมีแนวโน้มได้รับความสนใจมากขึ้น กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๑ มีผลิตภัณฑ์มวลรวม ๕๑๔,๗๖๖ ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวทาง เศรษฐกิจเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๒.๔ เป็นแหล่งอาหารและอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร แหล่งท่องเที่ยวทาง ประวัติศาสตร์และธรรมชาติ ด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจพึ่งพิงภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก - กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๑ มีผลิตภัณฑ์มวลรวม ๕๑๔,๗๖๖๕ ล้านบาท - อัตราการขยายตัวทาง เศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัด เฉลี่ยอยู่ที่ ๒.๔๐ - กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๑ เป็นแหล่งอาหารและอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และธรรมชาติ - สาขาเกษตร มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ ๗๒,๕๙๓.๒ ล้านบาท - สำขาอุตสาหกรรม มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ ๑๘๐,๘๒๔ ล้านบาท - มูลค่าการค้า ผ่านด่านศุลกากรชายแดนของกลุ่มจังหวัดอยู่ที่ ๑๐๘,๗๑๑ ล้านบาท สูงกว่า ค่าเฉลี่ยของประเทศ (๗๗,๖๔๘ ล้านบาท) อยู่ที่ ๓๑,๐๒๗ ล้านบาท - รายได้จากการท่องเที่ยวอยู่ที่ ๑๘,๕๐๓ ล้านบาท กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๑ มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว ๑๒๘,๖๙๑.๕๐ บาท/คน/ปี โดยจังหวัดนครปฐมและจังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัวสูงกว่าค่าเฉลี่ยของ ประเทศ โดยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์

มวลรวมเฉลี่ยต่อหัวคือ ๑๘๗,๗๒๔ บาท/คน/ปีและ ๑๕๔,๗๔๙ บาท/คน/ปี ตามลำดับ ส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัวน้อยที่สุดในกลุ่ม ๗๖,๕๔๙ บาท/คน/ปี

การวิเคราะห์ SWOT ของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๑

จุดแข็ง (Strengths)

- ๑.เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำ ดิน อุดมสมบูรณ์ และเป็นฐานการผลิตอาหารของภาคตะวันตก / ประเทศ
- ๒.มีแหล่งศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติที่หลากหลาย
- ๓.มีอุตสาหกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและ มีผลผลิตที่สามารถนำมาเพิ่มมูลค่าได้จำนวนมาก
- ๔.มีการคมนาคมที่สะดวกไม่ไกลจากกรุงเทพฯ โดยเฉพาะ ประมาณ ๑๐๐ กม. และเป็นประตูสู่ชายแดนภาคตะวันตก และภาคใต้
- ๕.เป็นพื้นที่เชื่อมโยงจากกรุงเทพฯ ถึงชายแดนเมียนมาร์ (พม่า) ที่ใกล้ที่สุด
- ๖.เป็นพื้นที่ที่มีผลผลิตทางปศุสัตว์ (สุกร-ไก่) และประมงน้ำจืด ได้แก่ กุ้ง ก้ามกราม ปลาน้ำจืด เป็นอันดับต้นของประเทศ
- ๗.มีอุตสาหกรรมการผลิตปศุสัตว์ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลาย น้ำ ที่สำคัญในประเทศ
- ๘.เป็นตลาดการค้าส่งสินค้าทางเกษตรที่ใหญ่ที่สุดของภาค ตะวันตก
๙. พลังงานทดแทน/พลังงานทางด้านปศุสัตว์และ เกษตรกรรม
- ๑๐.เป็นแหล่งการศึกษาและศูนย์รวมของราชการภาค ตะวันตก มีสถาบันอุดมศึกษามากเป็นอันดับ ๒ ทำให้มี องค์ความรู้ในการพัฒนาที่หลากหลาย ที่สามารถผลิตพลังคน และบุคลากรเพื่อการแข่งขัน
- ๑๑.เป็นศูนย์กลางของการผลิตพลังงานไฟฟ้าของประเทศ
- ๑๒.มีภูมิปัญญาท้องถิ่นมาก
๑๓. เป็นแหล่งผลิตน้ำมันคุณภาพดี
- ๑๔.มีหน่วยงานหลักที่ดูแลมาตรฐานทางการเกษตร
- ๑๕.มีผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ OTOP ที่คัดสรรแล้ว

จุดอ่อน (Weaknesses)

- ๑.ยังมีปัญหาด้านการวางระบบผังเมืองที่ดี
- ๒.ประสบปัญหามลพิษทางกลิ่นและทางน้ำจากอุตสาหกรรม / การเกษตร / ชุมชน
- ๓.ขาดแคลนแรงงานด้านอุตสาหกรรม/ภาคเกษตร
- ๔.มีปัญหาอาชญากรรมรุนแรง ปัญหาความมั่นคงปลอดภัยใน ชีวิตและทรัพย์สิน
- ๕.มีแนวเขตที่ยาว ทำให้ยากต่อการควบคุม
- ๖.ขาดการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน

๗. ขาดการเชื่อมโยงโครงข่ายเส้นทางคมนาคม อย่างมีประสิทธิภาพ
๘. ขาดการประชาสัมพันธ์ทุกด้าน
๙. วงจรการผลิตและการส่งจำหน่ายอาหารยังไม่ได้ มาตรฐานสากล
๑๐. ขาดการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน
๑๑. ขาดการบูรณาการเชิงประเด็นต่างๆ
๑๒. ภาษาที่สื่อสารสำคัญยังอ่อน
๑๓. องค์กรเกษตรกรขาดความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมใน การพัฒนา อาชีพของตนเอง
๑๔. การผลิตสินค้าเกษตรยังไม่ได้มาตรฐานทั้งระบบ
๑๕. ไม่มีการจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ชุมชน
๑๖. มีการใช้สารเคมีต้องห้าม
๑๗. ขาดการบูรณาการการบริหารจัดการปุ๋ยอินทรีย์และ พลังงานทางเลือก อย่างเป็นครบวงจร
๑๘. เกษตรกรและผู้ผลิตไม่เป็นเอกภาพ เกษตรกรทั้ง๔ขาด การรวมตัวกัน
๑๙. ขาดการรวมกลุ่มของสินค้า OTOP
๒๐. ขาดโครงข่ายโลจิสติกส์การขนส่ง ระบบถนน และระบบท่อ เชื่อมโยง กับประเทศเพื่อนบ้าน
๒๑. ขาดการส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ด้านอาชีพอะนาไม

โอกาส (Opportunities)

๑. มีช่องทางการค้าชายแดนสู่พม่า ประตูดินเดีย ตะวันออก ล่าง และยุโรป ในอนาคต
๒. มีโครงการถนนภูมิภาคเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย (Network) จากภาคเหนือ กลาง และใต้
๓. สามารถใช้พลังก๊าซธรรมชาติจากประเทศพม่า และสามารถกระจาย พลังงานไปยังจังหวัดต่างๆ ในภาคอื่นได้
๔. มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้ามา ท่องเที่ยวในพื้นที่ จำนวนมาก
๕. มีนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวภายในประเทศของ รัฐบาล
๖. มีผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่คัดสรร แล้ว
๗. มีพื้นที่เพียงพอที่จะสร้างเมืองใหญ่แห่งที่ ๒ ในการรองรับ การขยายตัว ของกรุงเทพมหานคร
๘. มีศักยภาพรองรับการเป็นครัวโลกตามนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งเป็น เมืองแพชั่น
๙. การเปิดเสรีประชาคมอาเซียน/FTA
๑๐. ความต้องการบริโภคอาหารคุณภาพดีเพิ่มขึ้น
๑๑. ประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม

๑๒. นำทรัพยากรจากประเทศเพื่อนบ้านมาแปรรูปและเป็น ศูนย์กระจายสินค้า

อุปสรรค (Threats)

๑. จำนวนเส้นทางการคมนาคมระหว่างกลุ่มจังหวัดไม่เพียงพอ
๒. จุดผ่านแดนไทย พม่ามีน้อย และยังมีจุดผ่านแดนถาวร
๓. กฎหมายและระเบียบราชการที่บังคับใช้ ปัจจุบันยังไม่ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์
๔. ประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม
๕. ขาดการเตรียมการรับอาเซียน
- ๖ แหล่งเงินทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนและส่งออกไป ต่างประเทศ ทางด้านการเกษตร
๗. ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
๘. กฎหมาย/ระเบียบข้อบังคับท้องถิ่นยังล้าสมัย
๙. ขาดการสร้างระบบตรวจสอบย้อนกลับของการผลิตสินค้า การเกษตรที่เป็นรูปธรรม
๑๐. ขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและไม่เป็น เอกภาพในการนำเข้าสู่สารเคมีอันตราย
๑๑. มาตรฐานของแต่ละหน่วยงานยังไม่ครบทุกชนิด

ทิศทางการพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๑

เพื่อให้การพัฒนา กลุ่มจังหวัดสอดคล้องกับแนวทาง และยุทธศาสตร์ของประเทศที่ได้กำหนดแนวทาง เป้าหมาย และหลักการของยุทธศาสตร์ไว้ดังนี้ วิสัยทัศน์ประเทศไทย ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขัน คนไทยอยู่ดีกินดีมีความเสมอภาคและเป็นธรรม พันธกิจของยุทธศาสตร์ ต่อยอดรายได้จากฐานเดิม สร้างรายได้จากโอกาสใหม่เพื่อความสมดุลและพัฒนาอย่างยั่งยืน เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์

๑. การเพิ่มรายได้จากฐานเดิม
๒. การสร้างรายได้จากโอกาสใหม่
๓. การลดรายจ่าย
๔. การเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ ๑ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อหลุดพ้นจากประเทศรายได้ ปานกลาง (Growth & Competitiveness)

ยุทธศาสตร์ ๒ การลดความเหลื่อมล้ำ (Inclusive Growth)

ยุทธศาสตร์ ๓ การเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Growth)

ยุทธศาสตร์ ๔ การสร้างความสมดุลและปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐ (Internal Process)

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๑ จึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์ภาค โดยเชื่อมโยงกับความต้องการของทุกภาคส่วนในพื้นที่ไว้ ๓ ประเด็น หลักๆ คือ การเกษตรปลอดภัย การค้าชายแดน และการท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. การพัฒนาเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตร และอุตสาหกรรมเกษตรที่มีคุณภาพปลอดภัย และได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล - คุ่มครองพื้นที่เกษตรที่อุดมสมบูรณ์ที่รัฐได้ลงทุนระบบชลประทานและบริการขั้นพื้นฐาน ไปแล้วจำนวนมาก - สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ให้ทนทานต่อสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป - ส่งเสริมการใช้สารชีวภาพทดแทนสารเคมีพร้อมทั้งจัดระบบตรวจสอบรับรองคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้า - พัฒนาการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงมีความหลากหลายและ มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด - พัฒนาระบบการผลิตภาคเกษตรไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ที่ปลอดภัย และได้ มาตรฐาน โดยให้ความสำคัญกับการเร่งผลักดันให้กระบวนการผลิตเข้าสู่ระบบ Good Agricultural practice การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษา การแปรรูป ปรับปรุงโครงสร้าง ระบบราชการ พัฒนา กำลังคน ภาครัฐ เสริมสร้าง ความมั่นคง ปฏิรูป การเมือง พัฒนาสินทรัพย์ ราชการที่ไม่ได้ ใช้ประโยชน์ พัฒนา กระบวนการ จัดสรร งบประมาณ ปฏิรูป กฎหมาย ปรับปรุงโครงสร้าง ภาษี - สนับสนุนส่งเสริมให้สำนักงานเกษตร ปศุสัตว์ ประมง มหาวิทยาลัย และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ภาคเอกชน เข้ามามีบทบาทในการตรวจรับรองกระบวนการผลิตตามมาตรฐาน GAP และ Organic Farm - พัฒนาขีดความสามารถของเกษตรกรให้มีความรู้และทักษะในการทำเกษตรเชิงธุรกิจ การบริหารจัดการโลจิสติกส์และการตลาดสินค้าเกษตร

๒. ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม - ให้ความสำคัญการปรับปรุงกระบวนการผลิตของภาคอุตสาหกรรมให้สะอาด และปลอดภัย - พัฒนาระบบการบริหารจัดการของเสียและมลพิษจากการประกอบการอุตสาหกรรมให้มี ประสิทธิภาพเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม -สร้างจิตสำนึกให้ผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ - สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร - ยกระดับประสิทธิภาพและคุณภาพของกระบวนการผลิตไปสู่ทิศทางที่เป็นมิตรกับผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

๓. สร้างความแข็งแกร่งให้เศรษฐกิจฐานราก - สนับสนุนการพัฒนาสินค้า OTOP ไปสู่ระดับมืออาชีพที่เชื่อมโยงภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ท้องถิ่น - นำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาใช้พัฒนาผลิตภัณฑ์ - พัฒนายกระดับผู้ประกอบการ OTOP เป็นผู้ประกอบ SMEs แบบมืออาชีพ - สนับสนุนให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว บริการ และธุรกิจที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว เพื่อรองรับกลุ่มลูกค้านักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นจากประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๕๘

๔. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์(Eco-Tourism) - รักษาสมดุลระหว่างจำนวนนักท่องเที่ยวกับขีดความสามารถที่จะรองรับให้ได้ - สร้างจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศน์แก่นักท่องเที่ยว ผู้เกี่ยวข้อง และ ประชาชนทั่วไป - ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมและมีขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากรและบริการ การท่องเที่ยว - พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกลมกลืนกับทรัพยากร - สร้างบรรยากาศการท่องเที่ยวให้มีความมั่นใจและความปลอดภัยในการท่องเที่ยว - สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ผูกกับศิลปวัฒนธรรม/ขนบธรรมเนียมประเพณี/ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๕. อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ให้ถูกบุกรุกทำลาย - กำหนดกฎเกณฑ์และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจาก กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

๖. พัฒนาแหล่งน้ำทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ - พัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำและระบบการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ - สนับสนุนให้มีการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นาในพื้นที่ที่มีข้อจำกัดในการจัดทำแหล่ง น้ำขนาดใหญ่ เพื่อสามารถเก็บน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภคได้อย่างเพียงพอ - ส่งเสริมการใช้สารชีวภาพที่มีคุณสมบัติช่วยลดกลิ่น และบำบัดน้ำเสีย เพื่อแก้ไขปัญหา น้ำเน่าเสียในพื้นที่แหล่งชุมชนและแหล่งอุตสาหกรรม - สนับสนุนให้กลุ่มจังหวัดฯ ร่วมมือดำเนินการอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาแม่น้ำสายหลักและ แหล่งน้ำสำคัญ อันเป็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของกลุ่มจังหวัด - ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เกษตรอินทรีย์

๗. พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน - วางแผนเตรียมการรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านให้ สอดคล้องกับนโยบายระหว่างประเทศ - วางผังการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสม - พัฒนามาตรฐานบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณจุดผ่านแดนให้เพียงพอและได้ มาตรฐานในระดับนานาชาติ - ส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรและผู้ประกอบการท้องถิ่น - จัดระเบียบแรงงานต่างด้าวเพื่อเตรียมการรองรับการเข้าออกของแรงงานจากสหภาพพม่า

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี

วิสัยทัศน์จังหวัดกาญจนบุรี

“เมืองน่าอยู่ เกษตรปลอดภัย การท่องเที่ยวคุณภาพ เป็นระเบียบเศรษฐกิจตะวันตก”

พันธกิจ

๑. พัฒนาทุนมนุษย์ทุนทางสังคม และคุณภาพชีวิต อย่างทั่วถึง
๒. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการระบบสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต
๓. เสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ในพื้นที่ตอนในและพื้นที่ชายแดน
๔. สนับสนุนการจัดทำแผนแม่บทผังชุมชน และผังเมืองรวม
๕. พัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ให้มีคุณภาพ มาตรฐาน เพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร จัดการท่องเที่ยว ปลอดภัย
๖. จัดตั้งนิคมเกษตรกรรม พัฒนาศักยภาพระบบการผลิต การแปรรูปสินค้าเกษตร เกษตรอุตสาหกรรม ปลอดภัยให้มีคุณภาพมาตรฐานเพื่อการบริโภคและส่งออก
๗. พัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ส่งเสริมอาชีพชุมชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๘. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ให้มีมาตรฐานสากล เพิ่มช่องทางการค้าภายใน การค้าชายแดน ส่งเสริมความสัมพันธ์และการค้ากับต่างประเทศ

เป้าประสงค์รวม

๑. ประชาชนชาวจังหวัดกาญจนบุรีมีความสุขในการดำรง ชีวิต มีระบบดูแลสวัสดิการและส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิต อย่างเหมาะสม มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
๒. จังหวัดกาญจนบุรีเป็นเมืองเกษตรปลอดภัย
๓. จังหวัดกาญจนบุรีเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานสากล ทั้งระบบ และมีความปลอดภัย

๔. จังหวัดกาญจนบุรีมีประชาชนยากจนลดลง มีการพัฒนา เศรษฐกิจทั้งระบบที่เชื่อมโยงกับการ พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ เสริมสร้างสุขภาวะ ความมั่นคง ความปลอดภัยและสังคมแห่งการเรียนรู้
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ส่งเสริมการพัฒนาระบบเกษตรกรรมอย่างครบวงจร
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์และการท่องเที่ยวคุณภาพ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ส่งเสริมการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ เขตเศรษฐกิจพิเศษ และการค้าชายแดน

กลยุทธ์การพัฒนา

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ เสริมสร้างสุขภาวะ ความมั่นคง ความปลอดภัยและสังคมแห่งการเรียนรู้
กลยุทธ์การพัฒนา

๑. พัฒนาระบบการบริหารจัดการและการให้บริการด้านสาธารณสุขอย่างครบวงจรและทั่วถึง
๒. พัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างทุนทางสังคมชุมชนเข้มแข็ง
๓. ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึง
๔. เสริมสร้างระบบความปลอดภัยตามมาตรฐานสากลในทุกมิติ
๕. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีความรู้ด้านการบริหารจัดการด้านสาธารณสุข
๖. พัฒนาประสิทธิภาพการศึกษาตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน
๗. พัฒนাজัดการด้านแรงงานสัมพันธ์สวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน งานประกันสังคมมุ่ง

ให้ผลสัมฤทธิ์

๘. ส่งเสริมการมีงานทำของแรงงานในระบบและนอกระบบอย่างยั่งยืน
๙. ส่งเสริมและต่อยอดโครงการตามพระราชดำริฯ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ส่งเสริมการพัฒนาระบบเกษตรกรรมอย่างครบวงจร

กลยุทธ์การพัฒนา

๑. ส่งเสริมและพัฒนาระบบข้อมูล แผนพัฒนาการเกษตร ระบบสารสนเทศการเกษตร ให้ทันสมัยและ สอดคล้องกับบริบทพื้นที่
๒. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบชลประทานเพื่อการเกษตร และการใช้พลังงานทางเลือกเพื่อการเกษตร ให้เหมาะสมครอบคลุมทุกพื้นที่
๓. ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัย เพื่อพัฒนาการเกษตร โดยใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมร่วมกับนวัตกรรมและเทคโนโลยี สมัยใหม่
๔. ส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
๕. ส่งเสริมและพัฒนาการผลิต อาหารและสินค้าเกษตรปลอดภัย การแปรรูป การจำหน่ายให้มีคุณภาพและ มาตรฐาน ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
๖. ส่งเสริมบุคลากร (ภาครัฐ) ด้านการเกษตรให้เป็น Smart Officer
๗. ส่งเสริมช่องทางการตลาดของสินค้าเกษตร

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์และการท่องเที่ยวคุณภาพ
กลยุทธ์การพัฒนา

๑. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
๒. สำรวจ วิจัย และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่
๓. ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเดิมอย่างสมดุลและยั่งยืน
๔. ส่งเสริมสินค้าและบริการการท่องเที่ยวมุ่งสู่มาตรฐานสากล
๕. ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมด้านการตลาดยุคใหม่
๖. เสริมสร้างความเข้มแข็งภาคีเครือข่ายด้านการท่องเที่ยว
๗. ส่งเสริมอัตลักษณ์วิถีชีวิต วัฒนธรรม เพื่อความยั่งยืน
๘. ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ส่งเสริมการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ เขตเศรษฐกิจพิเศษ และการค้าชายแดน
กลยุทธ์การพัฒนา

๑. เพิ่มประสิทธิภาพระบบการขนส่งและโครงสร้างพื้นฐาน
๒. เสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
๓. พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ ผลิตภาพแรงงาน แรงงานวิชาชีพ และยกระดับสถานประกอบ การสู่ มาตรฐานสากล ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
๔. ส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และการค้าชายแดน
๕. เสริมสร้างความสัมพันธ์และการค้ากลุ่มประเทศอาเซียน

๑.๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด

จุดยืน (Positioning)

พัฒนาคุณภาพชีวิตให้มั่นคงมีมาตรฐาน ส่งเสริมประชาชนให้มีอาชีพ และรายได้เพิ่มขึ้น โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรที่มีคุณค่าและยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิสัยทัศน์ (Vision)

"เมืองการค้าชายแดน ดินแดนแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่มีเศรษฐกิจยกระดับ คุณภาพชีวิตได้มาตรฐาน การให้บริการครบถ้วน กระบวนการบริหารงานมีธรรมาภิบาล โครงสร้างพื้นฐานครบครัน ก้าวทัน AEC"

พันธกิจ (Mission) การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาญจนบุรี

๑. ส่งเสริมอาชีพให้ประชาชน
๒. พัฒนาและปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย
๓. สนับสนุนประชาชน องค์กร หน่วยงาน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
๔. สร้างจิตสำนึกของประชาชนในการดูแลจัดการสถานที่ท่องเที่ยว
๕. พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร เกษตรอุตสาหกรรม
๖. สนับสนุนและสร้างแหล่งกระจายสินค้าเกษตรและสินค้าพื้นเมือง

๗. ส่งเสริมการศึกษาให้ได้มาตรฐาน
๘. สนับสนุน ส่งเสริมการดูแลสุขภาพให้ประชาชน
๙. พัฒนาสถานที่พักผ่อนให้มีมาตรฐานและปลอดภัย
๑๐. ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อม
๑๑. สร้างความปลอดภัยให้กับประชาชน
๑๒. ส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณี
๑๓. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
๑๔. ส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตย
๑๕. ส่งเสริม สนับสนุนกระบวนการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
๑๖. ส่งเสริมความรู้ของบุคลากรให้ได้มาตรฐาน
๑๗. ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาข้อมูลในการพัฒนา
๑๘. ปรับปรุง พัฒนาเส้นทางการคมนาคมขนส่งได้มาตรฐาน
๑๙. ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาระบบสาธารณสุขปึกอก สาธารณูปการ
๒๐. ปรับปรุง พัฒนาระบบเครือข่ายคมนาคมให้ครอบคลุม
๒๑. การจัดทำผังเมืองและผังเมืองรวม
๒๒. ปรับปรุง จัดหาและพัฒนาแหล่งน้ำสำหรับอุปโภค บริโภค

เป้าประสงค์

๑. ประชาชนมีอาชีพ
๒. สถานที่ท่องเที่ยวได้รับการปรับปรุงให้ได้มาตรฐาน
๓. ประชาชน องค์กรเอกชนให้ความร่วมมือในการดูแลสถานที่ท่องเที่ยวมากขึ้น
๔. ประชาชนมีจิตสำนึกในการร่วมดูแลสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความปลอดภัย
- ๕.
๖. สินค้าเกษตรมีการพัฒนาคุณภาพ
๗. การศึกษามีคุณภาพทั้งในระบบและนอกระบบ
๘. สุขภาพอนามัยของประชาชนดีขึ้น
๙. มีสถานที่ออกกำลังกายและสถานที่พักผ่อนเพียงพอปลอดภัย และได้มาตรฐาน
๑๐. ประชาชนได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
๑๑. วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นดำรงอยู่
๑๒. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเหมาะสมและมีความปลอดภัย
๑๓. ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน วิเคราะห์และ ตรวจสอบ
๑๔. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
๑๕. การบริหารมีความโปร่งใส ยุติธรรม
๑๖. บุคลากรในหน่วยงานมีความรู้ในการปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถ
๑๗. มีข้อมูลสำหรับใช้ในการวางแผน ตรวจสอบและพัฒนาางานของท้องถิ่น
๑๘. เส้นทางการคมนาคมขนส่งมีมาตรฐานและปลอดภัย

- ๑๙. ระบบสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขการได้รับการพัฒนาให้ครอบคลุมครบถ้วน
- ๒๐. เส้นทางคมนาคมครอบคลุมเส้นทางหลัก
- ๒๑. การผังเมืองและผังเมืองรวมเป็นระเบียบ
- ๒๒. มีน้ำสำหรับใช้ในการอุปโภค บริโภคอย่างเพียงพอ
- ๒๓.

ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาญจนบุรี

ยุทธศาสตร์การพัฒนา	แนวทางการพัฒนา
๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ	๑.๑ การส่งเสริมอาชีพ การเกษตรและเกษตรอุตสาหกรรม ๑.๒ การส่งเสริมการลงทุน การพาณิชย์กรรม และการค้าสู่สากล ๑.๓ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	๒.๑ การคมนาคมและการขนส่ง ๒.๒ การส่งเสริมสนับสนุนและบำรุงรักษาสาธารณสุขปโภคขั้นพื้นฐาน ๒.๓ การผังเมือง
๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคม	๓.๑ การพัฒนาสังคมและสังคมสงเคราะห์ ๓.๒ การพัฒนาและส่งเสริมการกีฬาและนันทนาการ ๓.๓ การพัฒนาและส่งเสริมการศึกษา ๓.๔ การสาธารณสุข ๓.๕ การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ๓.๖ การรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ๓.๗ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์การพัฒนา	แนวทางการพัฒนา
<p>๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม</p>	<p>๔.๑ การอนุรักษ์ ฟื้นฟูและส่งเสริมทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม</p> <p>๔.๒ การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษ</p> <p>๔.๓ การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม</p> <p>๔.๔ การส่งเสริมให้ประชาชนใช้พลังงานสะอาดและพลังงานจาก การเกษตร</p>
<p>๕. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม</p>	<p>๕.๑ การส่งเสริม อนุรักษ์ ฟื้นฟูด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และ ประเพณีท้องถิ่น</p> <p>๕.๒ การส่งเสริมอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้าน</p> <p>๕.๓ การส่งเสริมและสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น</p>
<p>๖. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการ บริหารจัดการ</p>	<p>๖.๑ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ</p> <p>๖.๒ การปรับปรุง พัฒนาสถานที่ พัสตุดและทรัพย์สินสำหรับการ ปฏิบัติงาน</p> <p>๖.๓ การส่งเสริมความรู้และสร้างจิตสำนึกในการทำงาน</p> <p>๖.๔ การส่งเสริมการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี</p> <p>๖.๕ การส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วม</p>

๒. ยุทธศาสตร์ของเทศบาลตำบลอนเจดีย์

๒.๑ วิสัยทัศน์

เทศบาลตำบลอนเจดีย์ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) เพื่อแสดงสถานการณ์ในอนาคต ซึ่ง เป็นจุดมุ่งหมายความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า ซึ่งจะสามารถสะท้อนถึงสภาพการณ์ของ ท้องถิ่นในอนาคตอย่างรอบด้าน ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมด้านต่างๆ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ ความหวังที่จะให้เกิดขึ้นในอนาคต ดังนี้

“เป็นองค์กรที่มีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ชุมชนพัฒนาเข้มแข็ง ปลอดภัยจาก ยาเสพติด คุณภาพ ชีวิตดี
มีการศึกษา พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน”

พันธกิจหลักการพัฒนาของเทศบาลตำบลอนเจดีย์

เทศบาลตำบลอนเจดีย์ ได้กำหนดพันธกิจหลักที่จะดำเนินการเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่ กำหนดไว้ ดังนี้

๑. พัฒนางค์กรให้มีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
๒. พัฒนาตำบลในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
๓. พัฒนาการให้บริการสาธารณะในด้านต่างๆ
๔. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีชื่อเสียงระดับประเทศ

๒.๒ ยุทธศาสตร์

๒.๒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาในช่วงเวลา ๓ ปี

เทศบาลตำบลอนเจดีย์ ได้กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ไว้ ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านคนและสังคม
 - ๑.๑ แนวทางการพัฒนาส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 - ๑.๒ แนวทางการพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
 - ๑.๓ แนวทางการพัฒนาสาธารณสุข
 - ๑.๔ แนวทางการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชนและครอบครัว
 - ๑.๕ แนวทางการพัฒนานันทนาการและกีฬา
 - ๑.๖ แนวทางการพัฒนาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว
 - ๒.๑ แนวทางการพัฒนาส่งเสริมการประกอบอาชีพ
 - ๒.๒ แนวทางการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว

๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน
 - ๓.๑ แนวทางการพัฒนาด้านคมนาคม
 - ๓.๒ แนวทางการพัฒนาด้านไฟฟ้าสาธารณะ
 - ๓.๓ แนวทางการพัฒนาด้านการประปา
 - ๓.๔ แนวทางการพัฒนาด้านการสื่อสาร
๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเมืองการบริหาร การส่งเสริมประชาธิปไตย
 - ๔.๑ แนวทางการพัฒนาส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
 - ๔.๒ แนวทางการพัฒนาการให้บริการประชาชน
 - ๔.๓ แนวทางการพัฒนาบุคลากร
 - ๔.๔ แนวทางการพัฒนางานสำนักงาน
๕. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - ๕.๑ แนวทางการพัฒนาการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - ๕.๒ แนวทางการพัฒนาการรักษาความสะอาดถนน ทางเดิน ทางน้ำ และที่สาธารณะ
๖. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเกษตรและการผลิตสินค้าการเกษตร
 - ๖.๑ แนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตร
 - ๖.๒ แนวทางการพัฒนาส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตร
 - ๖.๓ แนวทางการพัฒนาการผลิตสินค้าการเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัย

๒.๓ เป้าประสงค์

๑. ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในวันสำคัญทางศาสนา และร่วมอนุรักษ์ฟื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาของท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น
๒. ส่งเสริมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมพัฒนาอาชีพสร้างงาน เพิ่มรายได้ พัฒนาคุณภาพชีวิต และดูแลผู้ด้อยโอกาสทางสังคมให้ได้รับบริการและสวัสดิการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างทั่วถึง เป็นหมู่บ้านปลอดภัยเสถียร
๓. ระบบสาธารณสุขปึกคอก สาธารณูปการ การคมนาคมขนส่ง มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการประชาชนอย่างทั่วถึง
๔. เทศบาลมีการบริหารจัดการภาครัฐที่ดีและมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพิ่มมากขึ้น
๕. ประชาชนมีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น
๖. ประชาชนมีแหล่งน้ำในการทำการเกษตรอย่างทั่วถึง และมีสินค้าการเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัย

๒.๔ ตัวชี้วัด

๑. จำนวนโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานในด้านต่างๆที่เทศบาลจัดให้มีขึ้นในแต่ละปี
๒. จำนวนประชาชนในเขตเทศบาล มีความรู้และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมประเพณีและกีฬาเพิ่มขึ้น

๓. จำนวนผู้สูงอายุ ผู้พิการ และประชาชนโดยทั่วไปที่มีสิทธิและลงทะเบียนกับเทศบาลเพื่อขอรับสิทธิได้รับการอย่างทั่วถึงทุกคน

๔. จำนวนกลุ่มส่งเสริมอาชีพเพิ่มขึ้นเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น และพึ่งตนเองได้มากขึ้น

๕. จำนวนครัวเรือนในตำบลตอนเจดีย์สามารถบริหารจัดการขยะได้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น

๖. ประชาชนผู้ประสบสาธารณภัยมีความพึงพอใจในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน

๗. ปัญหาเสพติดในพื้นที่ลดลง

๘. เทศบาลตำบลตอนเจดีย์มีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

๒.๕ ค่าเป้าหมาย

๑. เทศบาลจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานในด้านต่างๆ เพื่อให้บริการประชาชนได้ปีละ ๓ โครงการ

๒. ประชาชนในเขตเทศบาล มีความรู้และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมประเพณีและกีฬาเพื่อขึ้นร้อยละ ๑๐ ต่อปี

๓. จำนวนผู้สูงอายุ ผู้พิการ และประชาชนโดยทั่วไปที่มีสิทธิและลงทะเบียนกับเทศบาลเพื่อขอรับสิทธิได้รับการอย่างทั่วถึงทุกคน ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์

๔. จำนวนกลุ่มส่งเสริมอาชีพเพิ่มขึ้นปีละ ๒ กลุ่ม เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น และพึ่งตนเองได้มากขึ้น

๕. จำนวนครัวเรือนในตำบลตอนเจดีย์สามารถบริหารจัดการขยะได้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐ ครัวเรือนต่อปี

๖. ประชาชนผู้ประสบสาธารณภัยมีความพึงพอใจในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ร้อยละ ๘๐

๗. ปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นในพื้นที่ลดลง ร้อยละ ๕ ต่อปี

๘. เทศบาลตำบลตอนเจดีย์มีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ร้อยละ ๖๐

๒.๖ กลยุทธ์

๑. สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

๒. พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค และทำการเกษตร

๓. พัฒนาด้านสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการ

๔. ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศึกษา สาธารณสุข และการกีฬา

๕. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส

๖. ส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชน

๗. ส่งเสริมและพัฒนากลุ่มองค์กรประชาชนให้มีความเข้มแข็ง

๘. ป้องกัน บำบัด ฟื้นฟู ติดตามและช่วยเหลือเกี่ยวกับยาเสพติด

๙. สนับสนุนด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

๑๐. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และสร้างเครือข่ายประชาธิปไตย

๑๑. พัฒนาและส่งเสริมด้านการเกษตร ด้านการท่องเที่ยว

๑๒. อนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑๓. อนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสานศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

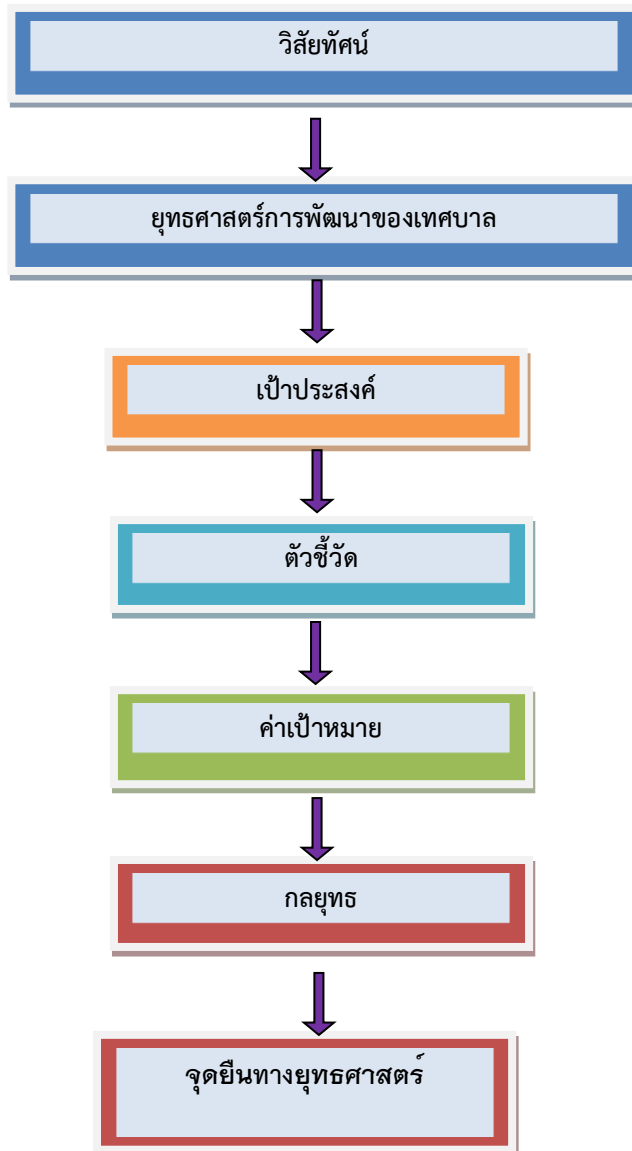
- ๑๔. ส่งเสริมให้ประชาชนนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต
- ๑๕. พัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ เพื่อให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง
- ๑๖. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ
ของเทศบาลภายใต้หลักธรรมาภิบาล

๒.๗ จุดยืนทางยุทธศาสตร์

- ๑) พัฒนาระบบการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมสำคัญทางศาสนา อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป
- ๒) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพคนและความเข้มแข็งของชุมชนในการพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ๓) พัฒนาชุมชนให้น่าอยู่มีความปลอดภัย โดยได้รับบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อความสะดวก รวดเร็ว และรองรับการขยายตัวของชุมชนและเศรษฐกิจ
- ๔) กำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลและมลภาวะสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างมีระบบและมีความยั่งยืน
- ๕) เทศบาลมีการบริหารจัดการภาครัฐที่ดีและมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

๒.๘ ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ในภาพรวม

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีของเทศบาลมีความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ในภาพรวม ดังนี้

๓. การวิเคราะห์เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

๓.๑ การวิเคราะห์กรอบการจัดทำยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การสรุปสถานการณ์พัฒนา SWOT Analysis (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค)

๑) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ

ผลการพัฒนาของเทศบาลในปีที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาและช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนและบรรเทาความต้องการของประชาชนในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคด้านแหล่งน้ำได้ระดับหนึ่ง เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านงบประมาณประกอบกับต้องรับผิดชอบพื้นที่ครอบคลุมทั้งสิ้น ๒๔ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑๕,๐๐๐ ไร่ จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้หมดไปเพราะต้องใช้งบประมาณมาก แต่ความต้องการของประชาชนด้านนี้จึงมีอีกจำนวนมาก เช่น การก่อสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซมถนนและอื่นๆภายในชุมชนหมู่บ้าน การขยายเขตไฟฟ้า ระบบประปา แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึงพื้นที่ตามแผนพัฒนาที่กำหนดไว้ จึงนำสภาพปัญหาและความต้องการที่เคยเสนอมา และดำเนินการจัดทำประชาคมเสนอปัญหาและความต้องการ บรรจุเข้าแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อนำไปจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลแก้ไขในปีต่อไป

๒) ด้านเศรษฐกิจ

รัฐบาลแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจมาโดยตลอด แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้านนี้ให้หมดไปเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำต่อเนื่องมาหลายปี พิษผลทางการเกษตรตกต่ำ ขาดเงินทุนหมุนเวียนในภาคอุตสาหกรรมต้องลดการผลิตลดคนงาน ทำให้คนว่างงานเพิ่มมากขึ้น ไม่มีรายได้เลี้ยงดูครอบครัว เทศบาลได้มีการส่งเสริมอาชีพต่างๆ ให้ราษฎรมีรายได้เสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวสนับสนุนให้ประชาชนดำเนินงานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการประกอบอาชีพให้กับราษฎรได้พัฒนาฝีมือและมีการรวมกลุ่มพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยอาศัยภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อจัดทำธุรกิจขนาดย่อม จัดหาตลาดกลางร้านค้าชุมชน ศูนย์จำหน่าย ให้เกษตรกร กลุ่มอาชีพ นำสินค้ามาจำหน่ายและพัฒนาด้านเศรษฐกิจในทุกรูปแบบเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งต่อไปในอนาคต

๓) ด้านสาธารณสุข

ปัญหาสุขภาพของประชาชนเป็นปัญหาที่สำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนหรือการพัฒนาประเทศซึ่งรัฐบาลก็ได้ให้ความสำคัญในการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนของชาติให้ทุกคนมีสุขภาพที่ดี หากไม่มีการดูแลสุขภาพของประชาชนอย่างทั่วถึงแล้วจะส่งผลทำให้เกิดปัญหาในภาพรวมของการพัฒนาในทุกด้าน ดังนั้นจึงต้องมีการเอาใจใส่ดูแลสุขภาพของประชาชนให้มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ

๔) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ปัจจุบันปัญหาด้านการศึกษาเป็นปัญหาที่สำคัญที่จะต้องเร่งเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่ประชากรเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของประชากรให้มีคุณภาพ สามารถพัฒนาตนเองให้เข้ากับยุค และสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา หากไม่มีการส่งเสริมการเรียนรู้ จะทำให้ประชากรตกเป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคมมีทางเลือกในการดำเนินชีวิตน้อยลงจึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมการเรียนรู้ในทุกระดับตลอดจนรักษานับธรรมเนียมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนให้คงอยู่ต่อไป

๕) ด้านสังคม

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจที่ผ่านมาและการแพร่ระบาดของยาเสพติดในปัจจุบัน ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนไม่ดีเท่าที่ควรขาดการป้องกัน รักษา และการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง รวมทั้งสวัสดิการและกิจกรรมนันทนาการไม่เพียงพอ เทศบาล จึงได้มีการส่งเสริมความรู้และป้องกันการระบาดของยาเสพติดทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ รมรงค์ส่งเสริมหมู่บ้านปลอดยาเสพติด โดยมีการสุ่มตรวจท้องที่ร่วมกันระหว่างท้องที่และท้องถิ่น ส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการจัดการแข่งขันกีฬาเพื่อกระตุ้นให้มีการออกกำลังกายเพิ่มขึ้น สร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์โดยเริ่มจากโรงเรียน รวมทั้งส่งเสริมการจัดการศึกษา มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมไปพร้อมๆ กันเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๖) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เทศบาล ได้เล็งเห็นปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและขาดจิตสำนึกในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดมลพิษต่างๆ ซึ่งเทศบาลได้ดำเนินการขุดลอกคลองระบายน้ำ กาจัดวัชพืช ซึ่งก็แก้ปัญหาได้ระดับหนึ่ง ในปัจจุบันจะต้องพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สมดุลต่อไป และปัญหาอีกประการหนึ่งที่อาจจะเป็นปัญหาใหญ่ในอนาคตได้ คือ ปัญหาเกี่ยวกับขยะ ซึ่งยังขาดความรู้ในการคัดแยกขยะ และการเอาใจใส่ของแต่ละครัวเรือน แต่ยังมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอนเจดีย์ได้ดำเนินการ จัดการคัดแยกขยะจากตลาดนัดเพื่อขยายผลไปยังครัวเรือน ซึ่งตอนนี้ได้รับผลตอบรับในระดับหนึ่ง แต่ในปีต่อไปเทศบาลต้องตั้งงบประมาณเพื่อดำเนินการให้เกิดรูปธรรมต่อไป

๗) ด้านการเมืองการบริหาร

รัฐบาลได้มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามาบริหารจัดการและมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในรูปของกระบวนการประชาคมหมู่บ้าน มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้ทันกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยจัดส่งบุคลากรไปศึกษาอบรมความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานรวมทั้งจัดหาเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ต่าง ๆ ให้สามารถปฏิบัติงานได้รวดเร็วและทันสมัย มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานให้ประชาชนได้รับทราบตามหลักธรรมาภิบาลด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีการส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่นโดยใช้เทคนิคระบบสารสนเทศเพื่อความรวดเร็ว ท้วถึงและมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์

การวิเคราะห์ศักยภาพ

เพื่อประเมินสภาพการพัฒนาในปัจจุบัน และโอกาสในการพัฒนาในอนาคตของเทศบาลตำบลอนเจดีย์ เป็นการประเมินถึงโอกาสและภาวะคุกคามหรือข้อจำกัดเป็นสภาวะแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของท้องถิ่น อันเป็นสภาวะแวดล้อมภายในขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยใช้เทคนิคการ SWOT analysis เพื่อพิจารณาศักยภาพการพัฒนาของเทศบาลในภาพรวม ดังนี้

๑. จุดแข็ง (S = STRENGTH)

⇒ ด้านการบริหารจัดการและความต้องการ ประชาชนมีความต้องการ ผู้นำ ผู้บริหาร สนับสนุนแนวคิดและกำหนดนโยบายการพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง

⇒ บุคลากร องค์กร มีบุคลากรและอัตรากำลัง จำนวนและคุณวุฒิ อยู่ในระดับที่พร้อมที่จะดำเนินการตามนโยบายการบริหารงาน

⇒ เทคนิคการทำงาน ส่วนมาก เป็นงานที่ไม่ต้องใช้เทคนิคและวิธีการทำงานในระดับสูงนัก

⇒ งบประมาณ ต้นทุนการดำเนินงาน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ไม่สูงมาก

⇒ ด้านการบริหารจัดการ ผู้นำ ผู้บริหาร สนับสนุนแนวคิดและกำหนดนโยบายการพัฒนาในด้านสังคมและการศึกษาสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง

⇒ ด้านการบริหารจัดการ ผู้นำ ผู้บริหาร สนับสนุนแนวคิดและกำหนดนโยบายการพัฒนาในด้านการท่องเที่ยวและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

⇒ ด้านการบริหารจัดการ ผู้นำ ผู้บริหาร สนับสนุนแนวคิดและกำหนดนโยบายการพัฒนาในด้านตามแผนการกระจายอำนาจและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

⇒ มีศูนย์บริการประชาชนสายตรวจ

⇒ มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ คือ โบราณสถานเจดีย์ยุทธหัตถี ทำให้มีรายได้จากการท่องเที่ยว

⇒ พื้นที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

⇒ เกษตรกรขาดความรู้การใช้เทคโนโลยีการเกษตร

๒. จุดอ่อน (W= WEAKNESS)

⇒ โครงการขนาดใหญ่ต้องใช้งบประมาณสูง เทศบาลไม่สามารถดำเนินโครงการได้

⇒ มีจำนวนโครงการที่ต้องการจำนวนมากและไม่ทั่วถึง

⇒ งบประมาณ ต้นทุนการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับที่สูงมาก โดยเฉพาะการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ส่วนต้นทุนอื่นๆขึ้นอยู่กับท้องตลาด ทำให้ไม่มีงบประมาณมาดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

⇒ ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลยังจัดเก็บไม่ครอบคลุมทำให้มีการพัฒนาหรือดำเนินงานไม่เป็นระบบ

⇒ ระบบฐานข้อมูลด้านเศรษฐกิจและความยากจนไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจนประชาชนให้ข้อมูลคลาดเคลื่อนประชาชนยังสนใจ และมีความจริงจัง หรือตั้งใจจริงในโครงการที่รัฐจัดให้ความช่วยเหลือน้อย

⇒ ประชาชนยังขาดความสนใจในเรื่องการเมืองการปกครอง

⇒ ประชาชนยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเองในการพัฒนาท้องถิ่น

⇒ ประชาชนยังขาดความสนใจในเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะการดำเนินการเกี่ยวกับขยะครัวเรือน

⇒ ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย เนื่องจากยังขาดการบริหารจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวไม่ดีพอ (ขาดความรู้ในการทำการตลาด)

⇒ ประชาชนยังขาดความสนใจในเรื่องการการรับผิดชอบร่วมมือกันในการบริหาร

- ⇒ ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการทำอาชีพเสริมได้ค่อนข้างน้อยเนื่องจากการไม่มีการเชื่อมโยงด้านการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในจังหวัด
- ⇒ บุคลากรบางส่วนขาดทักษะความริเริ่มในการเรียนรู้นวัตกรรมใหม่ๆ

๓. โอกาส (O= OPPORTUNITY)

- ⇒ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยที่หน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ส่งเสริมและสนับสนุนการถ่ายโอนภารกิจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ⇒ การแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับชาติที่รัฐบาลส่งเสริม
- ⇒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับชาติที่รัฐบาลส่งเสริม
- ⇒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี เทศบาลตำบลดอนเจดีย์มีโอกาสได้รับการสนับสนุนงบประมาณ

๔. อุปสรรคหรือข้อจำกัด (T= THREAT)

- ⇒ โครงการที่ต้องใช้เทคโนโลยีสูง หรือความชำนาญเป็นพิเศษ เทศบาลยังไม่มี ความชำนาญและบุคลากร
- ⇒ งบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนไม่เพียงพอ การแก้ไขปัญหาต่างๆ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายๆส่วนที่ต้องประสานงานกัน ถึงจะเกิดผลสัมฤทธิ์
- ⇒ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ค่อนข้างมากทำให้การดำเนินงานไม่คล่องตัวเกิดความล่าช้าในการทำงาน ประชาชนจึงเกิดความเบื่อหน่าย
- ⇒ การพัฒนาด้านการเมือง การบริหาร เป็นงานที่ต้องอาศัยจิตสำนึก เกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจส่วนบุคคล จึงเป็นงานที่ค่อนข้างจะคาดเดาผลงานได้ยาก ขาดการบูรณาการและการประสานงานที่ดีในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ⇒ ระดับจังหวัดยังขาดการเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยว และการกระจายผลประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวยังไม่ทั่วถึง

จากการวิเคราะห์ SWOT สามารถสรุปผลการพัฒนาเทศบาลตำบลดอนเจดีย์ ในปีที่ผ่านมา มีการพัฒนาท้องถิ่นในระบบก้าวหน้าในหลายๆ ด้าน คือ มีความเจริญขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป แต่รายได้ในการจัดเก็บเองของเทศบาลตำบลดอนเจดีย์ เช่น ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย ไม่มีเพิ่มขึ้น ทำให้รายได้ที่เทศบาลจัดเก็บเอง มีจำนวนน้อยมาก ส่วนการพัฒนาในเรื่องการบริหาร การจัดการ มีการแบ่งส่วนราชการการบริหารงานอย่างชัดเจน โดยมีการแบ่งส่วนราชการเป็น ๔ ส่วน คือ สำนักงานปลัดเทศบาล กองคลัง กองช่าง และกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยมีการมอบอำนาจหน้าที่และการตัดสินใจจากนายกเทศมนตรี บุคลากรของเทศบาล มีจำนวนทั้งสิ้น ๒๕ อัตรา (รวมพนักงานเทศบาลและพนักงานจ้าง) โดยมีการควบคุมการทำงานทั้งระบบของเทศบาล มีระบบควบคุมภายในของเทศบาล แต่การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร เนื่องจากตำแหน่งงานในการปฏิบัติหน้าที่ไม่ตรงอย่างหนึ่ง และผู้ปฏิบัติงานมีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับตำแหน่งงานที่มีอยู่ในกรอบอัตรากำลัง ทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ต้องรับผิดชอบใน

หลายๆ หน้าที่ ซึ่งบางคนก็ถนัดในงานบ้าง หรือบางคนก็ไม่ทราบในงานที่ต้องปฏิบัติบ้าง ก่อให้เกิดความผิดพลาดในงานได้ง่ายขึ้น การจัดตั้งงบประมาณและการใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปี มีความสอดคล้องและสมดุลกัน มีระบบพื้นฐานข้อมูลของเทศบาลยังไม่ครอบคลุม พร้อมทั้งมีโปรแกรมสำเร็จรูปในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นระบบ E-Plan (การวางแผนและการใช้จ่ายงบประมาณรวมทั้งการติดตามและประเมินผล) ระบบ E-LAAS (การบันทึกระบบบัญชีและงบประมาณ) ระบบ EGP (การจัดซื้อจัดจ้าง) ระบบ GFMS ระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ ระบบ INFO (ฐานข้อมูลกลาง) ระบบ LTAXGIS LTAX ๓๐๐๐ (โปรแกรมแผนที่) ระบบ SIS (ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษาท้องถิ่น) ระบบ CCIS (ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) ระบบ ELE (ข้อมูลการเลือกตั้ง) ระบบ CMSS (การบันทึกข้อมูลอัตราค่าจ้าง) ช่วยในการสนับสนุนการทำงานและมีเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์สำหรับใช้ในการทำงานเพียงพอต่อความต้องการในการทำงาน

ในปัจจุบันแนวโน้มการพัฒนาของจังหวัดกาญจนบุรี มีแผนที่จะเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มจังหวัด และนำไปสู่การกระตุ้นให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชน และสร้างรายได้ให้แก่กลุ่มจังหวัด ในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาดังกล่าว ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม มีการพัฒนามากขึ้นจากแต่ก่อน รวมถึงความเชื่อมโยงของการท่องเที่ยวและพื้นที่เศรษฐกิจสู่ AEC โดยเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวและพื้นที่เศรษฐกิจ และการสร้างความสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวและการค้า ณ จุดผ่านแดนถาวรไทย - เมียนมาร์/กัมพูชา/ลาว พื้นที่เทศบาลตำบลดอนเจดีย์ปัจจุบันเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นหลัก อันได้แก่ การประกอบอาชีพของเกษตรกร เพราะเป็นพื้นที่ของเทศบาลส่วนใหญ่ ส่งเสริมการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชน ดูแลและสงเคราะห์ผู้ชรา ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ การสาธารณสุข พร้อมทั้งดูแลความเรียบร้อยปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในตำบล รวมถึงการเชื่อมโยงการเข้าร่วมการดำเนินงานที่จะนำไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลดอนเจดีย์ มีโบราณสถานเจดีย์ยุทธหัตถี ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๒ ปัจจุบันได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟูให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดกาญจนบุรี และประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ได้ร่วมกันจัดสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ขึ้นในบริเวณดังกล่าว โดยมีสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก เป็นองค์ประธานอุปถัมภ์ในการจัดสร้าง นอกจากนี้ กรมโยธาธิการยังได้จัดสร้างถนนเพื่อการท่องเที่ยวมายังบริเวณเจดีย์ยุทธหัตถี รวมระยะทาง ๓.๘ กิโลเมตร และ การรวมกันเป็นชุมชนของประชาชนซึ่งอยู่ใจกลางของตำบลและมีชุมชนล้อมรอบตำบล ทำให้สามารถดำเนินการพัฒนาในด้านสาธารณสุขประโยชน์ต่างๆได้ง่าย ภูมิประเทศพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลดอนเจดีย์เป็นที่ราบลุ่มมีคลองชลประทานส่งน้ำการเกษตรครอบคลุมพื้นที่ทำการเกษตรได้ทั้งตำบล มีถนนภายในตำบลและระหว่างตำบลใช้สัญจรไปมาที่สะดวกสามารถนำสินค้าการเกษตรไปจำหน่ายได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรเช่นทำนาและทำไร่ทำให้การพัฒนาส่งเสริมด้านการเกษตรทำได้ง่ายประชาชนในตำบลมีความรักสามัคคีกัน มีความร่วมมือกันในการทำงานหรือกิจกรรมต่างๆ ทำให้มีความร่วมมือพัฒนาในด้านต่างๆเป็นอย่างดี

เกษตรกรทำการเกษตรโดยมีต้นทุนที่สูง เช่นใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดแมลง ขาดการรวมกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ และในปัจจุบันเกิดปัญหาภัยแล้งในภาพรวมของประเทศส่งผลกระทบต่อการทำนาของเกษตรกรเหลือเพียงปีละครั้ง ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการทำการเกษตรน้อยส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของตำบล

จากการที่ตำบลดอนเจดีย์มีหมู่บ้านรวมกันอยู่ใจกลางตำบลถึง ๔ หมู่บ้านทำให้เกิดปัญหาด้านขยะมูลฝอยเพราะไม่มีที่ทิ้งขยะที่เพียงพอและไม่มีการจัดการขยะที่ดี ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนทำให้สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง เช่นได้รับความเดือดร้อนจากกลิ่นขยะ ควันไฟจากการเผาขยะ และเชื้อโรคต่างๆ รวมทั้งเศษขยะในบริเวณที่ทิ้งขยะยังทำให้ภูมิทัศน์บริเวณสองข้างทางไม่สวยงามส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของตำบลดอนเจดีย์ เพราะนักท่องเที่ยวที่มาตำบลดอนเจดีย์จะต้องผ่านถนนสายที่มีสถานที่ทิ้งขยะตั้งอยู่

๓.๒ การประเมินสถานการณ์สภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้อง

เทศบาลตำบลดอนเจดีย์ ได้จัดตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ มีพื้นที่รับผิดชอบ ๘ หมู่บ้านความต้องการของประชาชนในพื้นที่มีหลายรูปแบบ ทั้งความต้องการด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสาธารณสุข โภค การศึกษา ด้านการสาธารณสุข โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐานจะเป็นความต้องการอันดับต้น ๆ

เทศบาลตำบลดอนเจดีย์ ก็ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาและจัดทำโครงการพัฒนาต่าง ๆ ตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งในปัจจุบันในพื้นที่เทศบาลตำบลดอนเจดีย์ ได้รับการพัฒนาไปมาก โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐานปัจจุบันถนนแทบทุกสาย ได้ก่อสร้างเป็นถนนคอนกรีตและถนนลาดยางทุกหมู่บ้าน มีระบบประปาหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน มีระบบไฟฟ้าเกือบครบทุกครัวเรือน ตลอดจนสนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมด้านการศึกษา โดยเฉพาะส่งเสริมการเรียนในท้องถิ่นของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การกีฬาแก่เยาวชน ด้านการสาธารณสุข ดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ และมีประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งถือได้ว่าการพัฒนาของเทศบาลตำบลดอนเจดีย์ที่ผ่านมาประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับและสามารถแก้ไขปัญหาตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ในระดับหนึ่ง โดยนโยบายหลักในปัจจุบันคณะผู้บริหารจะเน้นในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน เพราะต้องการยกระดับให้ประชาชนในตำบลมีความเป็นอยู่มีชีวิตที่ดีขึ้น ภายใต้การดำเนินชีวิตในวิถีที่พอเพียง